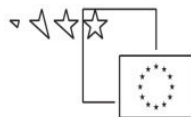

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ŠOLSTVO IN ŠPORT

Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
Evropski socialni sklad

INSOLVENČNI POSTOPKI

VLASTA ČRČINOVIČ KROFIČ
MARIJA GUBENŠEK
LIDIJA JEZERNIK
MAJA MRĐA

Višješolski strokovni program: Ekonomist
Učbenik: Insolvenčni postopki
Gradivo za 2. letnik

Avtorice:

dr. Vlasta Črčinovič Krofič, univ. dipl. prav.
2. in 4. poglavje (razen 4.3, 4.5, 4.7, 4.8 in 4.11)
VSŠ ACADEMIA Maribor

Marija Gubenšek, univ. dipl. ekon.
3. poglavje in podpoglavja 4.3, 4.5, 4.7, 4.8 in 4.11
VSŠ ACADEMIA Maribor

Lidija Jezernik, spec. univ. dipl. ekon.
5. poglavje
VSŠ ACADEMIA Maribor

Maja Mrđa, mag. posl. ved, univ. dipl. prav.
1. poglavje
VSŠ ACADEMIA Maribor

Strokovna recenzentka:
Aleksandra Petejan, univ. dipl. ekon.

Lektorica:
Tatjana Hren Dizdarevič, prof. slov.

CIP

Izdajatelj: Konzorcij višjih strokovnih šol za izvedbo projekta IMPLETUM
Založnik: Zavod IRC, Ljubljana.
Ljubljana, 2010

© Avtorske pravice ima Ministrstvo za šolstvo in šport Republike Slovenije.

Gradivo je sofinancirano iz sredstev projekta Impletum 'Uvajanje novih izobraževalnih programov na področju višjega strokovnega izobraževanja v obdobju 2008–11'.

Projekt oz. operacijo delno financira Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada ter Ministrstvo RS za šolstvo in šport. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013, razvojne prioritete 'Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja' in prednostne usmeritve 'Izboljšanje kakovosti in učinkovitosti sistemov izobraževanja in usposabljanja'.

Vsebina tega dokumenta v nobenem primeru ne odraža mnenja Evropske unije. Odgovornost za vsebino dokumenta nosi avtor.

KAZALO

PREDGOVOR.....	3
1 PRAVNA RAZMERJA MED DRUŽBENIKI V DELNIŠKI DRUŽBI IN DRUŽBI Z OMEJENO ODGOVORNOSTJO.....	4
1.1 PRAVNO RAZMERJE.....	4
1.2 PRAVNA OSEBA	5
1.3 PRAVO DRUŽB.....	6
1.4 PRAVNA RAZMERJA MED DRUŽBENIKI	6
1.5 DRUŽBA Z OMEJENO ODGOVORNOSTJO IN RAZMERJA MED DRUŽBENIKI.....	7
1.6 DELNIŠKA DRUŽBA IN RAZMERJA MED DELNIČARJI.....	10
2 POSEBNI POSTOPKI INSOLVENČNEGA PRAVA	12
2.1 PRAVNA PODLAGA ZA VODENJE POSTOPKOV ZARADI INSOLVENTNOSTI	12
2.1.1 Plačilna sposobnost	14
2.1.2 Kapitalska ustreznost	14
2.2 POSTOPEK PRISILNE PORAVNAVE.....	15
2.2.1 Upravitelj prisilne poravnave.....	17
2.2.2 Upniški odbor.....	18
2.2.3 Odločanje o prisilni poravnavi.....	18
2.3 STEČAJNI POSTOPEK	19
2.4 LIKVIDACIJA DRUŽB	23
2.4.1 Redna likvidacija.....	24
2.4.2 Prisilna likvidacija.....	24
2.4.3 Izbris družbe brez vodenja likvidacijskega postopka	25
2.4.4 Postopek izbrisa družbe	26
2.5 POSTOPEK ZARADI INSOLVENTNOSTI Z MEDNARODNIM ELEMENTOM 27	
3 RAČUNOVODENJE V INSOLVENČNIH POSTOPKIH	30
3.1 RAZVRŠČANJE UPNIKOV V INSOLVENČNIH POSTOPKIH.....	30
3.2 VREDNOTENJE EKONOMSKIH KATEGORIJ V POSTOPKU PRISILNE PORAVNAVE	32
3.3 VREDNOTENJE EKONOMSKIH KATEGORIJ V POSTOPKU STEČAJA.....	35
3.3.1 Otvoritvena stečajna bilanca	35
3.3.2 Vrednotenje v času postopka	37
3.4 VREDNOTENJE EKONOMSKIH KATEGORIJ V POSTOPKU LIKVIDACIJE	38
3.5 RAČUNOVODENJE V PODJETJU V PRISILNI PORAVNAVI	39
3.5.1 Obravnavanje obveznosti v prisilni poravnavi.....	40
3.5.2 Sprememba osnovnega kapitala.....	43
3.6 RAČUNOVODENJE V PODJETJU V STEČAJU	45
3.6.1 Računovodenje v postopku stečaja	45
3.6.2 Obravnavanje terjatev v stečajnem postopku.....	49
3.7 RAČUNOVODENJE V PODJETJU V LIKVIDACIJI	50
4 POSEBNA PRAVILA STATUSNEGA PREOBLIKOVANJA.....	53
4.1 PREOBLIKOVANJE SAMOSTOJNEGA PODJETNIKA V DRUŽBO Z OMEJENO ODGOVORNOSTJO	54

4.2	PRENOS PODJETJA NA NOVOUSTANOVljENO DRUŽBO.....	57
4.3	PRENOS PODJETJA NA PREVZEMNO KAPITALSKO DRUŽBO	58
4.4	PRENOS DELA PODJETJA.....	59
4.5	DAVČNI VIDIK PRENOSA	59
4.6	PRENEHANJE OPRAVLJANJA DEJAVNOSTI SAMOSTOJNEGA PODJETNIKA.....	60
4.7	NADALJEVANJE DEJAVOSTI PO DRUGI FIZIČNI OSEBI	61
4.8	STEČAJ SAMOSTOJNEGA PODJETNIKA	62
4.8.1	Osební stečaj.....	62
4.9	ZDRUŽITEV DRUŽB	63
4.10	DELITEV (ODDELITEV, RAZDELITEV IN IZČLENITEV) DRUŽBE.....	66
4.11	DAVČNI VIDIK MATERIALNO-STATUSNIH PREOBLIKOVANJ	69
5	POSTOPKI POVEČANJA IN ZMANJŠANJA OSNOVNEGA KAPITALA.....	72
5.1	OPREDELITEV CELOTNEGA IN OSNOVNEGA KAPITALA.....	73
5.1.1	Celotni kapital	73
5.1.2	Opredelitev osnovnega kapitala	76
5.2	POSTOPKI POVEČANJA OSNOVNEGA KAPITALA	78
5.2.1	Povečanje osnovnega kapitala z vložki	80
5.2.2	Pogojno povečanje osnovnega kapitala.....	81
5.2.3	Odobreni kapital	81
5.2.4	Povečanje osnovnega kapitala iz sredstev družbe	81
5.3	POSTOPKI ZMANJŠANJA OSNOVNEGA KAPITALA	82
5.3.1	Redno zmanjšanje osnovnega kapitala.....	84
5.3.2	Poenostavljeno zmanjšanje osnovnega kapitala.....	85
5.3.3	Zmanjšanje osnovnega kapitala z umikom delnic.....	86
5.4	KNJIGOVODSKE REŠITVE PRI POVEČANJU OSNOVNEGA KAPITALA.....	86
5.4.1	Povečanje osnovnega kapitala z vložki	86
5.4.2	Pogojno povečanje osnovnega kapitala.....	88
5.4.3	Odobreni kapital	88
5.4.4	Povečanje osnovnega kapitala iz sredstev družbe	89
5.5	KNJIGOVODSKE REŠITVE PRI ZMANJŠANJU OSNOVNEGA KAPITALA ..	90
5.5.1	Redno zmanjšanje osnovnega kapitala.....	90
5.5.2	Poenostavljeno zmanjšanje osnovnega kapitala.....	91
5.5.3	Zmanjšanje osnovnega kapitala z umikom delnic.....	92
6	LITERATURA IN VIRI.....	95

PREDGOVOR

Pravkar se nahajamo sredi finančne in gospodarske krize, zaradi katere so se mnoga tuja in domača podjetja znašla v hudih težavah, ki so že povzročile velike motnje v njihovem poslovanju, pri nekaterih celo insolventnost. Podjetja ne morejo prodati svojih proizvodov, ne morejo pridobiti potrebnih finančnih sredstev in ne morejo poravnati svojih obveznosti.

Pri predmetu Insolvenčni postopki bomo obravnavali načine prenehanja podjetja, ki jih omogoča in predpisuje slovenska zakonodaja. Krize in recesije so ciklična gibanja, ki se jim ni mogoče izogniti, vendar lahko njihove posledice zmanjšamo in omilimo s pravočasnimi ravnanji, s katerimi preprečimo najbolj črni scenarij, to je stečaj podjetja, in ki omogočijo, da na njegovem pogorišču zraste novo podjetje.

V učbeniku, ki je pred vami, so povzeta in upoštevana pravila ravnanja vseh subjektov, povezanih z insolvenčnimi postopki, s treh vidikov, in sicer s pravnega, ekonomskega ter računovodskega vidika. Vsebina učbenika je razdeljena na pet poglavij.

V prvem poglavju so predstavljena pravna razmerja med družbeniki v delniški družbi in družbi z omejeno odgovornostjo.

V drugem poglavju so obravnavani posebni postopki insolvenčnega prava v primeru prisilne poravnave, stečaja in likvidacije.

V tretjem poglavju so obravnavane metode vrednotenja ekonomskih kategorij glede na različne posebne postopke in računovodenje v podjetju, ki se je znašlo v prisilni poravnavi, v stečaju ali v likvidaciji.

V četrtem poglavju so obravnavani posebna pravila statusnega preoblikovanja samostojnega podjetnika v družbo z omejeno odgovornostjo in prenehanje družbe zaradi pripojitve, združitve ali razdelitve.

V petem poglavju so obravnavani postopki povečanja in zmanjšanja kapitala.

Zaradi olajšanja razumevanja snovi smo avtorice gradivo popestrile z organigrami, tabelami in praktičnimi primeri. Vsi primeri, računski in grafični prikazi, pri katerih ni naveden vir, so lastni prikazi avtoric. Zaradi lažjega iskanja zakonov, je v vseh primerih, ko je zakonski predpis prvič omenjen, v opombi pod črto navedena povezava na spletno stran. Na koncu vsakega poglavja smo napisale vprašanja, ki vas naj spodbujajo k miselni aktivnosti.

Predmet Insolvenčni postopki je povezan s predmeti, ki so vključeni v predmetnik na višjih strokovnih šolah in ga zaradi tega ne smemo obravnavati izolirano. Pridobljena znanja je mogoče uporabljati pri sprejemanju zasebnih in poslovnih odločitev. Zavedati se moramo, da se vsebina gradiva, zajetega v tem učbeniku, neprestano spreminja, zato je ta znanja potrebno nenehno preverjati in nadgrajevati. S spremljanjem stroke, literature, internetnih strani in z zbiranjem informacij je ta znanja mogoče hitro osvežiti.

Avtorice želimo, da bi vam pridobljeno znanje tega predmeta koristilo pri sprejemanju poslovnih odločitev.

Avtorice

Maribor, januar 2010

1. PRAVNA RAZMERJA MED DRUŽBENIKI V DELNIŠKI DRUŽBI IN DRUŽBI Z OMEJENO ODGOVORNOSTJO

*Odgovorni smo za to, kar delamo,
pa tudi za tisto, česar ne delamo.
Voltaire*

Uvod

V prvem poglavju bomo obravnavali pravna razmerja med družbeniki v delniški družbi in družbi z omejeno odgovornostjo. Posebno pozornost bomo namenili opredelitvi pravnega razmerja.

»Družba z omejeno odgovornostjo se je lastninsko preoblikovala v delniško družbo. Začasni nadzorni svet je že pričel z delom, a skupščina ni določila višine nagrad članom nadzornega sveta. Kdo lahko določi nagrado članom nadzornega sveta, saj so skupščini d. o. o. prenehala pooblastila z vpisom d. d.« (Belič, 1996

<http://www.iusinfo.si/LITE/Kazalo.aspx?Pub=Pravna%20praksa&Stev=366>, 25.1.2009).

V opisanem in podobnih primerih zakonodajalec določa družbena razmerja, ki naj postanejo pravna razmerja, vse s ciljem opredelitve razmerij med posameznimi člani družbe in nemotenega delovanja družbe. Zaradi razvoja mora zakonodajalec pravna razmerja nenehno posodabljati, spreminjati in prilagajati družbenim potrebam.

Pravna razmerja med družbeniki se v času poslovanja lahko spremenijo. Poznavanje pravnih razmerij med družbeniki je zelo pomembno v primerih, ko zaidejo podjetja v težave zaradi katerih je potrebna finančna reorganizacija podjetja (prisilna poravnava ali celo stečaj). V omenjenih oteženih pogojih poslovanja se spremenijo razmerja med družbeniki.

V nadaljevanju bomo pojasnili pojme in razmerja, in sicer:

- pravno razmerje,*
- pravna oseba,*
- pravo družb,*
- pravno razmerje med družbeniki,*
- družba z omejeno odgovornostjo in razmerja med družbeniki,*
- delniška družba in razmerja med delničarji.*

1.1 PRAVNO RAZMERJE

»Pravno razmerje je pravno urejeno družbeno razmerje med dvema ali več pravnimi subjekti. Nosilci pravnega razmerja so pravni subjekti, ki imajo drug do drugega ustrezne pravice in dolžnosti glede na predmet pravnega razmerja. Pravna razmerja so bodisi normativno v naprej predpisana in zamišljena s splošnimi ter abstraktnimi pravnimi pravili (abstraktna pravna razmerja) ali pa gre za razmerja, ki abstraktna individualizirajo in konkretizirajo v različnih družbenih razmerjih med pravnimi subjekti (konkretna pravna razmerja)« (Pavčnik, 1997, 87).

S tem, da družbeno razmerje postane tudi pravno razmerje, pridobi novo kakovost. Namreč, gre za zunanje vedenje in ravnanje pravnih subjektov, ki je preverljivo, posledično pa je predmet javnega nadzora in prav zaradi tega ga je mogoče izsiliti ali pa vsaj prisilno sankcionirati. Stvar zakonodajalca je, da določi, katera družbena razmerja naj postanejo pravna. Gre za razmerja, ki so interesno konfliktna in kaj lahko bi se zgodilo, da bi normativna neureditev lahko ogrožala obstoj družbe ter njeno nemoteno delovanje. Prav tako

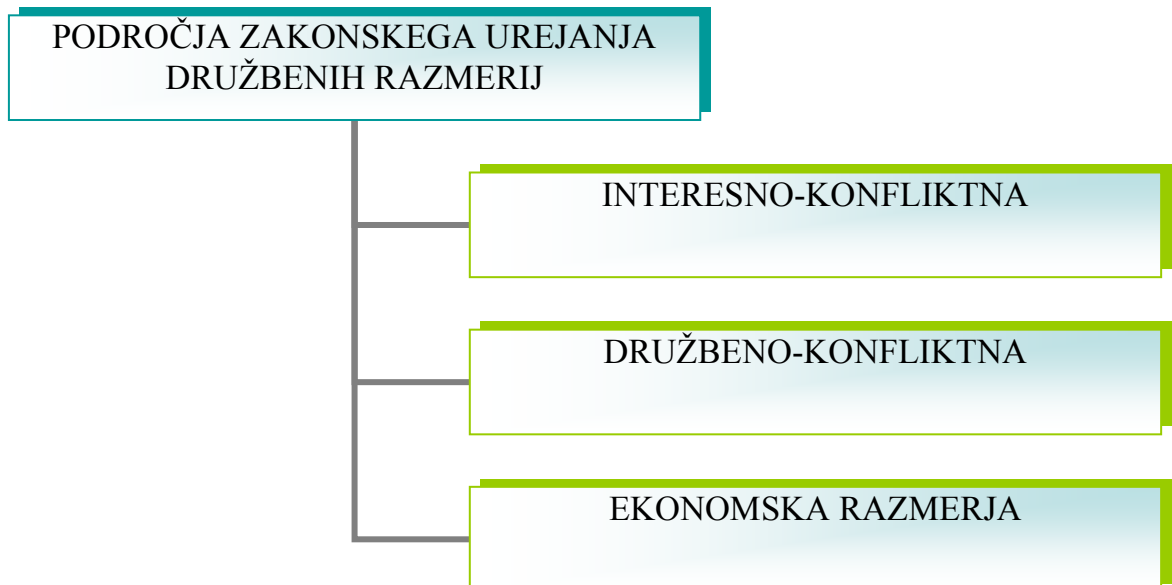
morajo biti normativno urejena razmerja, v katerih mora biti vedenje in ravnanje pravnih subjektov relativno določeno oziroma določljivo, da se lahko izognemo družbenim konfliktom in nasprotjem oziroma jih vsaj omilimo. Razmerja, ki jih je potrebno pravno urediti, so tudi ekonomska razmerja (povzeto po Pavčnik, 1997, 88).

Primer 1

»Avto d. d.« je delniška družba, ki se ukvarja s prodajo rabljenih avtomobilov. Ker je delniška družba pravna oseba, je hkrati nosilka pravic in dolžnosti. Mojca se je pravkar odločila za nakup drugega avtomobila, ker se ji je prejšnji pokvaril. Odločila se je, da bo avtomobil kupila pri družbi Avto d. d.

Mojca in Avto d. d. sta sklenila prodajno pogodbo (pravno razmerje), kjer velja naslednje:

1. Avto d. d. je Mojci dolžan izročiti avtomobil, medtem ko ima Mojca pravico do avtomobila;
2. Mojca je dolžna plačati kupnino za izročen avtomobil, Avto d. d. ima pravico do plačila avtomobila, ki ga je izročil Mojci.

Slika 1: Družbena razmerja, ki jih ureja zakon

1.2 PRAVNA OSEBA

»Kadar govorimo o pravni osebi, govorimo o organizaciji ljudi oziroma premoženja ali ljudi in premoženja, ki je po pravnem redu premoženjska enota in nosilec pravic ter obveznosti. Da se pridobi status pravne osebe, je potrebno upoštevati pogoje, ki jih določajo predpisi« (Ivanjko et al., 2009, 125).

Pravne osebe so države, univerze, društva zavodi ...

Primer 2

Družba »Gremo na počitnice d. o. o.« je kupila vilo ob slovenski obali. S tem je postala lastnica te nepremičnine, ki jo sedaj oddaja kot luksuzni apartma. Vendar se je pri družini, ki je vilo najela za cel mesec v najvišji sezoni, zgodila nesreča. Porušila se je streha, ki je bila pri adaptaciji hiše slabo narejena. Ker se je pri tem poškodoval najmanjši član družine, le-ta sedaj toži družbo Gremo na počitnice d. o. o. za odškodnino.

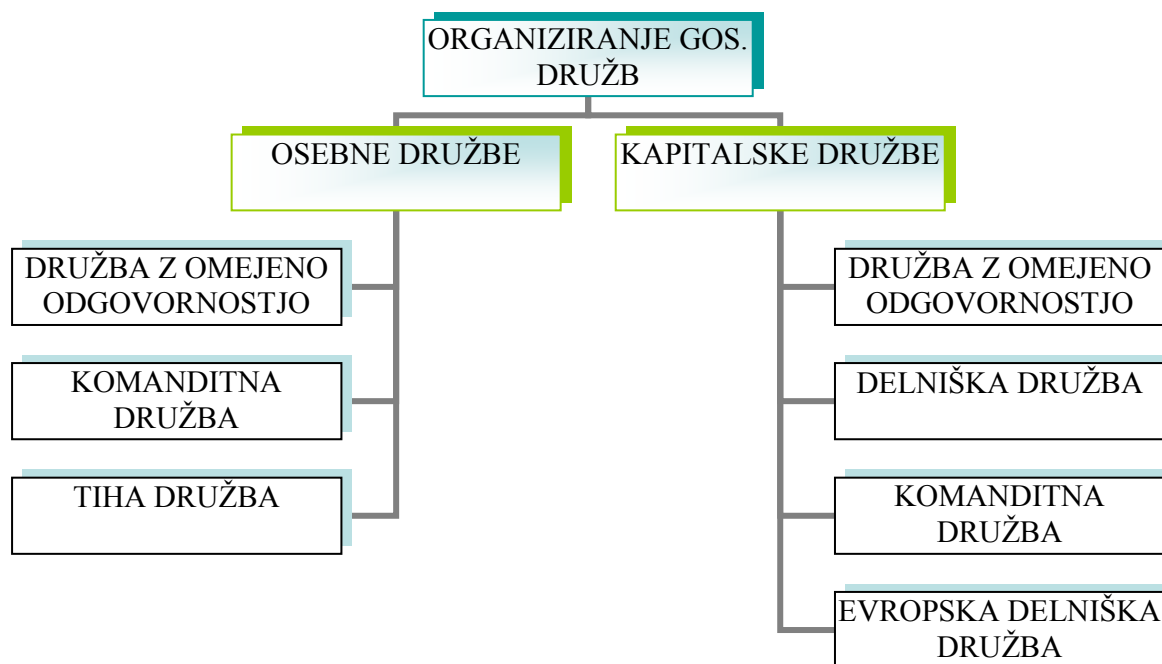
Vse gospodarske družbe, razen tihe družbe, so prav tako pravne osebe. To pomeni, da so gospodarske družbe lahko lastniki premičnin in nepremičnin. Prav tako lahko gospodarske družbe pridobivajo pravice in prevzemajo obveznosti ter lahko tožijo in so tožene. Iz primera 2 povzamemo, da je družba lastnica nepremičnine, kjer se je pripetila nesreča. Glede na svoj pravni status, je družba dolžna prevzeti pravne posledice škodnega dogodka.

1.3 PRAVO DRUŽB

»Pravo družb je del prava, ki se ukvarja s pravnim statusom gospodarskih družb in združenj. Le-ta se združujejo zaradi določenega cilja in z obligacijskimi ter pogodbenimi razmerji. Pravo družb ureja pravni položaj zasebnih združenj lastnikov kapitala, ki ga le-ti vložijo v podjetja v različnih oblikah družb, in poslovno-kooperativnimi obligacijskimi razmerji, (le-ta se ustanovijo, da se lahko dosežejo določeni cilji). Gospodarsko pravo tako zajema norme civilnega prava in norme javno-pravnega značaja. Gre za neke vrste most med civilnim in javnim pravom« (Ivanjko et al., 2009, 65).

Gospodarska družba je po Zakonu o gospodarskih družbah pravna oseba, ki na trgu samostojno opravlja pridobitno dejavnost kot svojo izključno dejavnost. Gre za dejavnost, ki se opravlja na trgu samostojno zaradi pridobivanja dobička.

Gospodarske družbe so organizirane kot osebne družbe in kapitalske družbe.

Slika 2: Oblike organiziranja gospodarskih družb

Družbe lahko opravljajo tudi dejavnost, ki ni pridobitna. Takšno dejavnost lahko opravljajo v celoti ali delno.

1.4 PRAVNA RAZMERJA MED DRUŽBENIKI

Gospodarske družbe pridobijo lastnost pravne osebe z vpisom v register. Pred vpisom se za razmerja med družbeniki uporabljajo pravila o civilnopravni pogodbi. Družbena pogodba ima svoje korenine že v rimskem pravu (societna pogodba). Danes je ta pogodba pri nas urejena v Obligacijskem zakoniku (990–1002 člen OZ).¹

¹ OZ je dostopen na spletni strani http://zakonodaja.gov.si/rpsi/r03/predpis_ZAKO1263.html, 10. 10. 2009.

Družbena pogodba predstavlja pravni akt, s katerim se ustanovi družba civilnega prava oziroma akt, kjer se urejajo pravna razmerja med družbeniki. Če družbeniki ne uredijo svojih razmerij med seboj z družbeno pogodbo, veljajo zanje dispozitivne zakonske določbe ... (povzeto po Trstenjak, 1996).

1.5 DRUŽBA Z OMEJENO ODGOVORNOSTJO IN RAZMERJA MED DRUŽBENIKI

Družba z omejeno odgovornostjo je opredeljena v Zakonu o gospodarskih družbah (ZGD-1). To je gospodarska družba, katere osnovni kapital sestavljajo vložki družbenikov, ki so lahko različne vrednosti. Ob ustanovitvi vsak družbenik prispeva le en osnovni vložek in tako pridobi le en poslovni delež. Poslovni delež ne more biti vrednostni papir, družbenik lahko pridobi le potrdilo, da je imetnik takšnega poslovnega deleža.

Primer 3

Osnovni kapital družbe z omejeno odgovornostjo M d. o. o. znaša 7.500 € (zakonski minimum). Družbo je ustanovilo pet fizičnih oseb, kjer je vsak družbenik vplačal po 1.500 € in posledično je vsak družbenik pridobil poslovni delež, ki predstavlja 20 % osnovnega kapitala te gospodarske družbe.

Primer 4

Osnovni kapital družbe z omejeno odgovornostjo X d. o. o. znaša 10.000 €. Družbo je ustanovilo šest družbenikov, pri čemer je družbenik A vplačal osnovni vložek 1.000 € in tako pridobil poslovni delež v vrednosti 10 % osnovnega kapitala, družbenik B je vplačal osnovni vložek 4.500 € in tako pridobil poslovni delež v vrednosti 45 % osnovnega kapitala, družbenik C je vplačal osnovni vložek 1500 € in tako pridobil poslovni delež v vrednosti 15 % osnovnega kapitala. Družbeniki D, E in F so vplačali svoje osnovne vloške po 1.000 € in s tem pridobili vsak zase poslovne deleže v vrednosti 10 % osnovnega kapitala.

ZGD-1 opredeljuje, da družbeniki osebno niso odgovorni za obveznosti družbe. Ustanovijo jo lahko tako fizične kot pravne osebe, vendar teh oseb ne sme biti več kot 50. Izjema od tega pravila je možna, če to dovoli minister, pristojen za gospodarstvo (472–473. člen ZGD-1).²

Osnovni kapital družbe z omejeno odgovornostjo mora znašati vsaj 7.500 €, pri čemer je najmanjši osnovni vložek lahko najmanj 50 €. Osnovni vložek je zagotovljen v denarju, bodisi kot stvarni vložek oziroma stvarni prevzem (povzeto po Ivanjko et al., 2009, 1882).

Družba z omejeno odgovornostjo se ustanovi z družbeno pogodbo, ki jo morajo podpisati vsi družbeniki. Pogodba mora biti sklenjena v notarskem zapisu ali na posebnem obrazcu (474. člen ZGD-1). (V teku poslovanja lahko družbeniki odločajo o spremembi družbene pogodbe). Navodila za vpis družb, spremembe vpisov, postopki vpisa in primer družbene pogodbe so na voljo na spletnih straneh interneta.³

² ZGD-1 je dostopen na spletni strani http://zakonodaja.gov.si/rpsi/r01/predpis_ZAKO4291.html, 10. 10. 2009.

³ Navodila za vpis v sodni register : http://www.ajpes.si/Registri/Poslovni_register/Vpis_druzbe/Splosno (5.10. 2009).

Postopek vpisa ali spremembe vpisa: http://www.ajpes.si/Registri/Poslovni_register/Vpis_druzbe/Postopek (5. 10. 2009).

Navodila za ustanovitev d. o. o na portalu VEM: <http://evem.gov.si/evem/tockeStoritve.evem> (5. 10. 2009).

Primer družbene pogodbe: <http://www.ljubljana.si/file/138783/druzbenapogodba-2.pdf> (5. 10.2009).

Družba z omejeno odgovornostjo pridobi pravno sposobnost z vpisom v sodni register. Prijavi za vpis v sodni register je potrebno priložiti družbeno pogodbo, seznam družbenikov in navedbo njihovih vložkov ter poročilo o stvarnih vložkih in potrdilo banke o vplačilu osnovnega kapitala.

VPIS D. O. O. V SODNI REGISTER

PRIJAVA ZA VPIS S PRILOGAMI

DRUŽBENA POGODBA

SEZNAM DRUŽBENIKOV

NAVEDBA VLOŽKOV
DRUŽBENIKOV

POROČILO O STVARNIH
VLOŽKIH

POTRDILO BANKE O VPLAČILU
OSNOVNEGA KAPITALA

Slika 3: Dokumenti, potrebni za vpis d. o. o. v sodni register

Sredstva, ki so potrebna za ustanovitev družbe, so dolžni zagotoviti družbeniki in to sorazmerno z višino njihovih osnovnih vložkov. Družbenik ima svoj poslovni delež pravico odsvojiti (*ga npr. proda ali podari*) ali ga pridobiti z dedovanjem (480–481. člen ZGD-1).

Primer 5

Marko je lastnik poslovnega deleža družbe X d. o. o. Osnovni kapital omenjene družbe znaša 10.000 €. Marko je lastnik poslovnega deleža, ki predstavlja 20 % osnovnega kapitala. Zraven Marka ima X d. o. o. še štiri družbenike. Jože ima poslovni delež v vrednosti 45 % osnovnega kapitala, Miha 25 % osnovnega kapitala, Jaka in Matjaž pa vsak po 5 % osnovnega kapitala.

Nekega dne se je Marko odločil, da bo prodal svoj poslovni delež. Ker imajo ostali družbeniki pod enakimi pogoji tak poslovni delež kupiti, preden ga lahko kupi nekdo tretji, so se za nakup Markovega poslovnega deleža odločili Miha, Jaka in Matjaž in tako so ti trije postali skupni imetniki prej Markovega poslovnega deleža.

Družbenik prav tako lahko odsvoji le del svojega poslovnega deleža. S tem nastane nov in samostojen poslovni delež. Vrednost preostalega ali novega poslovnega deleža ne sme biti nižja kot 50 €. Sama delitev poslovnega deleža je možna le pri odsvojitvi ali v kolikor se poslovni delež deduje. Izjema je dovoljena tudi v primeru delitve skupnega premoženja

zakoncev. Možno je, da družbena pogodba delitev poslovnega deleža prepove (483. člen ZGD-1).

Primer 6

Zakonca Andreja in Jan sta bila skupna imetnika poslovnega deleža družbe Y d. o. o. Po njuni razvezi se je njuno prej skupno premoženje razdelilo, tako da sta sedaj nastala dva poslovna deleža.

Način, kako družbeniki vplačajo denarne zneske osnovnih vložkov, določa družbena pogodba. V kolikor ni določeno drugače, vplača vsak družbenik sorazmeren del svojega osnovnega vložka, pri čemer zakon posebej poudarja, da vložek ne sme biti manjši kot 50 €. Družbenik vplačila ne more biti oproščen, prav tako dolžnosti vplačati osnovni vložek ne more pobotati s svojo terjatvijo. Zakonske določbe o vplačilu poslovnega deleža so kogentne (prisilne) narave in se z družbeno pogodbo ne morejo spremeniti (484–490. člen ZGD-1).

Družbena pogodba lahko navede tudi vsebine, ki po zakonu niso obvezne, vendar ne smejo biti v nasprotju z zakonom. V primeru, da je družbena pogodba veljavna, jo morajo upoštevati vsi družbeniki.

Zakon prepoveduje, da bi se družbenikom izplačalo premoženje družbe, ki je potrebno za ohranitev osnovnega kapitala in vezanih rezerv. V kolikor se družbeniku takšno premoženje izplača, ga je le-ta družbi dolžan vrniti (495–497. člen ZGD-1).

Družbenik lahko iz družbe izstopi ali je celo iz nje izključen. Če družbenik izstopi ali je izključen, preneha njegov poslovni delež ter vse pravice in obveznosti, ki so s tem deležem povezane. Pripada mu le izplačilo ocenjene vrednosti njegovega poslovnega deleža (500–501. člen ZGD-1).

Družbena pogodba določa pravice družbenikov pri upravljanju družbe. V kolikor te pravice v družbeni pogodbi niso dogovorjene, se za njihovo urejanje uporablja zakon. Družbeniki imajo na podlagi svojih vplačanih osnovnih vložkov glasovalno pravico (za vsakih dopolnjenih 50 € osnovnega vložka imajo en glas). Družbena pogodba lahko ta razmerja uredi drugače, kar pomeni, da ima posamezen družbenik lahko več glasov na vsakih 50 € osnovnega vložka ali pa je njihova glasovalna pravica celo omejena.

Najpomembnejši organ družbe z omejeno odgovornostjo je skupščina družbe. Sestavljajo jo družbeniki. Na skupščini družbeniki sprejemajo sklepe. Če v zakonu ali družbeni pogodbi ni določeno drugače, odločajo družbeniki z večino oddanih glasov.

Zakon ščiti pravice manjšinskih družbenikov. Družbeniki, katerih poslovni deleži predstavljajo najmanj desetino osnovnega kapitala, smejo zahtevati sklic skupščine. Ob tem morajo navesti zadeve, o katerih naj bi skupščina odločala in vzroke, ki so pripeljali do tega, da sklicujejo skupščino.

Družbena pogodba lahko opredeljuje tudi nadzorni svet družbe. V tem primeru se smiselno uporabljajo določbe, ki se uporabljajo o nadzornem svetu v delniški družbi, razen, če družbena pogodba ne določa drugače. Skupščina družbenikov prav tako imenuje enega ali več poslovodij, katerih naloga je, da na lastno odgovornost vodijo posle družbe in jo tudi zastopajo.

Glede na to, da je ustanovitev družbe dogovor ustanoviteljev, ki z vpisom v sodni register postanejo družbeniki, se lahko le-ti prav tako dogovorijo z najmanj $\frac{3}{4}$ večino, da družba preneha (504–521. člen ZGD-1).

Kadar ima družba samo enega ustanovitelja, nastane z aktom o ustanovitvi, ki je lahko sestavljen v notarski obliki ali na posebnem obrazcu v pisni ali elektronski obliki. V takem primeru ustanovitelj odloča samostojno.

1.6 DELNIŠKA DRUŽBA IN RAZMERJA MED DELNIČARJI

Delniška družba je gospodarska družba, ki ima osnovni kapital razdeljen na delnice. Za svoje obveznosti upnikom odgovarja z vsem svojim premoženjem, medtem ko delničarji za obveznosti družbe upnikom ne odgovarjajo. Delniško družbo lahko ustanovi ena ali več fizičnih ali pravnih oseb, ki v tem primeru ne sprejmejo družbene pogodbe, ampak statut, ki mora biti sestavljen v obliki notarskega zapisa. Statut lahko posamezna vprašanja ureja drugače kot določa zakon, če zakon tako izrecno dovoljuje. Dodatna vprašanja lahko statut ureja le v primeru, da teh vprašanj zakon ne ureja celovito (168–169. člen ZGD-1). V kolikor se pojavijo druga vprašanja, ki so za družbo pomembna, vendar jih statut ne ureja, se lahko ta uredijo v drugih aktih družbe, vendar morajo biti v skladu z ZGD-1.⁴

Osnovni kapital se glasi na nominalni znesek, ki je v evrih. Najnižji znesek osnovnega kapitala znaša 25.000 €. Delnice se glasijo ali na nominalni znesek (le-ta se lahko glasi najmanj na 1 € ali na njegov večkratnik, delež delnice v takšnem primeru se v osnovnem kapitalu določa po razmerju med nominalnim zneskom delnice in zneskom osnovnega kapitala), ali so kosovne delnice, kjer ima vsaka delnica enak delež in pripadajoči znesek (najmanj 1 €) v osnovnem kapitalu. Delež v osnovnem kapitalu se določa glede na število izdanih kosovnih delnic. Družba ima eno ali drugo vrsto delnic, obeh hkrati ne more imeti (170–171. člen ZGD-1).

Če poslovodstvo odloči, da so nekateri podatki ali sporočila pomembna za delničarje, se lahko to objavi v glasilu ali elektronskem mediju. Posamezni delničarji lahko pridobijo tudi posebne ugodnosti, kar mora biti določeno v statutu.

.Če ima družba v poslovnem letu izkazan čisti dobiček, je le-tega najprej potrebno uporabiti za:

- kritje izgube,
- oblikovanje zakonskih rezerv,
- lastne deleže,
- oblikovanje statutarnih rezerv.

Čisti dobiček se mora razporediti prav po naštetem vrstnem redu. Poslovodstvo ga mora upoštevati ob sestavi letnega poročila. Do deleža v bilančnem dobičku imajo pravico tudi delničarji. Ta pravica se jim lahko le izjemoma omeji. Zakon podrobno določa pogoje za uveljavljanje pravice do dobička oziroma uveljavljanja pravic iz naslova delnic (230–241. člen ZGD-1).

Najpomembnejši organ v delniški družbi je skupščina. To je organ, kjer delničarji uresničujejo svoje pravice pri zadevah družbe razen, če zakon določa drugače. Skupščina odloča o najpomembnejših zadevah družbe, kar je predvsem sprejetje letnega poročila, uporaba bilančnega dobička, imenovanje in odpoklic ter o podelitvi razrešnice članom

⁴ Primer statuten delniške družbe: Statut delniške družbe: http://www.juteks.si/files.juteks/statut_podjetja.pdf, http://www.iskraemeco.si/emecoweb/slo/company/news/18_skup/nov_statut_12feb08.pdf (5. 10. 2009).

nadzornega sveta in upravnega odbora, o spremembah statuta, o povečanju ali zmanjšanju kapitala, o prenehanju družbe in statusnem preoblikovanju, o imenovanju revizorja in drugih zadevah, ki jih določa zakon ali statut, skladno z zakonom. Delničarji imajo pravico, da k vsaki točki dnevnega reda v pisni obliki dajejo predloge sklepov. Na skupščini se odloča s sprejetjem sklepov. Za sprejetje sklepa je potrebna večina oddanih glasov delničarjev (navadna večina). Zakon oziroma statut lahko določita višjo večino za sprejetje sklepa.

Povzetek poglavja

V prvem poglavju smo se seznanili s pravnimi razmerji med družbeniki v družbi z omejeno odgovornostjo in delniški družbi. Pravno razmerje predstavlja pravno urejeno družbeno razmerje med dvema ali več pravnimi subjekti.

Gospodarske družbe so pravne osebe, ki so ustanovljene, da na trgu samostojno opravljajo pridobitno dejavnost. Gre za dejavnost, ki se na trgu opravlja zaradi pridobivanja dobička.

Družba z omejeno odgovornostjo in delniška družba se ustanovi z vpisom v sodni register. Pravna razmerja med družbeniki so urejena z družbeno pogodbo (v delniški družbi je to statut). Tako le-ta ureja temeljne in dodatne pravice ter obveznosti družbenikov.

Vprašanja za ponavljanje

- Opišite sestavine družbene pogodbe v družbi z omejeno odgovornostjo in sestavite njen osnutek.
- Predstavite najpomembnejši organ delniške družbe in družbe z omejeno odgovornostjo ter opredelite njegove pristojnosti.
- Katera je najpomembnejša naloga družbenikov pri ustanavljanju družbe?
- Statuti delniških družb so javno objavljeni na spletnih straneh interneta. Oglejte si primer statuta delniške družbe Mercator in v njem poiščite sestavine, ki jih mora vsebovati statut (http://www.mercator.si/_files/26369/statut_druzbe_mercator_2007.pdf, 22. 1. 2010).
- Iz definicije pravne osebe izluščite razliko med fizično in pravno osebo.
- Pojasnite bistveno razliko med osebnimi in kapitalskimi družbami.

2 POSEBNI POSTOPKI INSOLVENČNEGA PRAVA

**Denar včasih odstrani težave,
vendar jih tudi naredi.
Lao Ce**

Uvod

V tem poglavju bomo obravnavali potek in vodenje insolvenčnih postopkov s pravnega vidika. V času svojega poslovanja se podjetja soočajo z različnimi težavami.

Ena izmed teh je poslovanje v kriznih razmerah. Krize so lahko notranje, povezane s slabimi poslovnimi odločitvami, in zunanje, ki nastanejo izven podjetja, ne da bi posameznik nanje lahko vplival. »Gospodarske razmere v Sloveniji so še vedno izjemno resne. Ključne težave, s katerimi se gospodarstvo sooča, so vprašanje rastoče nelikvidnosti, pomanjkanja naročil in investicij, nedostopnosti kreditov, administrativnih ovir in zapletenih pogojev poslovanja ...« (<http://kriza.gzs.si/slo/>, 25. 1. 2010.)

Podjetja so na krizne razmere različno pripravljena in zaradi tega v kriznih razmerah različno ravnaajo. Tista, ki so okretna, se hitro prilagodijo kriznim razmeram in jih celo izrabijo za uspešen razvoj, zopet druga propadejo. Postopke, s katerimi se podjetje poskuša izvleči iz krize, imenujemo insolvenčni postopki. »Slovenija je med novimi članicami EU iz Srednje in Vzhodne Evrope na prvem mestu po povečanju stečajev podjetij v letu 2008, je pokazala raziskava družbe Creditreform. Lani je šlo v stečaj 657 družb, kar je 17,3 odstotka več kot leto prej« (Darja, 2009, <http://razgledi.net/2009/02/11/slovenija-med-novimi-clanicami-eu-na-vrhu-po-rasti-stečajev/>, 25. 1. 2010). Kadar so finančne in druge težave tako velike, da jih ni moč obvladati, ostane edini izhod iz krize finančna reorganizacija gospodarskega subjekta (prisilna poravnava ali stečaj).

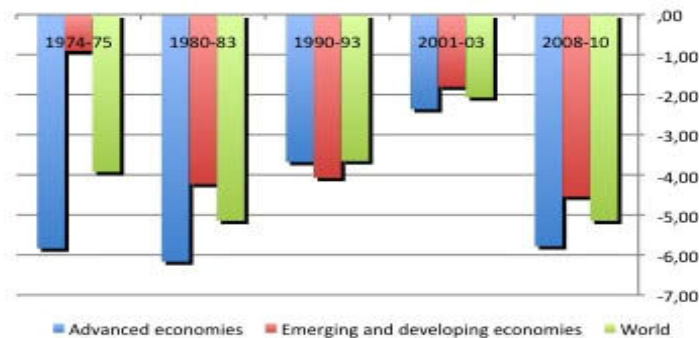
V nadaljevanju poglavja bomo obravnavali:

- **pravno podlago za vodenje postopkov zaradi insolventnosti,**
- **postopek prisilne poravnave,**
- **stečajni postopek,,**
- **likvidacijo družb in**
- **postopke zaradi insolventnosti z mednarodnim elementom.**

2.1 PRAVNA PODLAGA ZA VODENJE POSTOPKOV ZARADI INSOLVENTNOSTI

Kadar podjetje ustanovimo s poštenim namenom, ga ustanovimo zato, da bi trgu ponudili proizvode in storitve ter jih tudi prodali. Naš namen je neprestano poslovanje. Takšno, ki bo zagotavljalo rast podjetja in dobičkonosno poslovanje. To je v dobro narodnega gospodarstva in zaposlencev, ki z naslova zaposlitve v podjetju prejemajo plačo. V teku poslovanja je podjetje izpostavljeno številnim rizikom. Zaradi tega lahko pričakuje vzpone in padce, ki se ciklično ponavljajo. Ob proučevanju preteklosti ugotovimo, da so se krizna obdobja zvrstila vsakih deset let.

Krize so nekaj običajnega, pridejo vsakih 10 let

Kumulativni padec BDP v posameznih krizah (IMF, 2009)

Slika 4: Prikaz pojavljanja kriznih obdobj od leta 1974 dalje

Vir: Povzeto po: <http://razgledi.net/files/2009/02/kriza-swf.jpg/> (5. 10. 2009)

Podjetja, ki spremljajo razmere na trgu in imajo dobre informacije ter so se sposobna hitro prilagoditi, lahko krizno obdobje prebrodijo, zopet druga propadejo.

Obstoj podjetja ni ogrožen le zaradi kriz, ki nastanejo izven njega. Krize lahko izvirajo tudi znotraj podjetja zaradi nespretnega poslovanja oziroma slabih poslovnih odločitev (prezadolženost, insolventnost in podobno).

Ne glede na vzroke, ki so pripeljali podjetje v položaj, ko je ogrožen njegov obstoj, države sodobnih tržnih gospodarstev z zakonodajo urejajo položaj družb v težavah, postopke za prenehanje družb in hkrati ščitijo pravice drugih prizadetih, to je zaposlencev, upnikov in dolžnikov.⁵

»V Sloveniji je 15. januarja 2008 začel veljati novi Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju – ZFPPIPP⁶. V ZFPPIPP je dosledneje urejeno finančno poslovanje družb in drugih pravnih oseb z natančnejšo opredelitvijo obveznosti družbe, njenega posloводства in nadzornega sveta pri nastanku insolventnosti« (Volk, 2008, 7).

Potrebo po skrbnem finančnem poslovanju gospodarskih družb določa ZGD-1 (1. odstavek, 263. člen), ki za člane organov vodenja ali nadzora določa skrbnost vestnega in poštenega gospodarstvenika. Navedeno določbo pogloblja ZFPPIPP⁷ (13. člen), ki določa finančno poslovanje družb kot pojem, ki pomeni:

- »Zagotavljanje finančnih sredstev in njihovih virov in
- upravljanje finančnih sredstev zaradi zagotavljanja pogojev za opravljanje gospodarske dejavnosti in drugih poslov« (Jovanovič et al., 2008).

Poslovodstvo si mora prizadevati ravnati tako, da je družba vedno kratkoročno in dolgoročno plačilno sposobna. Poslovanje družb mora zagotoviti v skladu z ZFPPIPP in s pravili poslovno-finančne stroke, torej:

- s poslovno-finančnimi načeli in standardi, ki jih sprejme Slovenski inštitut za revizijo;

⁵ V letu 1997 je zaradi uvedbe spremenjenega Zakona o prisilni poravnavi in stečaju, ki je predpisal uvedbo stečaja po uradni dolžnosti, grozil stečaj 4.781 pravnim osebam (Črčinovič, 1997, 3).

⁶ ZFPPIPP je dostopen na spletni strani http://zakonodaja.gov.si/rpsi/r05/predpis_ZAKO4735.html, 10. 10. 2009.

⁷ Določila ZFPPIPP ne veljajo za banke, zavarovalnice, borzno-posredniške družbe in družbe za upravljanje.

- z drugimi pravili skrbnega finančnega poslovanja, ki so splošno uveljavljena v poslovno-finančni stroki.

Vprašajmo se, kaj je kratkoročna in kaj dolgoročna plačilna sposobnost. Kratkoročna sposobnost je sposobnost pravnega subjekta, da poravnava vse zapadle obveznosti v določenem časovnem obdobju, medtem ko dolgoročna sposobnost pomeni njegovo trajno sposobnost izpolnitve obveznosti ob njihovi zapadlosti. V zvezi s tem se pojavljajo različna tveganja, ki nastanejo zaradi notranjih ali zunanjih okoliščin.

»Pravna oseba ali podjetnik je dolgoročno plačilno sposoben, če je obseg njegovih dolgoročnih virov financiranja zadosten glede na obseg in vrste poslov, ki jih opravlja, ter tveganja, ki jim je izpostavljen pri opravljanju teh poslov (Jovanovič et al., 2008, 20–21)«.

Ob vpogledu v Slovenske računovodske standarde ugotovimo, da so dolgoročni viri financiranja lastni viri – kapital in tuji dolgoročni viri financiranja (SRS 2006). Plačilna nesposobnost, kapitalska neustreznost in prezadolženost so znaki, da ima podjetje težave. V takih primerih mora podjetje pričeti s postopki finančne reorganizacije, s prisilno poravnavo ali v skrajnem primeru s stečajnim postopkom.⁸

Poleg temeljnega predpisa ZFPPIPP se uporabljajo še določbe Obligacijskega zakonika (OZ), Zakona o gospodarskih družbah (ZGD-1 s popravki in dopolnitvami), Zakona o plačilnih storitvah in sistemih (ZPlaSS), Zakona o izvršbi (ZIZ), Zakona o pravnem postopku (ZPP), Slovenski računovodski standardi (SRS) in množica podrejenih predpisov, kot so pravilniki, standardi in podobno.⁹

2.1.1 Plačilna sposobnost

»Podjetje mora poslovati tako, da je v vsakem trenutku sposobno pravočasno izpolnjevati obveznosti. Njegov cilj je doseganje pozitivnega poslovnega izida in dobička. V primeru, ko podjetje nima sredstev za poplačilo vseh prevzetih obveznosti, mora poslovodstvo s tem seznaniti nadzorni organ. Le-temu mora predložiti poročilo o ukrepih finančnega prestrukturiranja« (Jovanovič et al., 2008, 21).

2.1.2 Kapitalska ustreznost

»Kapitalska ustreznost se ugotavlja glede na obseg in vrsto poslov, ki jih družba opravlja, ter glede na tveganja, ki jim je izpostavljena. Pri tem moramo upoštevati celotno premoženje (kapital) družbe. Za zagotavljanje stabilnega poslovanja mora družba oziroma njeni organi vodenja in nadzora upravljati z likvidnostnim tveganjem ter zagotoviti, da ima družba na voljo dovolj dolgoročnih virov financiranja glede na obseg in vrste poslov. Poslovodstvo redno preverja kapitalsko ustreznost družbe. Skupni kapital in dolgoročne obveznosti lahko dajo odgovor o kapitalski ustreznosti z vidika obratnega kapitala v primerjavi s potrebami po dolgoročnih sredstvih na drugi strani« (<http://www.neostill.si/?kapitalska-ustreznost,88>, 10. 10. 2009).

⁸ Raziščimo primera stečaja IUUV Vrhnika in Mure ter se vprašajmo, zakaj so se postopki zavlekli.

⁹ ZPlaSS je dostopen na spletni strani http://zakonodaja.gov.si/rpsi/r05/predpis_ZAKO5485.html, ZIZ na spletni strani http://zakonodaja.gov.si/rpsi/r08/predpis_ZAKO1008.html, ZPP na spletni strani http://zakonodaja.gov.si/rpsi/r02/predpis_ZAKO1212.html in SRS na spletni strani <http://www.si-revizija.si/publikacije/index.php>, 10. 10. 2009.

»Slovenski poslovno-finančni standardi v načelih dolgoročne plačilne sposobnosti podjetja kapitalsko ustreznost definirajo kot ustrezno dolgoročno financiranje kratkoročnih naložb (načelo ustreznega obratnega kapitala). Zaradi poslovnih razlogov mora podjetje vedno imeti nekaj stalno vezanih kratkoročnih sredstev. Njihov odstotek je različen v različnih gospodarskih dejavnostih in v različnih podjetjih. Če so stalno vezana kratkoročna sredstva pokrita z dolgoročnimi viri, se tveganje dolgoročne in kratkoročne plačilne sposobnosti znižuje« (<http://www.neostill.si/?kapitalska-ustreznost,88>, 10. 10. 2009).

»Podjetje si mora za poslovanje priskrbeti čim cenejše finančne vire in hkrati zagotavljati kapitalsko ustreznost« (Peterlin, 2007, <http://www.finance.si/194778/Med-ceno-virov-in-kapitalsko-ustreznostjo>, 26. 10. 2009). »Marsikatero podjetje bi ohranilo dejavnost ali nepoškodovana sredstva, če bi dovolj zgodaj odšlo v stečaj« (Peterlin, <http://www.finance.si/243290/Ste%E8aj-je-za%E8etek-ne-konec>, 26. 10. 2009).

2.2 POSTOPEK PRISILNE PORAVNAVE

Postopek prisilne poravnave se vodi z namenom, da se dolžniku, ki je postal insolventen, omogoči finančno prestrukturiranje, na podlagi katerega postane kratkoročno in dolgoročno plačilno sposoben. S tem postopkom se upnikom zagotovijo ugodnejši pogoji poplačila njihovih terjatev, kot če bi bil nad dolžnikom začet stečajni postopek.

Primer 7

Podjetje A je zašlo v finančne težave. Že dva meseca ne more poravnati zapadlih obveznosti, ki predstavljajo 20 % vseh njegovih obveznosti. Na eni strani ima dovolj naročil, a na drugi množico neizterjanih terjatev, ker so njegovi dolžniki prav tako žrtve kriznih razmer. Na tretji strani pritiskajo upniki (dobavitelji in banke) z unovčenjem zapadlih obveznosti (unovčenjem zavarovanj in kreditov).

Po temeljiti finančni analizi se podjetje odloči za vložitev predloga o uvedbi postopka prisilne poravnave. Podjetje predpostavlja, da se bo s prestrukturiranjem rešilo iz krize in vzpostavilo razmere za normalno poslovanje. Povrnili se bo kratkoročna in dolgoročna plačilna sposobnost, upniki si bodo zagotovili večji delež poplačil svojih terjatev kot v primeru stečaja podjetja.

Dolžnik oziroma osebno odgovoren družbenik se dokončno odloči in napiše predlog za uvedbo postopka prisilne poravnave in ga pošlje sodišču. K predlogu priloži obvezne priloge, in sicer:

- *bilanco stanja, sestavljeno na zadnji dan zadnjega trimesečja pred začetkom postopka prisilne poravnave,*
- *izkaz poslovnega izida,*
- *izkaz denarnih tokov za obdobje od začetka zadnjega poslovnega leta do presečnega dne; to je do dne, za katerega je sestavljena bilanca stanja in*
- *pojasnila k računovodskim izkazom.*

K predlogu priloži seznam upnikov z njihovimi identifikacijskimi podatki in podatke o višini dospelih ter nedospelih obveznosti.

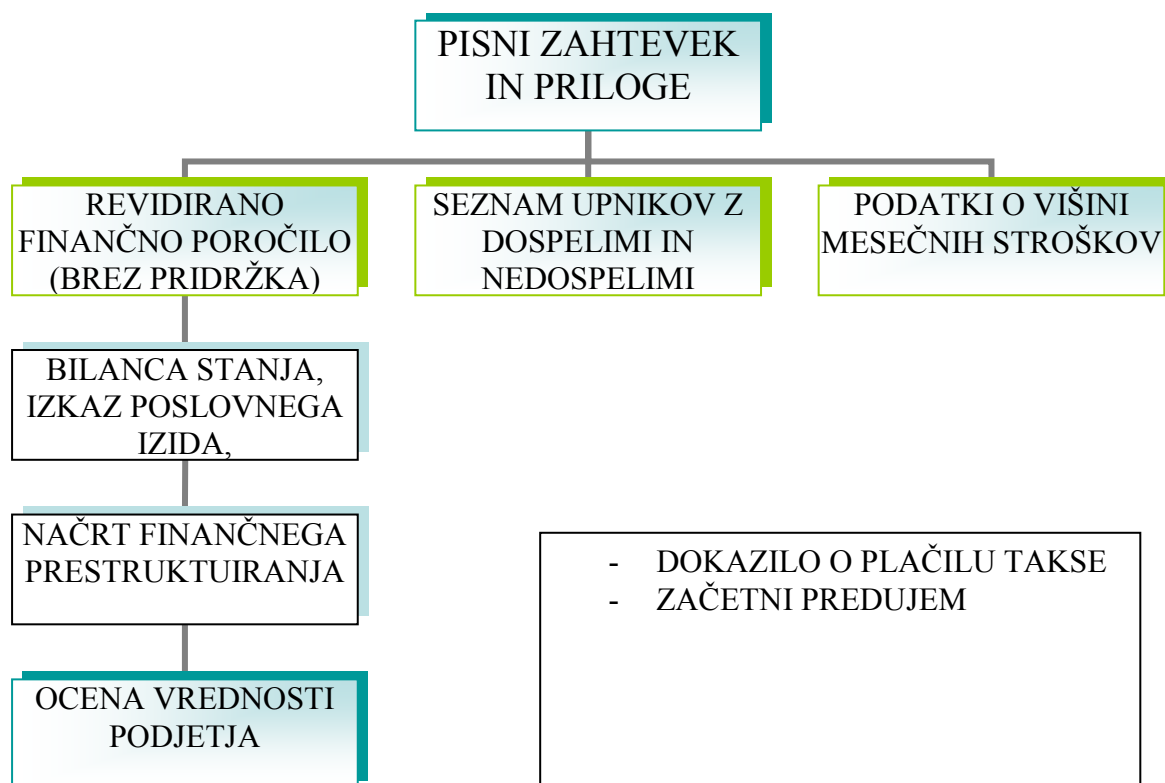
Vsem upnikom ponudi enak delež poplačila njihovih terjatev, v enakih rokih, po enaki obrestni meri od začetka postopka prisilne poravnave do poteka roka za njihovo plačilo.

V predlogu prisilne poravnave izračuna plačila navadnih terjatev, opiše prednostne terjatve in navede njihov skupni znesek. Enak postopek velja za podrejene terjatve.

V predlogu še predstavi alternativni predlog in ponudi upnikom prenos terjatev na dolžnika v obliki stvarnega vložka na podlagi povečanja osnovnega kapitala dolžnika. Vsem upnikom navadnih terjatev ponudi enako število delnic.

Med upniki je nekaj tistih, ki imajo zavarovane terjatve, zato tem ponudi večje število delnic.

Navede še višino povprečnih mesečnih stroškov rednega poslovanja v zadnjem poslovnem letu pred presečnim dnom bilance stanja. Vso navedeno dokumentacijo naslovi na pristojno okrajno sodišče in jo odpremi s priporočeno pošiljko. Od 1. oktobra 2009 dalje so izpolnjeni pogoji elektronskega poslovanja, zato lahko izbira in pošiljko odpremi po elektronski pošti.¹⁰

Slika 5: Prikaz dokumentacije, ki spremlja predlog prisilne poravnave

Sodišče oziroma sodnik posameznik na podlagi predloženih dokumentov izda sklep o začetku postopka prisilne poravnave. V sklepu imenuje upravitelja prisilne poravnave (v nadaljevanju upravitelj).¹¹

Potem, ko je sodišču predložen predlog skupaj z vsemi potrebnimi dokumenti, sodnik posameznik po preučitvi zadeve v roku osem dni izda sklep o začetku prisilne poravnave. V sklepu je postavljen rok (10 do 15 dni), v katerem mora dolžnik položiti predujem za stroške postopka. Z oklicem sodišče obvesti upnike o začetku prisilne poravnave. Oklic poziva

¹⁰ Dokumentacijo lahko osebno odnese na sodišče in jo preda v vložišču. Pravilnik o posredovanju podatkov o postopkih zaradi insolventnosti ... določa podrobnejša pravila za posredovanje podatkov v informatizirani obliki po drugem in petem odstavku 122. a člena ZFPPIPP-A. Pri vsebinskem oblikovanju primera so upoštevane določbe 141. do 142. člena ZFPPIPP.

¹¹ Upravitelj prisilne poravnave je imenovan izmed upraviteljev, vpisanih v seznam upraviteljev, http://www.mp.gov.si/fileadmin/mp.gov.si/pageuploads/2005/PDF/seznam_upraviteljev.pdf, 10. 10. 2009.

upnike, da v roku 30 dni prijavijo svoje terjatve. Oba, oklic in sklep o začetku prisilne poravnave, se objavita hkrati.¹²

»Sodišče objavi poziv upnikom, da naj glasujejo o sprejetju prisilne poravnave« (Volk, 2008, 57).

Sodišče potrdi prisilno poravnavo in o tem izda sklep. V sklepu določi:

- deleže terjatev,
- roke plačil in
- obrestno mero za obračunavanje obresti od začetka prisilne poravnave do poteka plačilnega roka.

Dolжник je na podlagi omenjenega sklepa dolžan poravnati obveznosti. Sklep o začetku prisilne poravnave se vpiše v sodne in druge evidence.¹³

Upnik lahko v roku šestih mesecev po poteku roka za izvršitev plačila terjatev zahteva razveljavitev prisilne poravnave, če je bila terjatev zaradi prisilne poravnave zmanjšana.

Zakon pozna dve omejitvi, in sicer:

- po začetku stečaja ni mogoče pričeti s prisilno poravnavo,
- s prisilno poravnavo ni mogoče pričeti prej kot v treh letih po uspešno zaključeni prejšnji prisilni poravnavi.

2.2.1 Upravitelj prisilne poravnave

Upravitelj je lahko oseba, ki je vpisana v seznam upraviteljev. Seznam upraviteljev je dostopen na spletni strani AJPes-a in Ministrstva za pravosodje. Upravitelj mora za vpis v seznam izpolnjevati predpisane pogoje o izobrazbi, delovnih izkušnjah, vplačanem zavarovanju za odškodninsko odgovornost in podobno.

Upravitelj nadzira poslovanje insolventnega dolžnika in izpolnjevanje njegovih zakonskih obveznosti.

Naloge upravitelja so:

- podajanje mnenj o rednem poročilu insolventnega dolžnika,
- izražanje mnenj o izrednem poročilu na upniškem odboru, ki obravnava to poročilo,
- nadzorovanje poslovanja dolžnika,
- dovoljevanje ali prepovedovanje izvajanja denarnih transakcij po potrditvi prisilne poravnave,
- sestavljanje poročila o izidu glasovanja o sprejetju prisilne poravnave,
- sklicevanje prve seje upniškega odbora 10 do 15 dni po njegovi ustanovitvi,
- izrekanje o priznavanju oziroma prerekanju terjatev,
- sestavljanje rednih poročil o dolžnikovem poslovanju za vsak koledarski mesec,

¹² Če dolжник ne položi predujma ali če upniki ne potrdijo prisilne poravnave, sodišče izda sklep o začetku stečajnega postopka.

¹³ Stečaji, likvidacije, prisilne poravnave, oziroma predlogi za njihov, začetek zoper pravne osebe po določbah Zakona o finančnem poslovanju podjetij so objavljeni na spletni strani Vrhovnega sodišča <http://sodisca.av-studio.si/default.asp?idall=1355&showin=all>, 10. 10. 2009. Podatki v seznamih so zbirni za vso Slovenijo. Povzeti so iz baze sodnega registra, ki povezuje vsa slovenska sodišča. Od 1. 10. 2008 dalje AJPes na svojem spletnem portalu objavlja podatke in listine v postopkih prisilne poravnave, prisilne likvidacije in izbrisa brez likvidacije po določbah ZFPPIPP.

- na zahtevo sodišča ali upniškega odbora sestavljanje izrednih poročil (98.–103. člen ZFPPIPP).

Ena izmed pomembnih nalog upravitelja je obveščanje izvajalca plačilnega prometa, ki vodi transakcijski račun podjetja, da je podjetje v prisilni poravnavi zaradi izvrševanja plačilnih nalogov in drugih sklepov o prisilni izterjavi.

2.2.2 Upniški odbor

V postopku prisilne poravnave se imenuje upniški odbor. Upniški odbor je organ upnikov, ki na podlagi zakona opravlja procesna dejanja za račun vseh upnikov, ki so stranke postopka (76. člen ZFPPIPP). Zakon predpisuje pravila za oblikovanje upniškega odbora. Upniški odbor ima od tri do enajst članov (liho število). Njihovo število določi sodišče. Če je upnikov manj kot trije, so vsi člani upniškega odbora. V upniškem odboru so zastopani upniki, ki imajo najvišje navadne terjatve do dolžnika. Pri tem se upošteva skupni znesek upnikovih terjatev po stanju na bilančni presečni dan bilance stanja. Člane upniškega odbora imenuje sodišče s sklepom pred začetkom postopka prisilne poravnave. Vsak ima en glas. Na prvi seji člani upniškega odbora iz svoje sredine izvolijo predsednika (76–86. člen ZFPPIPP).

Upniški odbor pregleda poslovanje in finančno stanje dolžnika ter k temu daje mnenja in soglasja. Presoja, če bo prisilna poravnava dosegla svoj namen, ali bodo po njenem izidu v boljšem položaju glede poplčila terjatev kot v primeru stečaja.

Pravne posledice uvedbe postopka prisilne poravnave »nastanejo z začetkom naslednjega dne po vložitvi predloga za prisilno poravnavo in trajajo do konca prisilne poravnave« (Volk, 2008, 56). V primeru, da dolžnik pridobi soglasje sodišča, lahko poleg rednih poslov opravlja še druge posle.

2.2.3 Odločanje o prisilni poravnavi

O sprejetju prisilne poravnave odločajo upniki z glasovanjem. Glasujejo le upniki, ki so jim bile terjatve priznane ali verjetno izkazane. »Prisilna poravnava je pravzaprav pogodbeno razmerje med dolžnikom in upniki, kjer se določi način in velikost poravnave obstoječih terjatev« (Horvat, 2008, http://www.cek.ef.uni-lj.si/u_diplome/hrovat3385.pdf, 12. 10. 2009).

Zakon predpisuje način izračuna deleža glasovalnih pravic. Upošteva se znesek vsake priznane ali verjetno izkazane terjatve, pomnožene s količnikom za glasovaje. Količniki so določeni glede na vrsto terjatev od 0,25 do 3. (Na primer: količnik za glasovanje za navadne terjatve je 1 in za podrejene 0,5.)

Postopek glasovanja poteka tako, da sodišče objavi poziv, s katerim pozove upnike, da naj glasujejo o sprejetju prisilni poravnavi. Prisilna poravnava je sprejeta takrat, če za njeno sprejetje glasujejo upniki, katerih skupni ponderiran znesek terjatev je najmanj enak 6/10 zneska osnove za izračun deleža glasovalne pravice.

Upravitelj pripravi poročilo o izidu glasovanja. Če je prisilna poravnava izglasovana, izda sodišče sklep o njeni potrditvi. V nasprotnem primeru izda sklep o ustavitvi postopka prisilne poravnave in nad dolžnikom začne stečajni postopek.

»Potrjena prisilna poravnava se lahko izpodbija oziroma razveljavi s tožbo, ki jo je treba vložiti v roku šest mesecev po preteku roka za plačilo terjatev« (Volk, 2008, 60).

2.3 STEČAJNI POSTOPEK

Namen stečajnega postopka je poplačilo terjatev upnikov. Namreč dolžnik zaradi prezadolženosti ni »prostovoljno« izpolnil svojih obveznosti. O začetku stečajnega postopka odloči sodišče na predlog upravičenega predlagatelja. V nekaterih primerih, kadar zakon tako določa, lahko sodišče o uvedbi stečajnega postopka odloči po uradni dolžnosti (Volk, 2007; 230. člen ZFPPIPP).¹⁴

Primer 8

Podjetje B je zašlo v hude finančne težave. Prevzetih obveznosti že dalj časa ne izpolnjuje. Zaposleni že tri mesece zaman čakajo na plače, banke so blokirale transakcijske račune. Premoženje podjetja (kapital) je nesorazmerno majhen v primerjavi z obveznostmi, kar pomeni, da so njegove obveznosti večje od sredstev. Podjetje se je znašlo v razmerah, iz katerih ni videti izhoda.

Tudi upniki so se naveličali nenehnih zagotovil in neuresničenih obljub o poravnavi dolgov podjetja B, kar lahko izkažejo s svojimi terjatvami do dolžnika in z okoliščino, da dolžnik zamuja s plačilom terjatev več kot dva meseca.

Poleg tega lahko javni jamstveni in preživninski sklad Republike Slovenije kot verjetno izkaže okoliščino, da podjetje zamuja s plačilom terjatev (na primer plač in dajatev, povezanih s plačami) več kot dva meseca (231. člen ZFPPIPP).

Glede na opisane okoliščine so upniki vložili predlog za začetek stečajnega postopka.

Predlog za začetek stečajnega postopka lahko vložijo:

- dolžnik,
- osebno odgovorni družbenik dolžnika,
- upnik, ki izkaže svojo terjatev do dolžnika in okoliščino, da dolžnik zamuja s plačilom te terjatve več kot dva meseca in
- Jamstveni in preživninski sklad Republike Slovenije, ki verjetno izkaže terjatev delavcev do dolžnika in okoliščino, da dolžnik zamuja s plačilom teh terjatev več kot dva meseca (231. člen ZFPPIPP).

V našem primeru podjetja B je predlog za uvedbo stečajnega postopka predložil upnik, zato mora v predlogu navesti identifikacijske podatke o dolžniku, opisati vsa dejstva in okoliščine, in predložiti potrebna dokazila (232. člen ZFPPIPP).

Kadar predlaga stečajni postopek insolventni dolžnik, v predlogu ne navaja svojih podrobnih identifikacijskih podatkov, niti ne opisuje dejstev in okoliščin, ki bi dokazovale njegovo insolventnost. V takih primerih velja, da je dolžnik insolventen, če se ne dokaže drugače (234. člen ZFPPIPP).

Predlog za začetek stečajnega postopka se lahko umakne do izdaje sklepa o začetku stečajnega postopka.

¹⁴ Stečajni postopek je urejen v petem poglavju ZFPPIPP v členih od 222 do 380 in v tretjem poglavju istega zakona, kjer so v členih od 45 do 134 obravnavani postopki zaradi insolventnosti. Stečaj pomeni prenehanje poslovanja družbe ZFPPIPP ureja tudi osebni stečaj in stečaj zapuščine. To sta stečajna postopka, s katerima se v tem gradivu ne bomo ukvarjali.

Kadar je postopek sprožil upnik, mora sodišče dolžniku v treh delovnih dneh po prejemu predloga vročiti upnikov predlog. Dolžnik lahko v 15-ih dneh po prejemu upnikovega predloga ugovarja, da ni insolventen in da upnikova terjatev ne obstaja. Če izjavi, da z upnikovim predlogom soglaša, ali če v 15-ih dneh ne ugovarja, velja, da je insolventen (če se ne dokaže drugače) (235. člen ZFPPIPP). Dolžnik lahko zahteva, da sodišče odloži odločanje o upnikovi zahtevi, ker bo s finančnim prestrukturiranjem odpravilo svojo insolventnost. Seveda mora sodišču predložiti poročilo o ukrepih finančnega prestrukturiranja.

Sodišče izda v treh dneh sklep o odlogu odločanja o upnikovem predlogu za dva meseca, če je:

- dolžnik vložil zahtevo za odlog v 15-ih dneh in če je
- zahtevi priložil listine o sprejemu finančnega prestrukturiranja s pritrdilnim mnenjem posloводства.

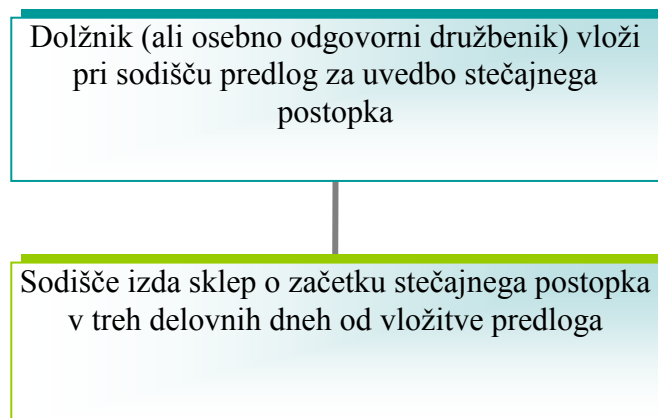
V tem roku lahko dolžnik vloži predlog za prisilno poravnavo, in sicer tako, da

- predloži dokaze, da je uspešno izvedel povečanje osnovnega kapitala z novimi denarnimi vložki in
- ni več insolventen.

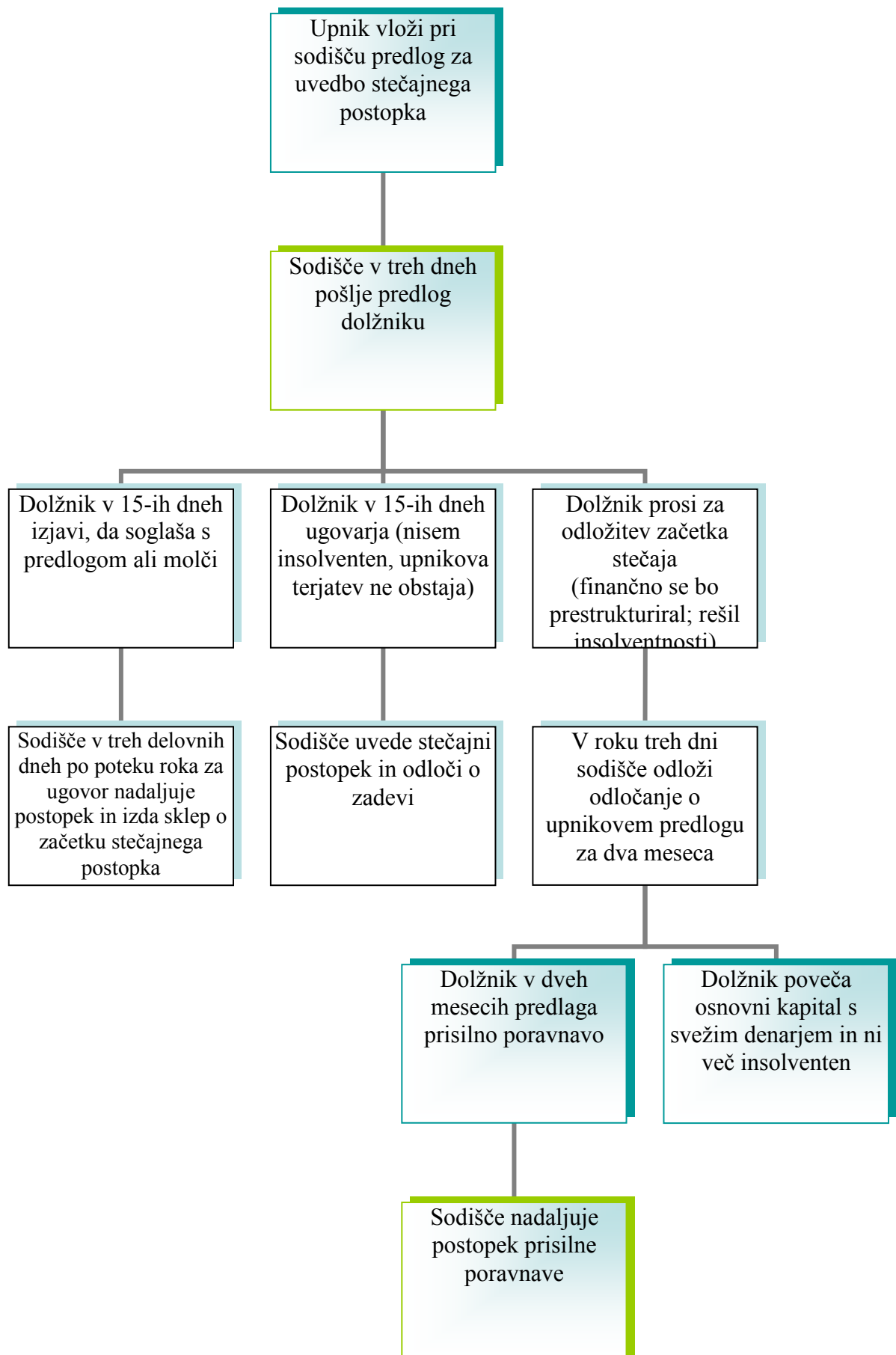
V stečajnem postopku se uporabljajo pravila Zakona o pravnem postopku (dolžnosti prič in pravne posledice kršitve te dolžnosti).

Upnik lahko po uvedbi stečajnega postopka zavaruje svojo izkazano terjatev z začasno odredbo za zavarovanje terjatev vseh upnikov do dolžnika. Za izdajo začasnih odredb se uporabljajo določbe Zakona o izvršbi – ZIZ.

Zaradi lažjega razumevanja so v nadaljevanju v grafični obliki predstavljeni primeri, v katerih predlaga stečajni postopek upnik ali dolžnik.

Slika 6: Dolžnik predlaga uvedbo stečajnega postopka (234. členu ZFPPIPP)

Slika 7: Upnik predlaga uvedbo stečajnega postopka (235.–239. člen ZFPPIPP)

Sodišče izda dva akta, in sicer:

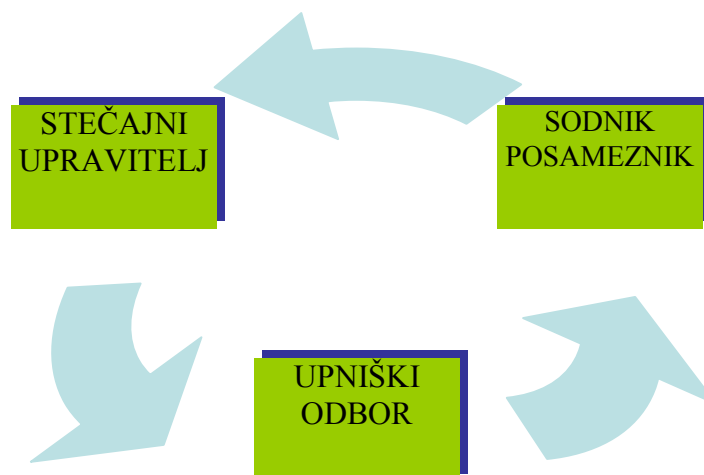
- sklep o začetku stečajnega postopka ter
- oklic o začetku stečajnega postopka.

Sklep o začetku stečajnega postopka sodišče objavi v dnevu, v katerem ga je izdalo. O začetku stečajnega postopka sodišče obvesti upnike z oklicem. Oklic vsebuje podatke o sodišču, ki vodi postopek, identifikacijske podatke o dolžniku, upravitelju. Z oklicem upnike opozori, da naj v treh mesecih po objavi oklica prijavijo svoje terjatve, ločitvene in izločitvene pravice. Poduči jih o pravnih posledicah zamude roka. Oklic vsebuje dan njegove objave. Sodišče hkrati objavi oba akta: sklep o začetku stečajnega postopka in oklic.

Po začetku postopka o insolventnosti proti insolvenčnemu dolžniku ni dovoljeno izdati sklepa o izvršbi in zavarovanju (razen nekaterih izjem). Proti insolventnemu dolžniku je dovoljeno izdajati izvršbe v zavarovanje v primeru zahtevka upnika za uveljavljanje ločitvenih in izločitvenih pravic, če so le-te vložene v zakonsko predpisanem roku, in terjatev, ki se v stečajnem postopku plača kot strošek (131. člen ZFPPIPP). Postopki izvršbe in zavarovanja, ki so bili začeti pred začetkom postopka zaradi insolventnosti, se prekinajo z začetkom postopka. Nadaljujejo se lahko le na podlagi sklepa sodišča, ki vodi postopek (132. člen ZFPPIPP).

Dejstva zaradi insolventnosti se vpisujejo v registra, in sicer v sodni ali poslovni, odvisno od statusa dolžnika. Sodni register vodi sodišče, medtem ko vodi AJPES poslovnega.

Organi stečajnega postopka so: sodnik posameznik, (stečajni) upravitelj in upniški odbor.

Slika 8: Organi stečajnega postopka

Upravitelj izvršuje pravice organov upravljanja in lastnika v skladu s potrebami stečajnega postopka. Z dnem uvedbe stečajnega postopka prenehajo veljati pooblastila poslovnih organov dolžnika in preidejo na stečajnega upravitelja.

Naloge stečajnega upravitelja so povezane s knjigovodskimi in računovodskimi posli podjetja. Poleg tega opravlja posle, povezane s stečajem, kot so sestavljanje načrta poteka stečajnega postopka, sestavi osnutek glavne delitve in zaključne stečajne bilance. Skrbeti mora za hiter potek postopka, brez nepotrebnega zavlačevanja.¹⁵ Predpisano je trimesečno

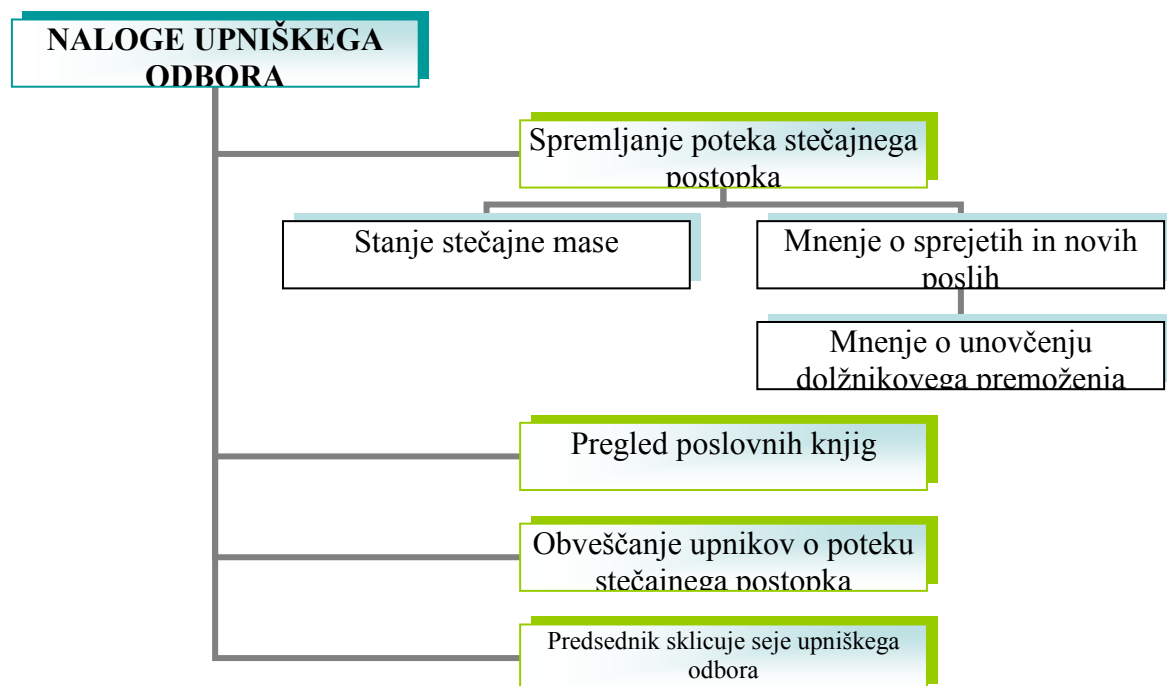
¹⁵ Stečajni postopki se v nekaterih primerih zelo vlečejo in trajajo več let, lahko desetletje. Primer družbe TAM (Kovač, 2009, <http://www.finance.si/print.php?tip=1&id=247398>, 12. 10. 2009).

dajanje poročil o poteku postopka in stanju stečajne mase. Upravitelj prejema za svoje delo nagrado in ima pravico do povračila stroškov.

Upravitelj mora organizacijo za plačilni promet obvestiti o uvedbi stečajnega postopka. Z dnem uvedbe stečajnega postopka se vsa pooblastila prenesejo na upravitelja. Pooblastila lastnikov, uprave oziroma drugih organov ugasnejo. Upravitelj mora odpreti nov transakcijski račun, preko katerega se bo v nadaljevanju izvajalo poslovanje dolžnika.¹⁶

V stečajnem postopku se **upniški odbor** imenuje na podlagi podatkov, ki jih izkazuje insolventni dolžnik v svojih poslovnih knjigah (80. člen ZFPPIPP). Upniški odbor se oblikuje, če to zahtevajo upniki. Upniški odbor je organ upnikov, ki je ločen od sodišča. Na njegovih sejah predstavniki sodišča (sodnik) niso prisotni.

Upniški odbor spremlja potek stečajnega postopka in ima pravico nadziranja poslovanja podjetja v stečaju, kot na primer: pregled poslovnih knjig, pregled stanja stečajne mase in podobno. Stečajnemu senatu lahko daje predloge v zvezi s prihodnjim poslovanjem in unovčenjem dolžnikovega premoženja. Upniški odbor o vseh zaznanih dejstvih obvešča druge upnike, katerim je odgovoren za škodo, ki bi jo storil namenoma ali iz hude malomarnosti.

Slika 9: Naloge upniškega odbora

2.4 LIKVIDACIJA DRUŽB

Likvidacija je način prenehanja družbe v primerih, ko ima ta dovolj sredstev za poplačilo vseh prevzetih obveznosti. Poznamo redno ali primarno in prisilno ali sekundarno likvidacijo.

»Likvidacija je način prenehanja pravne osebe na podlagi zakona. Pri tem ne smejo biti prizadeti interesi upnikov. Pri likvidacijskem postopku upniki varujejo svoje pravice in interese na enak način kot pri rednem poslovanju. Namen likvidacijskega postopka je varovanje interesov upnikov in razdelitev preostankov premoženja med lastnike oziroma

¹⁶ Organizacija za plačilni promet v postopku stečaja ali likvidacije po ZFPPIPP označi TRR z X in v primeru likvidacije po ZGD z Y (<http://www.bsi.si/placilni-sistemi.asp?Mapald=1149>, 30. 10. 2009).

družbenike. V nasprotnem primeru, ko premoženje ni dovolj veliko, je mogoče nad podjetjem izvesti le stečajni postopek« (Jovanovič et al., 2008, 75).

2.4.1 Redna likvidacija

Redna likvidacija je postopek prenehanja pravne osebe, o kateri odločajo družbeniki. Redna likvidacija ne moti poslovanja družbe.

Pogoj za izvedbo redne likvidacije je, da ima družba poravnane vse obveznosti. Družbeniki sprejmejo sklep o likvidaciji, sodišče pa določi likvidacijskega upravitelja. Po zaključenem postopku se ostanek premoženja družbe razdeli med družbenike, ki morajo v tem primeru plačati dohodnino od kapitalskih dobičkov, kadar vrednost vrnjenega premoženja presega vložek v osnovni kapital.

Primer 9

Nadzorni svet podjetja C je skupščini delničarjev predlagal prostovoljno redno likvidacijo družbe. Proizvodnja, s katero se ukvarja podjetje, prinaša izgubo, zaposleni so premalo produktivni, stroški za izplačilo plač so previsoki, saj predstavljajo 70 % vseh stroškov. Podobni izdelki v tujini so cenejši in konkurirajo proizvodom podjetja. Ker so tuji proizvodi cenejši, domačih ni mogoče prodati. Zato ostajajo in se kopičijo zaloge gotovih izdelkov. Poleg tega so poslovni partnerji odpovedali naročila. Podjetje ne vidi možnosti za nadaljnje poslovanje, zato se je odločilo za redno likvidacijo podjetja. Imenovali so likvidacijskega upravitelja, ki bo izvedel vse postopke v zvezi s prenehanjem in izbrisom podjetja iz sodnega registra.

V opisanih in podobnih primerih se imenuje likvidacijski upravitelj (v nadaljevanju upravitelj), ki izvede vse predpisane postopke za prenehanje poslovanja družbe. V postopku redne likvidacije bodo poplačane vse obveznosti, zaposleni bodo dobili odpravnine, dobavitelji plačane obveznosti, krediti bodo vrnjeni skupaj z obrestmi.

Družba lahko preneha tudi po skrajšanem postopku, torej brez likvidacije (427. člen ZFPPIPP). V takšnem primeru je treba registrskemu sodišču predložiti notarsko overjeno izjavo vseh družbenikov, in sicer potrdilo:

- da so poplačane vse obveznosti,
- da družbeniki prevzemajo obveznosti za plačilo morebitnih neporavnanih obveznosti družbe,
- da so urejena vsa razmerja z zaposlenimi.

2.4.2 Prisilna likvidacija

Prisilna likvidacija je postopek prenehanja pravne osebe. Izvede jo sodišče (Prisilno likvidacijo obravnava ZFPPIPP v členih 419–423.) Predlagatelji postopka so lahko:

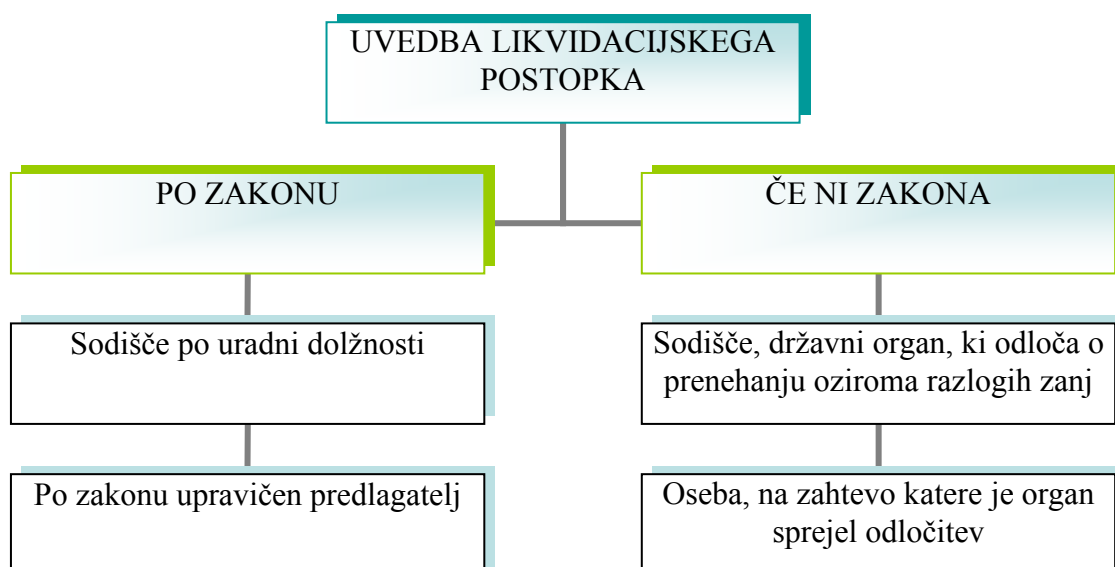
- pravna oseba, ki je po zakonu upravičen predlagatelj,
- sodišče po uradni dolžnosti,
- državni organ,
- nadzorni organ, ki odloča o prenehanju pravne osebe ali obstoju razlogov za njeno prenehanje in
- oseba, na zahtevo katere je sodišče ali drugi državni organ sprejel odločitev.

»Sodišče prične postopek po uradni dolžnosti, če tako določa zakon« (Jovanovič et al., 2008, 75–78).

Primer 10

Podjetje D že dve leti ni predložilo računovodskih izkazov AJPES-u, zato je le-ta v dveh mesecih po roku za predložitev bilanc ta podatek posredoval sodišču. Sodišče je sprejelo sklep o prenehanju pravne osebe in postopku prisilne likvidacije.

Organa v postopku sta likvidacijski senat in upravitelj. Postopek se vodi smiselno kot stečajni postopek. Pravna oseba neha poslovati, premoženje se unovči in ostanek se razdeli družbenikom.

Slika 10: Predlagatelji likvidacijskega postopka

Če je pravna oseba, nad katero je bil začet postopek prisilne likvidacije insolventna, mora upravitelj v njenem imenu v 15-ih dneh sodišču predlagati začetek stečajnega postopka. V takem primeru sodišče ustavi postopek prisilne likvidacije in začne stečajni postopek brez presoje o insolventnosti pravne osebe. Stranke prisilne likvidacije so družbeniki pravne osebe. Le-ti ne oblikujejo upniškega odbora. V postopku prisilne likvidacije se smiselno uporabljajo določbe ZGD-1 in določbe ZFPPIPP.

»Rok za prijavo upniških terjatev se izteče najkasneje do pravnomočnosti sklepa o razdelitvi ostanka likvidacijske mase delničarjem in družbenikom (rok ni prekluziven). Upravitelj mora poplačati vse upniške terjatve, ki so mu poznane iz dokumentacije, čeprav jih upniki niso prijavili. Upniki, ki niso bili poplačani, ker svojih terjatev niso prijavili, ne morejo uveljavljati odškodninske odgovornosti upravitelja za škodo, ki jim je pri tem nastala, če temu njihove terjatve niso bile, niti niso mogle biti znane. V takem primeru imajo upniki pravno varstvo v ZGD-1, po katerem lahko v roku enega leta zoper upravitelja uveljavljajo odškodninsko odgovornost do višine deleža izplačane likvidacijske mase solidarno odgovornih družbenikov ali delničarjev« (Jovanovič et al., 2008, 75–81).

2.4.3 Izbris družbe brez vodenja likvidacijskega postopka

V nekaterih primerih je pravna oseba izbrisana iz sodnega registra brez vodenja likvidacijskega postopka. To je v primerih (472. člen ZFPPIPP):

- če pravna oseba prenehala poslovati, nima premoženja in je poravnala vse svoje obveznosti,

- če gospodarska družba v dveh zaporednih poslovnih letih ni predložila svojega letnega poročila AJPes-u zaradi objave podatkov,
- če je v sodni register vpisan poslovni naslov pravne osebe, na katerem ne prejema uradnih poštnih pošiljk ali je na tem naslovu pravna oseba neznana,
- če je lastnik objekta druga oseba, ki ni dala dovoljenja za poslovanje na tem naslovu
- in če pravna oseba ne obstaja.

»AJPes mora registrsko sodišče v dveh mesecih po preteku roka za predložitev letnih poročil obvestiti o gospodarskih družbah, o katerih obstojajo zakonsko predpisane okoliščine izbrisa« (Jovanović et al., 2008, 75–83).

Za izbris zadošča en izbrisni razlog. Le-ta je lahko:

- prenehanje poslovanja ali
- pravna oseba nima premoženja, niti neporavnanih obveznosti.

Domnevo o obstoju izbrisnega razloga je mogoče izpodbijati z ugovorom zoper sklep o začetku postopka izbrisa, ki ga je potrebno vložiti v roku dveh mesecev od njegove vročitve. Tisti, ki sklepa ni prejel oziroma mu ni bil vročen, lahko ugovarja v roku dveh mesecev od objave sklepa na spletni strani AJPes-a.

2.4.4 Postopek izbrisa družbe

Postopek izbrisa poteka v treh fazah, in sicer:

- v primeru obstoja pravne podlage sodišče izda sklep o začetku postopka izbrisa, ki se vpiše v sodni register. Zoper sklep o začetku postopka izbrisa je dovoljen ugovor v roku dveh mesecev,
- v primeru vložitve utemeljenega ugovora sodišče izda sklep o ustavitvi postopka izbrisa, v nasprotnem primeru izda sklep o obstoju izbrisnega razloga,
- na podlagi pravnomočnega sklepa registrsko sodišče po uradni dolžnosti odloči o izbrisu pravne osebe iz sodnega registra.

Pravne posledice izbrisa so:

- prenehanje pravne osebe,
- zaposlencem preneha delovno razmerje,
- upniki lahko zahtevajo plačilo svojih terjatev od osebno odgovornih družbenikov in lahko zahtevajo povrnitev škode od članov posloводства ali organov nadzora.

Slika 11: Posledice izbrisa pravne osebe

Odškodninski zahtevki zoper člane posloводства in organe nadzora zastarajo v enem letu od objave izbrisa pravne osebe.

Včasih se naknadno najde premoženje. Če te okoliščine ni več mogoče uveljaviti v postopku izbrisa, se opravi stečajni postopek brez ugotavljanja insolventnosti pravne osebe.

2.5 POSTOPEK ZARADI INSOLVENTNOSTI Z MEDNARODNIM ELEMENTOM

Podjetja imajo svoje enote, podružnice ali hčerinske družbe izven Slovenije, v drugih državah, članicah ali nečlanicah EU in obratno. V omenjenih primerih lahko podjetja zaidejo v težave, zaradi česar je potrebno izvesti postopke zaradi insolventnosti. Tako srečamo primere, ko se nad istim dolžnikom hkrati vodita domači in tuji insolventni postopek.¹⁷

Za reševanje omenjenih problemov med članicami EU je Svet EU sprejel Uredbo št. 1346/2000, ki velja za vse insolventne postopke z elementom države članice EU. Glede na besedilo uredbe v primerih insolventnih postopkov, ki tečejo med podjetji držav, članic EU, posebno priznanje tujega insolventnega postopka v Sloveniji (oziroma drugi državi članici EU, katere podjetje je udeleženo v insolventnem postopku) ni potrebno. V takih primerih ima odločba države članice o začetku insolventnega postopka neposredne učinke, kar pomeni, da velja z enako vsebino kot v drugi državi, članici EU.

Za primere, ko se nad istim dolžnikom hkrati vodita insolventni postopek v Sloveniji in tuji insolventni postopek v drugi državi, nečlanici EU, moramo upoštevati posebna pravila. Domači insolventni postopek se vodi pred domačim sodiščem, tuji pred tujim. Postopki se vodijo iz različnih razlogov, in sicer zaradi likvidacije ali prestrukturiranja (Jovanovič et al., 2008).

Tuji upravitelj ima neposreden dostop do našega sodišča in lahko opravlja vse naloge, ki jih opravlja domači upravitelj. Enako velja za tuje upnike, ki imajo enak položaj in pravice kot domači upniki.

Domače sodišče na predlog tujega upravitelja prizna tuji insolventni postopek pod pogojem, če so predložene predpisane listine. O tem izda sklep, ki se objavi na spletnih straneh AJPEs-a. Zoper sklep je dovoljen ugovor.

Sodišče lahko tuji insolventni postopek prizna kot glavni ali pomožni. »Če je bil priznan tuji postopek kot glavni, se lahko doma začne le pomožni insolventni postopek. Pravne posledice takega postopka so omejene le na premoženje insolventnega dolžnika v Sloveniji« (Jovanovič et al., 2008, 95).

Sodišče in upravitelj sodelujeta s tujimi sodišči in upravitelji v smislu izmenjave informacij, koordinacije pri vodenju insolventnih postopkov, ki tečejo hkrati, nudenju pravne pomoči, usklajevanja upravljanja in nadzorovanja premoženja.

¹⁷ Postopke zaradi insolventnosti z mednarodnim elementom ureja ZFPPIPP v členih od 445 do 485.

Povzetek poglavja

V tem poglavju smo obravnavali oblike, postopke in načine prenehanja pravih oseb (družb) zaradi insolventnosti. To so postopki prisilne poravnave, stečaja in likvidacije. Izvedba in potek postopkov so zakonsko predpisani iz razloga preglednosti prenehanja in zaščite pravic udeležencev posameznih postopkov. Ugotovili smo, da je zakonodajalec podrobno predpisal pogoje in načine prenehanja ter vlogo posameznega udeleženca, ki ima pravico sodelovati v postopku. Interesi udeležencev so različni – pogosto si nasprotujejo, zato bi jih brez pravne podlage težko »pravično« reševali.

Postopki zaradi insolventnosti morajo biti hitri (podlago za navedeno trditev imamo v ZFPPIPP, kjer so roki, v primerjavi s prej veljavnimi predpisi, zelo skrajšani). Nadalje je zelo pomembno pravočasno in hitro obveščanje udeležencev postopkov, zato da lahko pravočasno uveljavijo svoje pravice. Hitrost postopkov zagotavlja uvedba sodobne tehnologije, ki omogoča hitro obveščanje javnosti. To je mogoče zaradi medsebojnega sodelovanja in povezanosti vseh prizadetih udeležencev ter tudi tistih, ki izvajajo javna pooblastila.

V vsakdanjem življenju težko srečamo primere, ki so povsem transparentni. Prisilna poravnava se ne konča vedno uspešno, temveč kot stečaj, na pogorišču stečaja zraste novo uspešno podjetje in podjetje v likvidaciji še vedno pridobiva dohodke. Zaradi navedenega so računovodski izkazi zelo pomembni, saj iz njih razberemo stanje v podjetju.

Posebna pravila veljajo v primeru vodenja insolventnih postopkov z mednarodnim elementom. V teh primerih moramo poleg zakonskih določb ZFPPIPP upoštevati tudi zakonodajo EU.

Vprašanja za ponavljanje

- Na spletnih straneh poiščite primere insolvenčnih postopkov, in sicer primer prisilne poravnave, primer stečaja ter primer prisilne likvidacije, ki so se začeli v letu 2009.
- Na internetnem portalu AJ PES (<http://www.ajpes.si/eobjave/default.asp?s=51>, 5. 10. 2009) poiščite podatke o podjetjih, zoper katere se vodijo postopki zaradi insolventnosti.
- Napišite vzorec prijave terjatev v stečajnem postopku ob pomoči napotkov na spletni strani <http://www.informiran.si/survey.aspx?docID=1187>, 5. 10. 2009.
- Predstavite vlogo upravitelja v posameznem postopku zaradi insolventnosti.
- Pojasnite, zakaj so roki vodenja postopkov zaradi insolventnosti kratki in zakaj je v te postopke prodrla sodobna tehnologija.
- Vaš prijatelj, podjetnik vas je prosil za nasvet, kaj naj stori, ker je zaradi splošne nelikvidnosti zašel v takšne težave, da ne more plačevati obveznosti, niti ne more izplačevati plač zaposlenim. Svetujte mu, kako naj se loti težke situacije (stečaj ali prisilna poravnava). Predlagajte več rešitev in ga opozorite na prednosti oziroma slabosti, ki se lahko pojavijo.
- Družinsko podjetje A je poslovalo uspešno. V podjetju je bilo zaposlenih pet ljudi. Pred nekaj dnevi je lastnik podjetja preminil v prometni nesreči. Ker nima potomcev in sorodnikov, ki bi prevzeli nadaljnje poslovanje, bo podjetje prenehalo poslovati. Razmislite, pod katerimi pogoji bi lahko nad podjetjem izvedli likvidacijski postopek.
- Opišite pravne posledice prenehanja družbe oziroma podjetja.

- Predstavite razliko med podjetjem, ki želi prenehati s poslovanjem in ima dovolj sredstev za poplačilo dolgov ter obveznosti, in podjetjem, ki ga pesti pomanjkanje sredstev.
- Kaj so postopki zaradi insolventnosti z mednarodnim elementom?

3 RAČUNOVODENJE V INSOLVENČNIH POSTOPKIH

*Naposled je delo še najboljše sredstvo,
da si polepšamo življenje.
Gustave Flaubert*

Uvod

Podjetja v težavah morajo voditi računovodstvo zaradi transparentnega prikazovanja svojega poslovanja, zato bomo v nadaljevanju tega poglavja obravnavali računovodske rešitve v podjetjih v prisilni poravnavi, stečaju ali likvidaciji. Za primere prisilne poravnave, stečaja in likvidacije veljajo posebna pravila računovodenja. Računovodske informacije za zunanje in notranje uporabnike morajo biti pravočasne, resnične in poštene.

Računovodski standardi predpisujejo metode vrednotenja ekonomskih kategorij, ki so predmet računovodskega obravnavanja.

Izbrane metode podjetje v času delovanja praviloma uporablja dosledno in jih spreminja le ob utemeljenih razlogih. Takšen razlog je lahko uvedba insolvenčnega postopka. Ali le-ta vpliva na spremembo izbranih metod vrednotenja, bomo ugotovili v tem poglavju. Dejstvo je, da je odgovor odvisen od vrste uvedenega postopka.

Dolžnik v insolvenčnem postopku poskuša sanirati svoje dolgove, ki jih računovodsko izkazuje kot finančne ali poslovne obveznosti. Njegovi upniki nasprotno izkazujejo terjatve, ki imajo lahko v takšnih postopkih različen status.

V tem poglavju bomo obravnavali:

- razvrščanje upnikov v insolvenčnih postopkih,
- vrednotenje ekonomskih kategorij v postopku prisilne poravnave,
- vrednotenje ekonomskih kategorij v postopku stečaja,
- vrednotenje ekonomskih kategorij v postopku likvidacije
- računovodenje v podjetju v prisilni poravnavi,
- računovodenje v podjetju v stečaju,
- računovodenje v podjetju v likvidaciji.

3.1 RAZVRŠČANJE UPNIKOV V INSOLVENČNIH POSTOPKIH

Bistvo insolvenčnih postopkov je reševanje poplačila upnikov, katerih terjatev insolventni dolžnik ni več sposoben poravnati – ali pravočasno ali v celoti. V zvezi s tem ZFPPIPP opredeljuje nekatere pojme, ki jih moramo poznati tudi v sklopu računovodenja pri takšnih podjetjih.

Premoženje podjetja so:

- stvari v njegovi lasti,
- njegove terjatve in
- njegove druge premoženjske pravice.

Ker se za poplačilo upnikov lahko uporabi le premoženje podjetja, se izločijo stvari, na katerih imajo **izločitveni upniki** ustanovljeno **izločitveno pravico** (22. člen ZFPPIPP), in sicer:

- pravico lastnika premične stvari, da mu izroči to stvar, ki je v posesti dolžnika (npr. če gre za finančni najem),

- pravico osebe, ki je s priposestvovanjem ali na drug izviren način pridobila lastninsko pravico na nepremičnini, pri kateri je kot lastnik še vedno vpisan dolžnik,
- pravico osebe, ki je na dolžnika prenesla lastninsko pravico v zavarovanje ali na podlagi drugega pravnega temelja.

Obveznosti podjetja so vse njegove obligacijske in druge denarne ter nedenarne obveznosti do njegovih upnikov. Postavke, ki pri upnikih predstavljajo terjatve, so pri dolžniku torej izkazane kot obveznosti.

Čista vrednost premoženja je razlika med vrednostjo premoženja in višino njegovih obveznosti.

Terjatev je pravica upnika, da od dolžnika zahteva, da naj opravi izpolnitveno ravnanje (nekaj stori ali opravi dajatev, opusti ali dopusti kakšno stvar). Terjatev se lahko nahaja v **denarni** ali **nedenarni obliki**. Nedenarna terjatev je terjatev upnika, ki ima pravico od dolžnika zahtevati izpolnitev nedenarne dajatve ali izvedbo storitve. Ker so predmet knjigovodskega obravnavanja terjatve, ki morajo biti vselej izražene vrednostno, moramo biti tekom insolvenčnih postopkov pozorni na to, da morebitne neevidentirane nedenarne obveznosti pri dolžniku ovrednotimo in evidentiramo vrednostno.

Terjatve upnika se pri dolžniku izkazujejo kot poslovne ali finančne **obveznosti**, ki jih mora dolžnik sistemizirati v svojem računovodstvu po kriterijih, kot so v postopku priznane.

Terjatve upnikov se v insolvenčnih postopkih delijo na:

- zavarovane terjatve in
- nezavarovane terjatve.

Zavarovane terjatve so tiste terjatve upnikov, ki so zavarovane z ločitveno pravico (npr. s hipoteko ali z drugo zastavno pravico, s pravico do posebnega poplačila, pridržno pravico) in dajejo upniku pravico do posebnega poplačila njegove terjatve iz določenega premoženja insolventnega dolžnika pred plačilom terjatev drugih upnikov iz tega premoženja. Takšen upnik ima v postopku status **ločitvenega upnika** (19. člen ZFPPIPP).

Izločitveni upniki (SRS 37) so tisti upniki, ki imajo pravico izločiti iz dolžnikovega premoženja stvari, ki ne pripadajo dolžniku (npr. lizingodajalci za stvari, ki so predmet pogodbe o finančnem najemu).

Nezavarovane terjatve so vse tiste, ki niso zavarovane z ločitveno pravico (20. člen ZFPPIPP). Mednje spada tudi tisti del zneska terjatve ločitvenega upnika, za katerega znesek terjatve presega vrednost premoženja, ki je predmet ločitvene pravice. Čeprav so vse takšne terjatve nezavarovane, imajo lahko v samem postopku različne statute, in sicer:

* **prednostne terjatve** (21. člen ZFPPIPP) zajemajo naslednje nezavarovane terjatve:

- plače in nadomestila plač za zadnje tri mesece pred začetkom postopka,
- odškodnine za poškodbe, ki so povezane z delom pri dolžniku, in poklicne bolezni,
- neizplačane odpravnine za prenehanje delovnega razmerja pred začetkom stečajnega postopka (v skladu z Zakonom o delovnih razmerjih in do višine po določbah o prenehanju iz poslovnih razlogov),
- plače, nadomestila plač in odpravnine delavcem, ki jim je delovno razmerje odpovedal upravitelj tekom stečajnega postopka,
- davki in prispevki, ki jih mora izplačevalec plačati v zvezi z naštetimi izplačili,

- v stečajnem postopku med prednostne terjatve spadajo tudi nezavarovane terjatve za plačilo davkov in prispevkov, nastalih v zadnjem letu pred začetkom stečajnega postopka;
- * **podrejene terjatve** so nezavarovane terjatve, ki se na podlagi pravnega razmerja med dolžnikom in upnikom, če postane dolžnik insolventen, plačajo šele po plačilu drugih nezavarovanih terjatev;
- * **navadne terjatve** so vse ostale nezavarovane terjatve.

Posebej se obravnavajo **vzajemno neizpolnjene dvostranske pogodbe**, ki so bile sklenjene pred začetkom postopka in nobena pogodbeni stranka teh obveznosti ni izpolnila v celoti. Pri dvostranski pogodbi je vsaka pogodbeni stranka kot dolžnik zavezana opraviti svoje izpolnitveno ravnanje in hkrati kot upnik upravičena zahtevati od druge stranke, da prav tako opravi svoje ravnanje.

V insolvenčnih postopkih se prijavljene terjatve razporedijo v dve skupini, in sicer:

- **priznane terjatve**, ki so bile pravočasno prijavljene ter jih prizna upravitelj in jih nihče ne prereka,
- **prerekane terjatve**, ki so bile pravočasno prijavljene, vendar jih lahko prereka upravitelj, upnik ali dolžnik.

Verjetno izkazana terjatev je tista pravočasno prijavljena in prerekana terjatev, ki jo sodišče na podlagi dejstev ter priloženih listin opredeli kot verjetno.

Znesek priznane terjatve sestavljajo:

- glavnica (do začetka postopka),
- kapitalizirani znesek obresti (do začetka postopka, pogoj: da so prijavljene),
- stroški upnika v zvezi z uveljavljanjem terjatve (sodni in podobni; pogoj: da so prijavljeni).

3.2 VREDNOTENJE EKONOMSKIH KATEGORIJ V POSTOPKU PRISILNE PORAVNAVE

Med postopkom prisilne poravnave vodi družba poslovne knjige in pripravlja računovodske izkaze v skladu z določbami ZGD-1, računovodskimi standardi, s pravilnikom o računovodenju in ostalimi predpisi.

Ekonomske kategorije vrednoti v skladu s splošnimi računovodskimi standardi ali s posebnimi, če se le-ti nanašajo na družbino dejavnost kot takšno, saj gre za delujoče podjetje, za katerega se predpostavlja nadaljnje poslovanje. Predpostavka časovne neomejenosti poslovanja delujočega podjetja namreč pomeni, da podjetje vsaj eno leto po dnevu računovodskih izkazov nima niti namena niti potrebe, da bi ustavilo ali pomembno skrčilo svoje poslovanje. Praviloma pa dolžnik prav s predlagano prisilno poravnavo dokazuje, da je sposoben sanirati svoje stanje, ustrezno poplačati upnike in nadaljevati poslovanje.

Samo v primeru, če bi le nameravala pomembno skrčiti poslovanje, bi morala za del, ki ga namerava skrčiti ali opustiti, uporabiti pravila o vrednotenju po likvidacijski metodi (o njej več v naslednjem podpoglavju).

Glede terjatev in obveznosti moramo biti v postopku pozorni na naslednja posebna pravila, in sicer:

- medsebojne terjatve dolžnika in upnika se z začetkom postopka prisilne poravnave štejejo za pobotane ne glede na to, ali so že zapadle v plačilo (kar pomeni, da obvezno medsebojno kompenziramo tudi nezapadle terjatve in obveznosti),

Primer 11

Dolžnik »A« izkazuje do upnika »B« obveznost do dobavitelja v znesku 5.200 evrov in hkrati terjatev za dano dolgoročno posojilo v znesku 20.000 evrov.

Čeprav terjatev za posojilo po pogodbi še ni zapadla, se zaradi posebnega pravila o zapadlosti nezapadlih terjatev spremeni v zapadlo. Zaradi tega bo dolžnik izvedel medsebojno kompenzacijo v znesku 5.200 evrov (zmanjšal bo obveznosti do upnika in terjatve za finančne naložbe »B«). Enako bo v svojem računovodstvu ravnal upnik.

- terjatve, izražene v tuji valuti, se pretvorijo v evre po tečaju ECB na dan začetka postopka prisilne poravnave (tečaj objavlja tudi Banka Slovenije),
- nederarne terjatve upnikov se pretvorijo v denarne terjatve po tržni vrednosti ob začetku postopka prisilne poravnave.

Dolžnik sestavi poročilo o finančnem položaju in poslovanju dolžnika , ki vsebuje.
- bilanco stanja na zadnji dan zadnjega koledarskega trimesečja pred uvedbo postopka PP,
- izkaz poslovnega izida od začetka zadnjega poslovnega leta do dneva bilance stanja,
- izkaz denarnih tokov od začetka zadnjega poslovnega leta do dneva bilance stanja,
- pojasnila k računovodskim izkazom,
- seznam navadnih in podrejenih terjatev upnikov,
- seznam ločitvenih upnikov,
- seznam prednostnih upnikov,
- znesek povprečnih mesečnih stroškov rednega poslovanja dolžnika v zadnjem letu pred datumom bilance stanja.

Na podlagi sklenjene prisilne poravnave dolžnik odpiše tisti del obveznosti do upnikov, ki jih ne bo poravnal. Z odpisanim zneskom se po izrecni določbi 41. člena ZFPPIPP **najprej pokrije prenesena poslovna izguba**, za morebitno razliko pa se oblikujejo **kapitalske rezerve**.

Primer 12

Družba »A« d. o. o. izkazuje v bilanci stanja na zadnji dan koledarskega trimesečja pred vložitvijo predloga za prisilno poravnavo:

- osnovni kapital	7.500	
- prenesena izguba	48.000	
- izguba poslovnega leta	2.000	
<u>Kapital</u>	<u>- 42.500</u>	<u>Učinek prisilne poravnave:</u>
- ločitveni upniki	20.000	-
- izločitveni upniki	10.000	-
- upniki z navadnimi terjatvami	90.000	(90.000 × 60 %) 54.000
- prednostni upniki (zaposlenci)	10.000	-
<u>Dolgovi</u>	<u>130.000</u>	<u>Skupaj odpis 54.000</u>

Op.: Upniki so sprejeli 40 % poplačilo.

Naziv konta	Konto	V breme	V dobro
Prenesena čista izguba prejšnjih let	931		48.000
Čista izguba poslovnega leta	933		2.000
Kapitalske rezerve	916		4.000
Obveznosti do dobaviteljev	220	34.000	
Kratkoročna posojila, dobljena pri banki	272	20.000	

Dolžnik lahko preneseno izgubo pokriva tudi iz drugih virov, predvsem z zmanjšanjem osnovnega kapitala – seveda le do zakonsko predpisanega zneska. V zgoraj navedenem primeru takšno pokrivanje ne pride v poštev, saj družbin osnovni kapital ne presega najnižjega predpisanega kapitala za to vrsto gospodarske družbe.

Oblikovane kapitalske rezerve lahko družba kasneje uporabi za:

- *kritje izgube*, če je ni mogoče pokriti v breme prenesenega čistega dobička ali drugih rezerv iz dobička, znesek kapitalskih rezerv pa skupaj z zakonskimi rezervami ne presega 10 % osnovnega kapitala,
- *povečanje osnovnega kapitala* iz sredstev družbe ali za *kritje izgube*, če je ni mogoče pokriti v breme prenesenega čistega dobička ali drugih rezerv iz dobička, znesek kapitalskih rezerv pa skupaj z zakonskimi rezervami presega 10 % osnovnega kapitala.

Pozorni moramo biti na dvoje, in sicer:

- ker podjetje z učinkom prisilne poravnave pokriva poslovno izgubo neposredno v dobro kapitala (mimo delitve dobička), izgubi pravico do uveljavljanja dotedanje davčne izgube (po določbah ZDDPO-2 v višini zneska oblikovanih kapitalskih rezerv; smiselno bi bilo za celotni znesek, vendar davčna zakonodaja v tem primeru še ni usklajena),
- družba, ki je na takšni podlagi oblikovala kapitalske rezerve, ne sme izvesti rednega zmanjšanja osnovnega kapitala prej kot v desetih letih po pravnomočnosti sklepa o PP in tudi ne pred potekom roka za izpolnitev vseh obveznosti iz PP.

Upnik mora pri računovodenju upoštevati pravila vrednotenja računovodskih postavk, ki v SRS 5 zahtevajo obvezno oslabitev terjatev, če obstajajo nepristranski dokazi, da je prišlo do izgube zaradi oslabitve, katera se kaže kot razlika med knjigovodsko vrednostjo terjatve in sedanjo vrednostjo pričakovanih prihodnjih denarnih tokov. Takšno terjatev praviloma slabi za razliko med knjigovodsko vrednostjo in pričakovanim zneskom poplačila, kot ga predvideva načrt finančnega prestrukturiranja dolžnika. Pričakovani odpis terjatve preko popravka vrednosti terjatve poveča prevrednotovalne poslovne odhodke, vendar ob samem oblikovanju ni davčno priznan odhodek. Dokončni odpis terjatve je mogoč šele na podlagi pravnomočnega sklepa o potrjeni prisilni poravnavi, ki je hkrati tudi podlaga za davčno priznavanje odhodka.

Če je postopek začet in potrjen v istem letu:

Naziv konta	Konto	V breme	V dobro
Terjatve do kupcev	120		34.000
Prevrednotovalni poslovni odhodki	721	34.000	
Kratkoročna posojila, dana drugim	182		20.000
Odhodki iz oslabitve posojil	748	20.000	

V primeru, da postopek v istem letu ni končan, upnik najprej oblikuje popravek vrednosti terjatve v breme ustreznih odhodkov (glej zgoraj), ki ob oblikovanju niso davčno priznan odhodek. Ko kasneje razpolaga s pravnomočnim sklepom o potrjeni prisilni poravnavi, lahko za davčne namene prvotno nepriznane odhodke iz odpisa uveljavlja v davčnem obračunu kot povečanje davčno priznanih odhodkov.

3.3 VREDNOTENJE EKONOMSKIH KATEGORIJ V POSTOPKU STEČAJA

Za podjetja v stečaju ali likvidaciji je predviden poseben računovodski standard – SRS 37, ki je sicer povezan s splošnimi SRS, obravnava pa posebnosti računovodskih rešitev v podjetjih v stečaju ali likvidaciji. Gre torej za poslovne subjekte, ki so v postopku prenehanja – nedelujoča podjetja. Njegove določbe ne veljajo za prenehanje po skrajšanem postopku.

3.3.1 Otvoritvena stečajna bilanca

Po določbah ZGD-1 mora stečajni dolжник sestaviti zaključne računovodske izkaze (bilanco stanja in izkaz poslovnega izida) po stanju na dan pred začetkom stečajnega postopka (torej na dan pred objavo sklepa o začetku postopka na spletnih straneh AJPes-a). Ker ni posebnih določb, se zaključna bilanca stanja izdelava v skladu s splošnimi določbami glede vrednotenja računovodskih postavk.

Na dan začetka postopka mora nato podjetje popisati vsa sredstva in obveznosti do njihovih virov. Stečajni upravitelj na podlagi popisa sestavi otvoritveno stečajno bilanco (takšen izraz uporablja ZFPPIPP) oziroma začetno stečajno bilanco (po SRS 37), pri čemer upošteva določbe SRS 37 glede pravil vrednotenja, merjenja in izkazovanja sredstev ter obveznosti v začetni bilanci.

SRS 37 tako opredeljuje naslednje vrednosti, in sicer:

- **ocenjena likvidacijska vrednost sredstev** je ocenjena vrednost, ki jo ugotovi stečajni upravitelj (praviloma pooblasti pooblaščenega revizorja ali pooblaščenega ocenjevalca vrednosti sredstev);
- **likvidacijska vrednost** je ocenjena vrednost čistega pritoka denarja, doseženega z udenarjenjem (prodajo, unovčenjem, poplačilom ipd.) sredstev ali obveznosti do virov sredstev dolžnika; odvisna je od tržne vrednosti, stopnje uresničitve te vrednosti, stroškov likvidacije, likvidacijskega časa (trajanja udenarjanja) in diskontne stopnje zaradi udenarjanja likvidiranih sredstev;
- **tržna vrednost** finančne naložbe je vrednost, po kateri je mogoče to naložbo prodati na dan začetka postopka;
- **čista iztržljiva vrednost** naložb, zalog in terjatev je ocenjena prodajna vrednost, po kateri je ta sredstva mogoče prodati oziroma udenariti, zmanjšana za stroške prodaje oziroma udenarjenja.

V začetno stečajno bilanco mora dolжник vključiti vse svoje premoženje, tudi tisto, za katero imajo upniki posebna upravičenja (ločitvene in izločitvene pravice), in premoženje, ki sicer ni njegova last, vendar se v začetku postopka nahaja v njegovem skladišču (npr. blago na konsignaciji ali v komisijski prodaji).

Računovodske postavke v začetni stečajni bilanci se po SRS 37 vrednotijo po naslednjih kriterijih:

- **neopremetena sredstva:** po ocenjeni likvidacijski vrednosti;
 - * naložbe v koncesije, patente, licence in podobno se izkažejo, če jih je mogoče prodati,
 - * dolgoročne aktivne časovne razmejitve se ne izkažejo, saj bo podjetje prenehalo delovati;
- **opremetena osnovna sredstva:** po ocenjeni likvidacijski vrednosti;
 - * posebej se izkažejo opremetena osnovna sredstva, obremenjena s stranskimi pravicami, ter posebej sredstva, pridobljena s finančnim najemom;
- **finančne naložbe:**
 - * dolgoročne finančne naložbe se izkažejo kot kratkoročne finančne naložbe,

- * finančne naložbe v tujih valutah se preračunajo v evre po tečaju ECB,
- * *finančne naložbe v kapital drugih podjetij*: po tržni oziroma čisti iztržljivi vrednosti,
- * *dana posojila, depoziti in varščine*: po pogodbeni ali čisti iztržljivi vrednosti,
- * v plačilo *nezapadle finančne naložbe, ki se ne obrestujejo*: po diskontirani vrednosti,
- * *terjatve za nevplačani vpisani kapital*: po pogodbeni vrednosti;
- **zaloge**: vse zaloge, razen tistih, ki jih bo podjetje uporabilo pri morebitnem nadaljevanju proizvodnje, se vrednotijo po čisti iztržljivi vrednosti;
- **terjatve**: po pogodbeni ali čisti iztržljivi vrednosti;
 - * razen: v plačilo *nezapadle terjatve, ki se ne obrestujejo*: po diskontirani vrednosti na dan začetka postopka,
 - * dolgoročne terjatve se izkažejo kot kratkoročne,
 - * terjatve v tujih valutah se preračunajo v evre po tečaju ECB,
 - * posebej se izkažejo terjatve, pobotane v času postopka,
 - * posebej se izkažejo tudi terjatve, obremenjene s stranskimi pravicami;
- **denarna sredstva**:
 - * zajemajo gotovino v blagajnah in sredstva na računih,
 - * denarna sredstva v tujih valutah se preračunajo v evre;
- **kratkoročne aktivne časovne razmejitve**:
 - * neiztržljivi kratkoročno odloženi stroški oziroma odhodki se ne izkažejo,
 - * vrednotnice: po čisti iztržljivi vrednosti;
- **pasivne časovne razmejitve**:
 - * morebitne obveznosti, ki so na podlagi dolgoročnih PČR že nastale do začetka postopka ali pa je gotovo, da bodo nastale med postopkom, se izkažejo kot kratkoročne obveznosti,
 - * ostale dolgoročne ali kratkoročne PČR se ne izkažejo;
- **obveznosti**: v zneskih, ki so usklajeni z zneski prijavljenih terjatev upnikov;
 - * v plačilo *nezapadle obveznosti, ki se ne obrestujejo*: po diskontirani vrednosti,
 - * obveznosti, ki do sestavitve začetne bilance še niso usklajene s prijavljenimi terjatvami upnikov: v vrednostih, ki jih oceni stečajni upravitelj,
 - * obveznosti do upnikov, ki terjatev ne prijavijo pravočasno: se ne izkažejo,
 - * dolgoročne obveznosti se izkažejo kot kratkoročne,
 - * obveznosti v tujih valutah se preračunajo v evre,
 - * ločeno se izkažejo obveznosti do navadnih, ločitvenih in izločitvenih upnikov,
 - * posebej se izkažejo obveznosti do upnikov, pobotane v času postopka,
 - * posebej se izkažejo obveznosti za prerekanе terjatve upnikov.

Negativna razlika med sredstvi in obveznostmi do njihovih virov se izkaže kot **izguba med sredstvi** (v aktivih), *pozitivna razlika* pa kot **obveznost do lastnikov** (v pasivi). To pomeni, da ne prikažemo hkrati kapitala in izgube kot njegovega popravka, ampak izgubo v aktivih, kadar dolgovi presegajo stečajno maso.

Zaradi uporabe različnih metod vrednotenja se praviloma začetna bilanca stanja razlikuje od bilance na dan pred začetkom postopka. V začetni bilanci je tako izkazano le čisto premoženje oziroma izguba stečajnega dolžnika. Pomembnejše razlike med obema bilancama mora zato podjetje pojasniti v prilogi k začetni bilanci.

V otvoritveni bilanci učinek prevrednotenja sredstev in obveznosti neposredno vpliva na obveznost do lastnikov in se ne izkaže v odhodkih ali presežku iz prevrednotenja.

3.3.2 Vrednotenje v času postopka

Med stečajnim postopkom lahko stečajni upravitelj organizira le dejavnosti, povezane z unovčevanjem stečajne mase. Le v posebnih primerih lahko podjetje nadaljuje poslovanje, da dokonča posle, začete ali sklenjene pred pričetkom postopka.

Po splošnih računovodskih standardih se vrednotijo naslednje postavke:

- zaloge, uporabljene za proizvodnjo oziroma dokončanje proizvodnje,
- terjatve, nastale v času postopka (prikažejo se posebej),
- finančne naložbe, nastale v času postopka (prikažejo se posebej),
- obveznosti, nastale v času postopka (prikažejo se posebej), razen:
 - * obveznosti za obresti od obveznosti, izkazanih v začetni bilanci, ki se izkažejo v skladu z ZFPPIPP,
- stroški, odhodki in izdatki, nastali v času postopka,
- amortizacija se praviloma ne obračunava; stečajni senat pa lahko izjemoma dovoli obračunavanje amortizacije osnovnih sredstev, ki sodelujejo v proizvodjalnem procesu.

V času postopka se ne glede na splošne računovodske standarde ne prevrednotujejo sredstva zaradi okrepitve. Prav tako se opredmetena osnovna sredstva ne prevrednotujejo zaradi oslabitve. Izid poslovanja v času postopka je dobiček ali izguba, nastala v času postopka, ki neposredno poveča ali zmanjša v začetni bilanci izkazane obveznosti do lastnikov.

Pozitivna razlika med udenarjeno vrednostjo premoženja in njegovo vrednostjo v začetni bilanci se izkaže kot **čisti prihodek od udenarjenja premoženja**, negativna razlika pa kot **čisti odhodek za udenarjenje premoženja**.

Poslovne knjige vodi podjetje po predpisanem kontnem načrtu, vendar z naslednjimi izjemami:

– ne uporablja naslednjih skupin kontov:

- 06 Dolgoročne finančne naložbe, razen posojil,
 - 07 Dana dolgoročna posojila in terjatve za nevplačani vpoklicani kapital
 - 08 Dolgoročne poslovne terjatve
 - 09 Odložene terjatve za davek
 - 29 Kratkoročne pasivne časovne razmejitve
 - 75 Drugi odhodki
 - 78 Drugi prihodki
- razred 9 v celoti;

– dodatno uporablja naslednje skupine kontov:

- 09 Izguba v začetni bilanci
- 75 Čisti odhodki za udenarjenje stečajnega ali likvidacijskega premoženja in drugi odhodki
- 78 Čisti prihodki od udenarjenja stečajnega ali likvidacijskega premoženja in drugi prihodki
- 80 Dobiček ali izguba, ugotovljen (a) v času postopka
- 81 Prenos dobička ali izgube, ugotovljene (ga) v času postopka
- 90 Obveznosti do lastnikov
- 91 Obveznosti do izločitvenih upnikov
- 92 Obveznosti do ločitvenih upnikov
- 93 Obveznosti do zaposlenih, ki se poravnajo kot stroški postopka
- 94 Obveznosti za prerekanje terjatve

95 Obveznosti do navadnih upnikov

96 Obveznosti za stroške postopka

Med trajanjem postopka podjetje najmanj vsake tri mesece sestavi bilanco stanja ter izkaz poslovnega izida in udenarjenja premoženja v času postopka, praviloma za vsako koledarsko trimesečje (prvega torej od začetka postopka do konca prvega koledarskega trimesečja po začetku postopka), torej za obdobje, o katerem mora stečajni upravitelj poročati.

Če sodišče dovoli nadaljevanje proizvodnje in opravljanje drugih poslov, je dolžno podjetje sestaviti bilanco stanja, izkaz poslovnega izida in udenarjenja premoženja ter mesečni izkaz denarnih tokov do 10. v mesecu za pretekli mesec.

Na dan pred končno razdelitvijo stečajne mase se izdela zaključna bilanca stanja, izkaz poslovnega izida in udenarjenja premoženja ter izkaz denarnih tokov. Zaključna bilanca stanja je podlaga za dokončno razdelitev stečajne mase.

3.4 VREDNOTENJE EKONOMSKIH KATEGORIJ V POSTOPKU LIKVIDACIJE

Kot smo že omenili, veljajo tudi za vrednotenje računovodskih postavk v podjetjih, ki so v postopku likvidacije, določbe SRS 37, kar je podrobneje opisano v prejšnjem podglavju.

Ne glede na to, ali družba izvede likvidacijski postopek po ZGD-1 (prostovoljno prenehanje) ali po ZFPPIPP (prisilno prenehanje), je zanj značilno, da je mogoč le v primeru, ko so vsi upniki poplačani. Če se med likvidacijskim postopkom ugotovi, da upnikov ne bo mogoče v celoti poplačati, se uvede stečajni postopek.

V likvidacijski bilanci stanja se računovodske postavke vrednotijo tako, kot to določa SRS 37. Sestavi se z dnem začetka likvidacijskega postopka predvsem zato, da je razvidno, ali premoženje zadošča za poplačilo vseh upnikov. Zaradi tega mora biti sestavljena po likvidacijski metodi, ki v bistvu pomeni, da je premoženje ovrednoteno po iztržljivih vrednostih. Začetna bilanca stanja se od začetne stečajne razlikuje le v tem, da upnikov ni potrebno razvrščati, saj so vsi enakovredni.

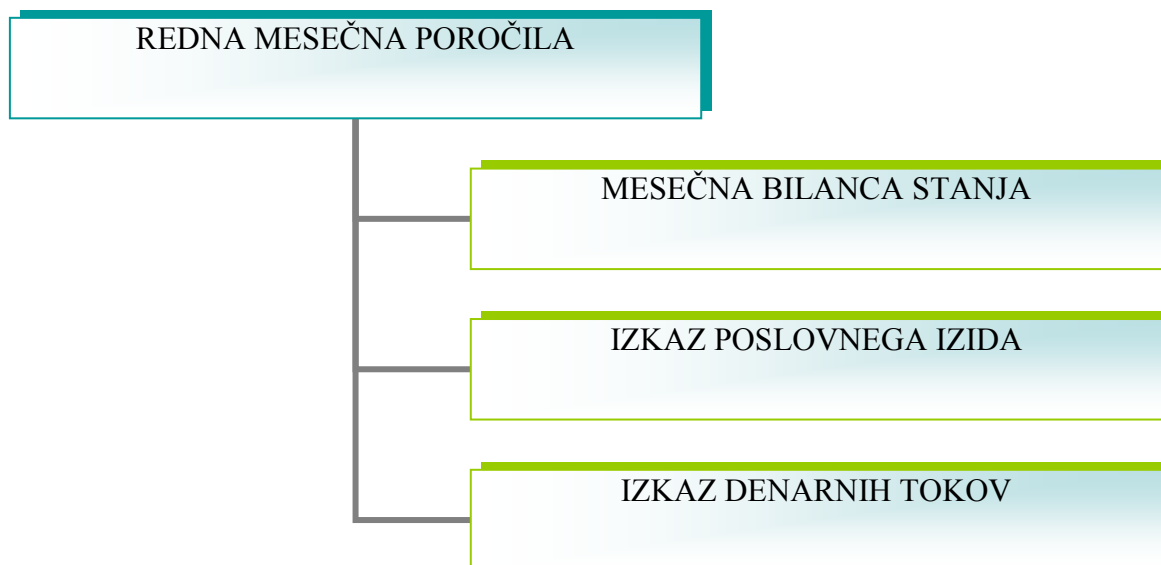
Pri tem ne smemo pozabiti na zahtevo po razkritju vseh legalnih skritih rezerv podjetja ob prenehanju, kar je pomembno predvsem z davčnega vidika. Skrite rezerve se izračunajo kot razlika med pošteno in davčno vrednostjo sredstev ter obveznosti na dan pred vpisom zaključka likvidacije v sodni register.

V praksi stečajna masa običajno ne omogoča poplačila družbenikov, saj je praviloma nižja od dolgov (sicer stečaj ne bi bil potreben). Ob likvidaciji premoženje zadošča za poplačilo dolgov, hkrati pa je lahko toliko večje, da omogoča tudi izplačila družbenikom za vloženi osnovni kapital. V takšnem primeru mora družba pred razdelitvijo premoženja družbenikom pripraviti obračun davčnega odtegljaja in ga priložiti davčnemu obračunu. Kot dividendam podobni dohodki so namreč v tem primeru obdavčena vsa izplačila družbenikom, ki niso vračilo osnovnega vložka, vplačanega v denarju ali stvareh, torej:

- skrite rezerve,
- dobiček,
- rezerve iz dobička in
- del osnovnega kapitala, ki se je oblikoval iz sredstev družbe (dokapitalizacija iz dobička ali rezerv), pa ob dokapitalizaciji ni bil obdavčen (obdavčitev je bila le v letih 2005 in 2006).

3.5 RAČUNOVODENJE V PODJETJU V PRISILNI PORAVNAVI

Ena izmed oblik, ki jih obravnava področje insolvenčnih postopkov, je prisilna poravnava. Med postopkom prisilne poravnave mora podjetje upoštevati določila ZFPPIPP in sestavljati redna mesečna poročila, h katerim daje mnenje upravitelj. Upravitelj pripravlja redna poročila o poteku postopka prisilne poravnave. Prvo poročilo o poslovanju sestavi za obdobje od dneva bilance, ki jo priloži predlogu za začetek postopka (torej od zadnjega dne zadnjega koledarskega trimesečja pred vložitvijo predloga), do zadnjega dne meseca, v katerem je bil začet postopek prisilne poravnave. Nato se poročila izdelujejo za vsak nadaljnji koledarski mesec. Poročilu mora priložiti bilanco stanja, mesečni izkaz poslovnega izida in izkaz denarnih tokov.

Slika 12: Sestavni deli rednih mesečnih poročil

Primer 13

Podjetje Biovrtnine je zaradi kriznih razmer in zaradi plačilne nesposobnosti svojih strank v letu 2009 zašlo v likvidnostne težave, katerih posledica je bila uvedba postopka prisilne poravnave. Po potrditvi prisilne poravnave podjetje nadaljuje s poslovanjem. Svoje računovodstvo vodi ob upoštevanju pravil stroke. Dosledno upošteva temeljne računovodske usmeritve in predpise ter druge akte. Te naloge opravlja zelo skrbno, saj mora zagotavljati podatke za izvrševanje načrta finančnega prestrukturiranja podjetja.

Podjetje v prisilni poravnavi posveča posebno pozornost terjatvam in obveznostim. Po vložitvi predloga za začetek prisilne poravnave in do pravnomočnosti sklepa lahko poravnava samo obveznosti iz rednega poslovanja, med katere ZFPPIPP šteje predvsem:

- izplačila prednostnih terjatev upnikov (plače in nadomestila plač, odškodnine za poškodbe pri delu in poklicne bolezni),
- plačila sprotnih stroškov poslovanja (elektrika, voda in podobno),
- plačila sprotnih dobav blaga in storitev, potrebnih za redno poslovanje,
- plačilo davkov in prispevkov.

Če mu to dovoli sodišče, lahko proda premoženje, ki ga ne potrebuje pri svojem poslovanju – vendar le, če je prodaja tega premoženja predvidena v načrtu finančnega prestrukturiranja. Z dovoljenjem sodišča lahko najema tudi posojila do zneska, potrebnega za financiranje svoje redne dejavnosti in za kritje stroškov prisilne poravnave.

Dolžnik mora na dan začetka postopka ugotoviti vse obveznosti do upnikov. Potrjena prisilna poravnava učinkuje na vse terjatve upnikov, ki so nastale do začetka postopka ne glede na to, ali jih je upnik prijavil ali ne. Terjatve vključujejo glavnico po stanju na dan začetka postopka, obresti do začetka postopka, stroške morebitnega sodnega ali drugega postopka ter davčne obveznosti, ki jih je dolžnik sam izračunal. V skladu z načrtom finančnega prestrukturiranja, v katerem so zapisani dogovori o vrstah, višini in rokih poravnave, plačuje podjetje obveznosti v postavljenih rokih. Zapadle obveznosti se zapirajo na enak način kot v primeru rednega poslovanja. Obveznosti, za katere je dogovorjeno, da jih podjetje ne bo poravnalo, se odpišejo (v praksi so to običajno zamudne obresti). »Govorimo o prevrednotovanju obveznosti pri dolžniku oziroma terjatev pri upniku, kar posledično pomeni spremembo knjigovodske vrednosti obveznosti ali terjatev. Sprememba knjigovodske vrednosti se ponavadi zgodi zaradi oslabilitve terjatve ali zaradi odprave oslabilitve. Povečanje terjatev se v poslovnih knjigah evidentira kot prevrednotovalni poslovni prihodek, zmanjšanje pa kot prevrednotovalni poslovni odhodek« (Horvat, 2008, 14). Prevrednotovanje se izvede med letom ali na koncu poslovnega leta.

3.5.1 Obravnavanje obveznosti v prisilni poravnavi

Ugotovili smo, da je prisilna poravnava postopek, v katerem upniki pristanejo na odlog plačila terjatev za določeno obdobje, medtem ko se del terjatev odpiše.

V načrtu finančnega prestrukturiranja je določeno obravnavanje obveznosti podjetja. Na podlagi sklenjene prisilne poravnave dolžnik tisti del obveznosti do upnikov, ki ga ne bo poravnal, odpiše. ZFPPIPP v 41. členu izrecno določa, da se z odpisanim zneskom obveznosti do upnikov **najprej pokrije prenesena izguba**, za morebitno razliko pa se oblikujejo **kapitalske rezerve**.

Podjetje ima različne obveznosti, in sicer:

- do dobaviteljev,
- do posojilodajalcev,
- do zaposlencev,
- do države.

Obveznosti razdelimo v tri razrede A, B in C. V razred A so uvrščene obveznosti do dobaviteljev, drugih upnikov in delavcev iz naslova neizplačanih plač ter regresa za letni dopust, v razred B obveznosti iz naslova dajatev državi (davki, prispevki) in v razred C terjatve ločitvenih upnikov (plače in nadomestila delavcev za obdobje zadnjih treh mesecev, bančno posojilo, zavarovano s hipoteko).

Primer 14

V načrtu prisilne poravnave so predvideli 50 % poplačilo obveznosti razreda A v obdobju dveh let (le-te sestavljajo obveznosti do dobaviteljev v višini 100 enot in obveznosti do delavcev v višini 80 enot), v razredu B odpis zamudnih obresti in poplačilo glavnice v petih letih (glavnica znaša 100 enot in obresti 30 enot) in v razredu C celotno poplačilo terjatev (plače delavcev v višini 40 enot). Prenesena izguba znaša 100 enot.

Razred	Vrsta obveznosti	Št. enot	Delež odpisov	Leta	Št. enot
--------	------------------	----------	---------------	------	----------

A	plače	80	50	2	40
	dobavitelji	100	50	2	50
B	kredit – glavnica	100	0	5	100
	obresti	30	100		0
C	plače zadnje tri mes.	40	0		40
Skupaj		350			230

Iz prikaza je razvidno, da so celotne obveznosti dolžnika znašale 350 enot. Po predlaganem načrtu finančne organizacije so zmanjšale na 230 enot, kar pomeni, da je odpis predstavljal 34,28 %.

Predpostavimo, da se bo povpraševanje v prihodnjem obdobju povečalo in da bo podjetje ustvarilo dobiček, prebrodilo krizo ter uspešno nadaljevalo poslovanje.

Za opisan primer si oglejmo še vknjižbe pri podjetju. Kot začetek prisilne poravnave predpostavimo datum 30. april 2009, pravnomočnost sklepa 30. november 2009.

Tabela 1: Knjižbe pri dolžniku

Opis terjatve	Datum knjiženja	Konto	Debet	Kredit
A plače	zač. stanje	25*		80
	30. 11. 2009	25*	40	
		916		40
	do 30. 11. 2011	25*	40	
		110		40
A dobavitelji	zač. stanje	220		100
	30. 11. 2009	220	50	
		916		50
	do 30. 11. 2011	220	50	
		110		50
B glavnica	zač. stanje	272		100
	do 30. 11. 2011	272	100	
		110		100
B obresti	zač. stanje	280		30
	30. 11. 2009	280	30	
		916		30
C pogodbe	zač. stanje	97*		100
		97*	100	
		110		100
Prenesena čista izguba	zač. stanje	931	100	
	30. 11. 2009	931		100
		916	100	
Kapitalske rezerve	končno stanje 30. 11. 2009	916		20

Poglejmo še knjižbe pri upniku. Predpostavimo, da imamo le enega upnika, ki mora v zvezi s prisilno poravnavo obravnavanega podjetja opraviti knjižbe v zvezi s postavko v razredu A dobavitelji (100 enot), za katerega je določen 50 % odpis, postavko v razredu B posojilo (100 enot) in obresti (30 enot), kjer bo glavnica poplačana v celoti, medtem ko se bodo obresti odpisale, in postavko v razredu C, to so pogodbene obveznosti (100 enot), ki bodo poplačane v celoti.

Tabela 2: Knjižbe pri upniku

Opis terjatve	Datum knjiženja	Konto	Debet	Kredit
A dobavitelji	zač. stanje	120	100	
	30. 11. 2009	120		50
		721	50	
	do 30. 11. 2011	120		50
		110	50	
B glavnica	zač. stanje	182	100	
	do 30. 11. 2011	182		100
		110	100	
B obresti	zač. stanje	150	30	
	30. 11. 2009	721	30	
		150		30
C pogodbe	zač. stanje	08*	100	
		08*		100
		110	100	

Če je upnik ob začetku postopka prisilne poravnave oblikoval popravek vrednosti terjatve do kupca (721/129), potem bo po pravnomočnosti sklepa zapiral popravek s knjižbo 129/120 (namesto opisane knjižbe 721/120).

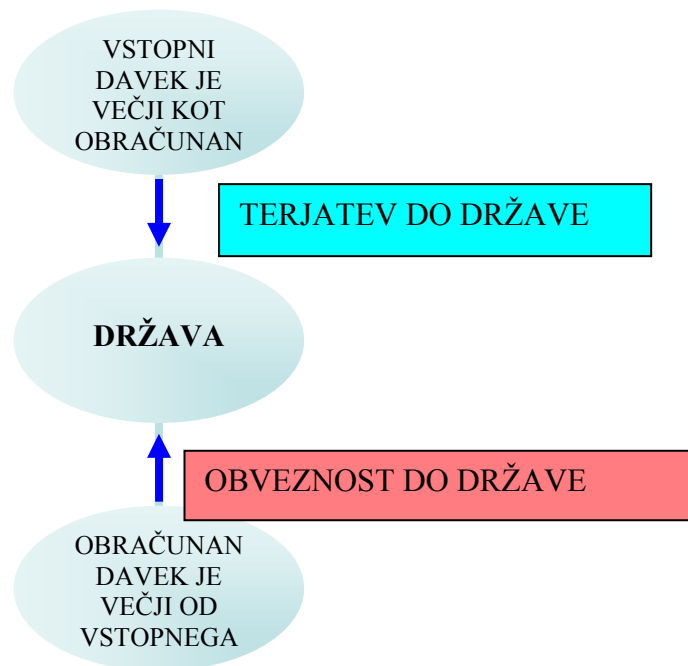
Na podlagi pravnomočnega sklepa o potrjeni prisilni poravnavi se pri upniku upoštevajo prevrednotovalni poslovni odhodki v vrednosti brez DDV-ja in so davčno priznan odhodek. To pomeni, da ima upnik pravico do povračila DDV-ja, ki ga je ob izstavitvi računa obračunal kupcu. Preostale terjatve upnik zapira kot običajno. Takrat, ko so le-te plačane, jih knjiži na kontih 110/120.

Podjetje ima do države in lokalnih skupnosti različne obveznosti iz naslova dajatev (davki in prispevki, takse). Zaradi tega na dan pred začetkom postopka prisilne poravnave ugotovi tudi obveznosti do države. Država je v postopku prisilne poravnave izenačena z drugimi upniki.

V zvezi z **davkom na dodano vrednost** (DDV) veljajo naslednja pravila ravnanja. Podjetje je glede na rok obračunavanja DDV-ja mesečni ali trimesečni davčni zavezanec.

Ob uvedbi postopka prisilne poravnave Zakon o davku na dodano vrednost določa, da se davčno obdobje za takšnega zavezanca konča na dan pred začetkom postopka ne glede na to, ali je mesečni ali trimesečni zavezanec. Obračun DDV-ja mora predložiti v 20-ih dneh po poteku davčnega obdobja.

V teku poslovanja podjetja med postopkom davčni zavezanec izdaja in prejema račune, v katerih se izkazuje DDV. Tudi v postopku prisilne poravnave podjetje ugotavlja razliko med vstopnim in obračunanim davkom. Če je vstopni davek višji od obračunanega, ima podjetje terjatev do države in obratno, če je obračunani davek višji od vstopnega, ima podjetje obveznost do države.

Slika 13: Prikaz obveznosti in terjatev do države v zvezi z DDV-jem

Podjetje v prisilni poravnavi prodaja le tistim, od katerih pričakuje plačilo. Zaradi tega skrbno izbira stranke, s katerimi bo poslovalo. Za uspešno izpeljavo poslov je na voljo paleta instrumentov za zavarovanje plačil, izmed katerih bo izbralo tiste, ki nudijo večjo varnost (avansi, bančne garancije, hipoteke).

Glede obračuna **davka od dohodkov pravnih oseb** veljajo podobna pravila kot za obračun DDV-ja. Davčni zavezanec, nad katerim je bil začet postopek prisilne poravnave, sestavi davčni obračun na dan pred začetkom postopka in ga predloži davčnemu organu v 20-ih dneh po dnevu začetka postopka, najkasneje pa do dneva predložitve načrta finančne reorganizacije upravitelju prisilne poravnave in članom upniškega odbora. Davek mora plačati ob predložitvi obračuna.

Na dan pred začetkom postopka mora podjetje ugotoviti in davčnemu organu predložiti obračune tudi o vseh morebitnih ostalih obveznostih do države: dajatve v zvezi s plačami in drugimi prejemki (REK obrazci), trošarine ter ostale dajatve.

3.5.2 Sprememba osnovnega kapitala

Podjetje lahko v načrt finančnega prestrukturiranja vključi spremembe osnovnega kapitala. Osnovni kapital se lahko spremeni na dva načina, in sicer:

- zmanjšanje osnovnega kapitala zaradi pokrivanja izgube ali
- povečanje osnovnega kapitala s pretvorbo terjatev v deleže.

Pri poenostavljenem zmanjšanju osnovnega kapitala veljajo določene omejitve, ki se nanašajo na najnižji možni znesek kapitala. Na podlagi ZGD-1 je znesek za ustanovitev družbe z omejeno odgovornostjo določen v višini 7.500 evrov, zato lahko podjetje v prisilni poravnavi osnovni kapital zmanjša le do tega zneska. Sprememba osnovnega kapitala ne vpliva na razmerja med obstoječimi družbeniki. Razmerja med njimi se spremenijo le v primeru, ko se upniki odločijo za preoblikovanje terjatev v lastniške deleže podjetja.

Dolžnik lahko že v predlogu za začetek postopka prisilne poravnave upnikom ponudi, da svoje terjatve prenesejo na družbo kot stvarni vložek, namesto da privolijo v zmanjšanje in odložitev plačila. Pretvorbo terjatev v stvarni vložek lahko ponudi upnikom z navadnimi, zavarovanimi in podrejenimi terjatvami, ne morejo pa sodelovati prednostne terjatve in tudi ne terjatve, nastale po začetku postopka. Predloži lahko tudi kombinirano ponudbo: deloma pretvorba in deloma zmanjšanje. Glede pretvorbe mora upoštevati naslednja pravila, in sicer:

- za vsak evro navadne terjatve mora vsem upnikom ponuditi enak nominalni znesek osnovnega kapitala,
- za vsak evro zavarovane terjatve lahko ponudi večji nominalni znesek kot za navadne,
- za vsak evro podrejene terjatve lahko ponudi manjši nominalni znesek kot za navadne, ob čemer znesek terjatve ne sme biti manjši od nominalnega pripadajočega zneska osnovnega kapitala.

Če dolžnik predlaga pretvorbo, mora v predlogu navesti tudi, ali se je odločil za poenostavljeno zmanjšanje osnovnega kapitala zaradi pokrivanja izgube in v kolikšnem znesku. O povečanju osnovnega kapitala lahko odločajo le obstoječi družbeniki. Družba mora tako povečanje kot zmanjšanje osnovnega kapitala izvesti v skladu z določbami ZGD-1. Upniki, ki svoje terjatve pretvorijo, tako postanejo družbeniki, s čimer se seveda spremenijo razmerja obstoječih družbenikov.

Primer 15

Družba ima 40.000 evrov osnovnega kapitala in tri družbenike: A (20.000), B (10.000) in C (10.000).

Prenesena čista izguba znaša 100.000 evrov.

V postopku prisilne poravnave so navadni upniki odpisali 120.000 evrov.

Upnik D je svojo terjatev v znesku 40.000 evrov pretvoril v lastniški delež dolžnika

1. Družba izvede samo povečanje osnovnega kapitala.

Prenesena čista izguba se pokriva iz odpisanih obveznosti, družba oblikuje še 20.000 evrov kapitalskih rezerv.

<i>Razmerja med družbeniki:</i>	<i>Stara:</i>		<i>Nova:</i>	
Družbenik A	20.000	50 %	20.000	25,0 %
Družbenik B	10.000	25 %	10.000	12,5 %
Družbenik C	10.000	25 %	10.000	12,5 %
Družbenik D			40.000	50,0 %
Osnovni kapital	40.000	100 %	80.000	100,00 %

2. Družba izvede poenostavljeno zmanjšanje osnovnega kapitala za pokrivanje prenesene izgube v znesku 30.000 evrov in povečanje osnovnega kapitala s stvarnim vložkom upnika D v znesku 40.000 evrov.

Prenesena čista izguba se pokriva: 30.000 evrov iz zmanjšanja kapitala in 70.000 evrov iz odpisov. Družba oblikuje 50.000 evrov kapitalskih rezerv.

<i>Razmerja med družbeniki:</i>	<i>Stara:</i>		<i>Nova:</i>	
Družbenik A	20.000	50 %	5.000	12,50 %
Družbenik B	10.000	25 %	2.500	6,25 %
Družbenik C	10.000	25 %	2.500	6,25 %
Družbenik D			40.000	80,00 %
Osnovni kapital	40.000	100 %	50.000	100,00 %

3.6 RAČUNOVODENJE V PODJETJU V STEČAJU

3.6.1 Računovodenje v postopku stečaja

Računovodenje v podjetju v stečaju prevzame stečajni upravitelj. Računovodska služba ne sodeluje več aktivno. Za računovodenje v stečaju veljajo posebni standard SRS 37 in splošni računovodski standardi.

Zaključne računovodske izkaze (bilanco stanja, izkaz poslovnega izida in izkaz bilančnega dobička oziroma izgube) po določbah ZGD-1 podjetje sestavi po stanju na dan pred začetkom stečajnega postopka (torej na dan pred objavo sklepa o začetku) v skladu s temeljnimi računovodskimi izkazi in jih v roku treh mesecev od začetka postopka predloži tudi AJPES-u.

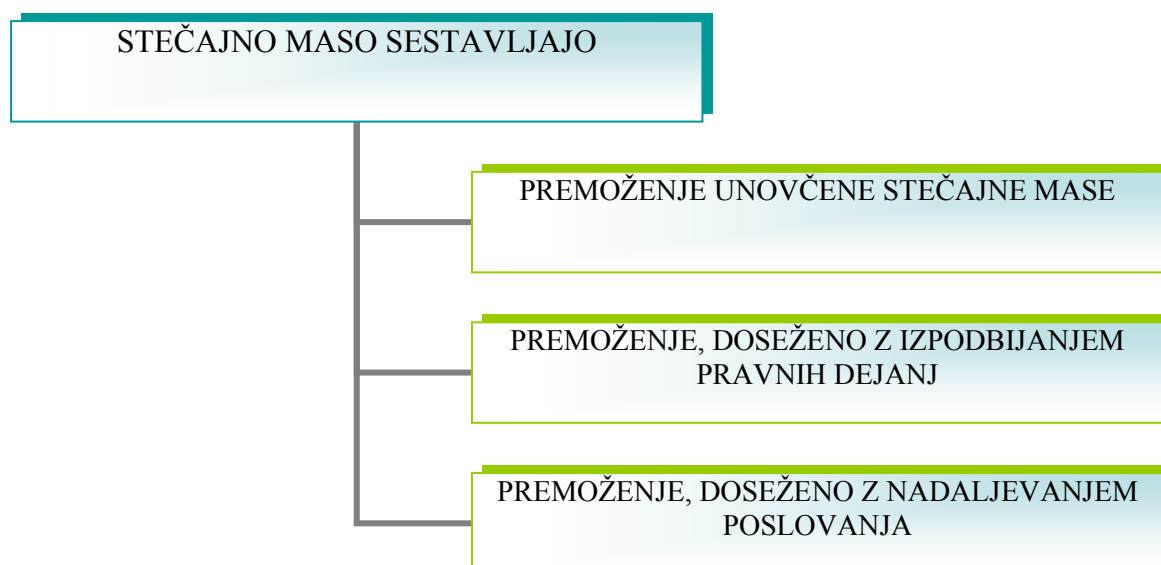
Za obdobje od začetka leta do dneva pred začetkom stečajnega postopka mora sestaviti tudi obračun davka od dohodkov pravnih oseb in ga najkasneje v dveh mesecih od dneva začetka predložiti DURS-u. V času stečajnega postopka nato še naprej predlaga davčne obračune za posamezna davčna obdobja, obvezno pa jim mora dodajati poročila stečajnega upravitelja skupaj s prilogami. Samo prvi obračun po začetku stečaja sestavi za obdobje od dneva začetka do konca koledarskega oziroma poslovnega leta. Končni obračun sestavi na dan pred potrditvijo načrta končne razdelitve in ga davčnemu organu predloži v 15-ih dneh od potrditve načrta.

Z dnem pred začetkom stečajnega postopka se zaključi tudi davčno obdobje za DDV. Zavezanec mora obračun predložiti v 60-ih dneh.

Na dan začetka stečajnega postopka podjetje popiše vsa sredstva in obveznosti do virov sredstev (inventura), nakar sestavi **začetno stečajno bilanco** (več o tem v poglavju 3.3). Rok za njeno predložitev je štiri mesece od začetka postopka. Bilanca stanja prikaže finančni položaj podjetja v določenem trenutku. Pomembna je zaradi nadzora nad poslovanjem podjetja v stečaju. V nadaljevanju podjetje v stečaju sestavlja bilanco stanja, izkaz poslovnega izida in udenarjenja premoženja ter izkaz denarnih tokov. Rok za predložitev je vsake tri mesece, lahko tudi pogosteje, kadar tako zahteva sodišče ali drugi pooblaščen organ.

Če podjetje v stečaju nadaljuje s poslovanjem, mora sestavljati računovodske izkaze vsak mesec in jih predložiti do 10. v mesecu za pretekli mesec.

Z dnem začetka stečajnega postopka se oblikuje stečajna masa. Stečajna masa je premoženje dolžnika, ki se v postopku unovči za kritje postopka in poplačilo upnikov. Vanjo se vključi premoženje ob začetku postopka, premoženje, pridobljeno v teku stečajnega postopka in ob njegovem zaključku.

Slika 14: Struktura stečajne mase

Ločimo splošno in posebno stečajno maso. Posebna je premoženje dolžnika, ki je predmet ločitvene pravice, in dobroimetja, doseženo z unovčenjem tega premoženja. Razdelitvena masa je unovčeni del stečajne mase, namenjen poplačilu terjatev upnikov. Unovčenje stečajne mase pomeni prodajo dolžnikovega premoženja ali izterjavo njegovih terjatev.

Pred razdelitvijo stečajne mase mora podjetje sestaviti zaključne obračune na dan pred razdelitvijo. Zaključna bilanca je podlaga za razdelitev stečajne mase.

Med stečajnim postopkom vodi podjetje poslovne knjige, vrednoti ekonomske kategorije in sestavlja računovodske izkaze v skladu s SRS 37. Računovodske izkaze podjetje v stečaju sestavlja najmanj vsake tri mesece: bilanco stanja ter izkaz poslovnega izida in udenarjenja premoženja. Če med stečajem nadaljuje proizvodnjo, sestavlja mesečno bilanco stanja, mesečni izkaz poslovnega izida in udenarjenja premoženja ter mesečni izkaz denarnih tokov do 10. v mesecu za pretekli mesec. Ob zaključku stečajnega postopka sestavi zaključno bilanco, izkaz poslovnega izida in udenarjenja premoženja ter izkaz denarnih tokov.

BILANCA STANJA

Sredstva

I. Neopredmetena osnovna sredstva

1. Koncesije, patenti, licence, blagovne znamke in podobne pravice
2. Predujmi za neopredmetena osnovna sredstva

II. Opredmetena osnovna sredstva

1. Zemljišča
2. Zgradbe
3. Proizvajalna oprema
4. Druga oprema
5. Osnovna čreda
6. Večletni nasadi
7. Opredmetena osnovna sredstva v gradnji ali izdelavi
8. Predujmi za opredmetena osnovna sredstva
9. V finančni najem vzeta osnovna sredstva

III. Zaloge

1. Material

2. Nedokončana proizvodnja
3. Proizvodi in trgovsko blago
4. Predujmi za zaloge
- IV. Terjatve, nastale do začetka postopka**
 1. Terjatve do kupcev
 2. Terjatve za nevplačani vpisani kapital
 3. Druge terjatve
 4. Varščine
 5. Terjatve, obremenjene s stranskimi pravicami
 6. Terjatve, pobotane v času postopka
- V. Terjatve, nastale v času postopka**
 1. Terjatve do kupcev
 2. Druge terjatve
 3. Varščine
 4. Terjatve, obremenjene s stranskimi pravicami
- VI. Finančne naložbe**
 1. Za prodajo kupljene delnice in deleži
 2. Dana posojila
 3. Drugi vrednostni papirji
 4. Finančne naložbe, obremenjene s stranskimi pravicami
 5. Finančne naložbe, pobotane v času postopka
- VII. Finančne naložbe, nastale v času postopka**
 1. Za prodajo kupljene delnice in deleži
 2. Dana posojila
 3. Drugi vrednostni papirji
 4. Finančne naložbe, obremenjene s stranskimi pravicami
- VIII. Denarna sredstva**
 1. Gotovina v blagajni in prejeti čeki
 2. Denarna sredstva v banki
- IX. Izguba**
- X. Zabilančna sredstva**

Obveznosti do virov sredstev

- A. Obveznosti do lastnikov
- B. Obveznosti do izločitvenih upnikov
- C. Obveznosti do ločitvenih upnikov
- Č. Obveznosti do zaposlenih, ki se poravnajo kot stroški postopka
- D. Obveznosti za prerekane terjatve
- E. Obveznosti do navadnih upnikov
- F. Obveznosti, pobotane v času postopka
- G. Obveznosti iz financiranja, nastale v času postopka
 1. *Dobljena posojila*
 2. *Izdani vrednostni papirji*
 3. *Druge obveznosti iz financiranja*
- H. Obveznosti iz poslovanja, nastale v času postopka
 1. *Obveznosti do dobaviteljev*
 2. *Obveznosti do zaposlenih*
 3. *Obveznosti do države*
 4. *Obveznosti za predujme*
 5. *Druge obveznosti iz poslovanja*
- I. Obveznosti za stroške vodenja postopka

1. Obveznosti za stroške nagrad stečajnemu upravitelju
2. Obveznosti za druge stroške postopka
- J. Zabilančne obveznosti do virov sredstev

IZKAZ POSLOVNEGA IZIDA IN UDENARJENJA PREMOŽENJA

- A. Čisti prihodki od prodaje v času stečaja
- +/- B. Sprememba vrednosti zalog proizvodov in nedokončane proizvodnje
- + C. Vrednost usredstvenih lastnih proizvodov in storitev
- = **D. Kosmati donos iz poslovanja podjetja**
- E. Stroški blaga, materiala in storitev
 - 1. Nabavna vrednost prodanega blaga
 - 2. Stroški materiala
 - 3. Stroški storitev
- F. Stroški dela v času postopka
 - 1. Stroški plač zaposlenih
 - 2. Stroški socialnega in pokojninskega zavarovanja zaposlenih
 - 3. Drugi stroški dela
- G. Amortizacija neopredmetenih in opredmetenih osnovnih sredstev
- H. Odpisi obratnih sredstev
- = **I. Dobiček ali izguba iz poslovanja podjetja**
- + J. Prihodki od deležev iz dobička
- + K. Prihodki od obresti in drugi prihodki od financiranja
- L. Stroški obresti in drugi odhodki za financiranje
- = **M. Dobiček ali izguba iz rednega delovanja**
- + N. Čisti prihodki od udenarjenja terjatev iz začetne bilance
- + O. Čisti prihodki od udenarjenja finančnih naložb iz začetne bilance
- + P. Čisti prihodki od udenarjenja zalog iz začetne bilance
- + R. Čisti prihodki od udenarjenja neopredmetenih in opredmetenih osnovnih sredstev iz začetne bilance
- + S. Drugi čisti prihodki od udenarjenja sredstev iz začetne bilance
- Š. Stroški postopka
 - 1. Stroški nagrad stečajnemu upravitelju
 - 2. Drugi stroški postopka
- = **T. Celotni dobiček ali celotna izguba, nastal(a) v času postopka**
- U. Davek iz dobička
- = **V. Čisti dobiček ali čista izguba, nastal (a) v času postopka**

IZKAZ DENARNIH TOKOV

Začetno stanje denarnih sredstev

A. Prejemki pri udenarjenju premoženja

- Prejemki pri udenarjenju terjatev iz začetne bilance
- Prejemki pri udenarjenju finančnih naložb iz začetne bilance
- Prejemki pri udenarjenju zalog iz začetne bilance
- Prejemki pri udenarjenju neopredmetenih in opredmetenih osnovnih sredstev iz začetne bilance
- Drugi prejemki pri udenarjenju sredstev iz začetne bilance

B. Prejemki pri delovanju v času postopka

- Prejemki pri prodaji proizvodov in storitev, proizvedenih v času postopka

- Prejemki od obresti in drugi prejemki pri financiranju
- Drugi prejemki pri poslovanju v času postopka

C. Razpoložljiva denarna sredstva (A+B)

Č. Izdatki pri delovanju v času postopka

- Izdatki za nakupe materiala in storitev v času postopka
- Izdatki za plače in druge stroške dela
- Izdatki za dajatve
- Izdatki za obresti in druge odhodke za financiranje

D. Izdatki v zvezi s postopkom

- Izdatki za nagrade stečajnemu upravitelju
- Drugi izdatki v zvezi s postopkom

E. Razpoložljiva denarna sredstva za poplačilo upnikov (C – Č – D)

- Izdatki za izplačila izločitvenim upnikom
- Izdatki za izplačila ločitvenim upnikom
- Izdatki za izplačila zaposlenim, ki se poravnajo kot stroški postopka
- Izdatki za izplačila navadnim upnikom

F. Denarna sredstva za izplačila lastnikom

V tem primeru pa gre za naštevanje – vstavila sem avtomatsko označevanje.

3.6.2 Obravnavanje terjatev v stečajnem postopku

V stečajnem postopku prijavijo upniki svoje terjatve (296-299. člen ZFPPIPP) v roku treh mesecev po objavi oklica stečaja. V prijavi navedejo svoje identifikacijske podatke, pravno podlago in znesek terjatev. Upnik, ki zamudi rok za prijavo terjatev, izgubi pravice do poplačila iz stečajne mase.

Sodišče odloča o preizkusu terjatev. Upravitelj prizna ali prereka terjatve. Enako pravico imajo upniki, saj tudi ti lahko terjatev prerekajo. Terjatev je pripoznana, če je nihče ne prereka.

Podobno kot v postopku prisilne poravnave se tudi z začetkom stečajnega postopka spreminjajo lastnosti terjatev v odvisnosti od njihovega nastanka. Terjatve, ki nastajajo po začetku stečajnega postopka kot posledica nadaljnjega poslovanja, se ne prijavljajo. Štejejo se kot stroški postopka. Poplačujejo se prednostno in v celotnem znesku. To so terjatve, ki so povezane z nujnostjo dokončanja začetih poslov. Vplivajo na stečajno maso in jo povečujejo ali vsaj ohranjajo. Na tak način podjetje vzbuja zaupanje, saj v nasprotnem primeru z njim ne bi hoteli poslovati.

O nadaljevanju proizvodnje upravitelj mesečno poroča sodišču. Prav tako poroča o prodaji premoženja stečajnega dolžnika, tako da predlaga mesečno bilanco stanja ter izkaza poslovnega izida in udenarjenja premoženja.

Včasih mora podjetje najeti posojilo. V takih primerih mora upravitelj pridobiti mnenje sodišča. Enako velja v primeru poroštev in avala ali v primeru ustanovitve ločitvene pravice na premoženju stečajnega dolžnika.

Z delavci, ki nadaljujejo z delom, se sklenejo pogodbe o zaposlitvi za določen čas. Če podjetje ni prodano v roku enega leta ali če se stečajna masa ne poveča, sodišče prepove nadaljnje poslovanje podjetja.

Za poplačilo terjatev velja poseben vrstni red.

Slika 15: Vrstni red poplčila terjatev

3.7 RAČUNOVODENJE V PODJETJU V LIKVIDACIJI

Računovodenje je smiselno enako kot za podjetje v stečaju. Uporabljajo se določbe SRS 37 (2006) in splošni računovodski standardi. Podjetje v likvidaciji je tisto, ki preneha poslovati na podlagi sklepa o likvidaciji in ki ima dovolj premoženja za poplačilo vseh terjatev ter obveznosti. V likvidacijskem postopku podjetje udenarja premoženje oziroma svoja sredstva, kar pomeni, da jih prodaja in na ta način preoblikuje v denarno obliko.

Podjetje sestavlja računovodske izkaze, to so bilanca stanja, izkaz poslovnega izida in izkaz denarnih tokov. Računovodski izkazi predstavljajo podlago za obračun davkov.

Davčni zavezanec, nad katerim se začne postopek likvidacije, sestavi obračun davka od dohodkov pravnih oseb na dan pred začetkom postopka in ga v 20-ih dneh od dneva vpisa začetka postopka v register predloži DURS-u. Ob predložitvi obračuna mora davek tudi plačati. V času likvidacijskega postopka nato redno predlaga davčne obračune za davčna obdobja. Končni davčni obračun sestavi na dan pred sprejetjem sklepa o končanju postopka likvidacije, davčnemu organu pa ga predloži v 15-ih dneh od sprejetja sklepa.

V enakih rokih predloži tudi obračun davčnega odtegljaja (REK-2), v katerega vključi skrite rezerve družbe, če mora odtegniti akontacijo dohodnine družbenikom od kapitalskih dobičkov.

Z dnem pred začetkom likvidacijskega obdobja poteče tudi davčno obdobje za obračun DDV-ja, ki ga mora oddati DURS-u v 20-ih dneh po poteku obdobja. Ob končanju likvidacijskega postopka predloži obračun DDV-ja na dan poteka davčnega obdobja.

Povzetek poglavja

V tem poglavju smo v zvezi s postopki prisilne poravnave, stečaja in likvidacije pojasnili temeljna pravila računovodenja. Podjetja morajo upoštevati pravila računovodske stroke in standarde.

Tako v prisilni poravnavi kot v stečaju se pojavljajo upniki, ki imajo v postopku različne položaje (ločitveni, izločitveni, prednostni, navadni), kar pomeni, da je potrebno v računovodstvu dolžnika obveznosti do njih ustrezno kategorizirati.

Z vidika računovodenja je za postopek prisilne poravnave značilno predvsem to, da kljub uvedbi insolvenčnega postopka podjetje še naprej posluje, zaradi česar se računovodsko obravnava kot delujoče podjetje – torej obravnava ekonomske kategorije in vodi poslovne knjige po enakih predpisih kot do tedaj. Pozorni pa moramo biti na ločeno evidentiranje poslovnih dogajanj v času postopka. Zaradi tega stroške, odhodke, prihodke, terjatve in obveznosti, nastale v času postopka, praviloma evidentiramo na posebnih analitičnih kontih.

Za nedelujoča podjetja (v stečaju ali likvidaciji) SRS 37 predvideva posebne metode vrednotenja ekonomskih kategorij in posebnosti tako pri vodenju poslovnih knjig kot pri izdelavi računovodskih izkazov. Značilno je, da zapadejo vse še nezapadle terjatve in obveznosti, kar pomeni, da se vse dolgoročne terjatve in obveznosti obravnavajo kot kratkoročne. Ker se ne predvideva nadaljnje poslovanje, se odloženi stroški, odhodki in prihodki ne pojavljajo več v obliki časovnih razmejitev.

Vprašanja za ponavljanje

- Kakšna je razlika med premoženjem podjetja v razmerah normalnega poslovanja in premoženjem podjetja, namenjenega poplačilu upnikov v insolvenčnih postopkih?
- V čem se ločita ločitveni in izločitveni upnik? Primerjajte njun položaj.
- Kako računovodsko obravnavamo neprijavljene terjatve upnikov v postopku prisilne poravnave in kako v stečajnem postopku?
- Katere terjatve in obveznosti se lahko v prisilni poravnavi pobotajo?
- Kako računovodsko evidentiramo učinek prisilne poravnave?
- Kakšna je razlika med tržno vrednostjo in čisto iztržljivo vrednostjo sredstev?
- Kako se v bilanci stanja izkazuje izguba pri delujočem podjetju in kako izguba pri podjetju v stečaju?
- Katera pravila in predpise moramo upoštevati za vodenje računovodstva v podjetju v prisilni poravnavi in katera za podjetje v stečaju ali likvidaciji?
- Katere računovodske izkaze morajo sestavljati podjetja v prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji?
- V SRS 37 in MRS 34 poiščite pravila za sestavljanje računovodskih izkazov podjetij v prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji (računovodski standardi so dostopni na spletnih straneh <http://www.apolloplus.si/zbirke/slovenski-racunovodski-standardi/SRS37.pdf/view> in <http://www.racunovodja.com/clanki.asp?clanek=2839>, 5. 1. 2010).
- Katera pravila veljajo v postopkih prisilne poravnave, stečaja in likvidaciji za poravnavanje obveznosti do države (davki in prispevki)? Ali se podjetje zaradi težav v poslovanju lahko izogne plačilu dajatev?

- Katero premoženje sestavlja stečajno maso?
- Predstavite vrste terjatev in pojasnite, kako jih bomo obravnavali v postopku prisilne poravnave.
- Kako vpliva velikost obračunanega in plačanega DDV-ja na terjatev oziroma obveznost do države?

4 POSEBNA PRAVILA STATUSNEGA PREOBLIKOVANJA

*Zmeraj bo imel dovolj tisti, ki ve, da mu je dovolj to,
kar mu povsem zadostuje.*

Kung Fu

Uvod

V teku poslovanja se pri fizičnih in pravnih osebah pojavijo potrebe po statusnem preoblikovanju. Podjetja in družbe ne prenehajo poslovati le zaradi težav v poslovanju (stečaj in likvidacija), temveč tudi zaradi lastne poslovne odločitve.

»Biti espe je, dokler si zelo majhno podjetje, lahko prav prijetno poceni. Espeji lahko knjige vodijo po tako imenovanem enostavnem knjigovodstvu, zaradi česar je njihov strošek za računovodske storitve nekoliko nižji. Nimajo plače, zaradi česar nekateri espeji še vedno poslujejo, čeprav jim na koncu ne ostane niti za osnovno preživetje. In kar je očitno še najbolj mamljivo, prosto lahko razpolagajo z gotovino, česar kapitalske družbe ne morejo. Si pa ob tem le malo samostojnih podjetnikov, ko malo zrastejo, izračuna, ali se jim ta statusna oblika po bilančni in davčni strani sploh še splača. Tako imamo danes med espeji tudi takšne, ki imajo v lasti cele tovarne ali pa verige gostinskih lokalov in po 50 ali celo sto zaposlenih (http://www.infosvet.si/index.php?option=com_content&task=view&id=1174&Itemid=84, 25. 1. 2010).

Pogosto slišimo vprašanja o pogojih ustanovitve ali preoblikovanja podjetnikov in družb, kot na primer: »Zaradi precej povečanega obsega poslovanja sem se odločil, da bi status samostojnega podjetnika preoblikoval v d. o. o. Kako naj to izpeljem?

V tem poglavju bomo spoznali pravno-organizacijske oblike s. p.-ja in d. o. o.-ja ter postopke preoblikovanja s. p.-ja v d. o. o. Opravljanje dejavnosti v eni ali drugi obliki ima prednosti in pomanjkljivosti, ki jih mora podjetnik poznati, saj jih bo lahko le na ta način uspešno obvladoval ter se hkrati izognil morebitnim oviram. Prav tako mora dobro poznati veljavno zakonodajo v zvezi s postopki in možnostmi preoblikovanja, računovodski in davčni vidik preoblikovanja ter stroške, ki nastanejo pri prenosu.

Poleg prisilnega prenehanja oziroma prenehanja zaradi insolventnosti pravne osebe prenehajo obstajati zaradi oddelitve, združitve ali razdružitve. Pravne podlage za navedeno področje so dane v ZGD-I (s spremembami in z dopolnitvami), Zakonu o prevzemih, SRS in Uredbe EU. Za izvajanje zakonskih predpisov so potrebni podzakonski akti, kot so pravilniki, navodila ... Ob prenehanju družb zaradi oddelitve, združitve ali razdružitve je potrebno rešiti vprašanja v zvezi s pridobljenimi pravicami, prevzetimi obveznostmi in pravnim nasledstvom.

V nadaljevanju bomo obravnavali:

- preoblikovanje samostojnega podjetnika v družbo z omejeno odgovornostjo
- prenos podjetja na novo ustanovljeno družbo,
- prenos podjetja na prevzemno kapitalsko družbo,
- prenos dela podjetja,
- davčni vidik prenosa,
- , - prenehanje opravljanja dejavnosti samostojnega podjetnika,
- nadaljevanje dejavnosti po drugi fizični osebi,
- stečaj samostojnega podjetnika
- združitev in delitev družb
- davčni vidik materialno – statusnih preoblikovanj.

4.1 PREOBLIKOVANJE SAMOSTOJNEGA PODJETNIKA V DRUŽBO Z OMEJENO ODGOVORNOSTJO

Kadar se fizična oseba odloči za opravljanje dejavnosti, pogosto izbere obliko samostojnega podjetnika s. p. Samostojni podjetnik je fizična oseba, ki opravlja dejavnost. Postopek ustanovitve in zagotavljanja pogojev za opravljanje dejavnosti v statusu samostojnega podjetnika sta relativno enostavna in poceni.

Podjetje teži k nenehnemu razvoju. Pred preoblikovanjem podjetja se mora podjetnik vprašati, ali obstoječa ali izbrana oblika družbe zagotavlja uresničitev njegovih podjetniških ciljev. Za pomoč pri preoblikovanju je dobro pridobiti strokovne nasvete, saj lahko predpostavimo, da se podjetnik ne bo zakopal v zakonske in druge pravne predpise. Kljub temu bo moral opraviti nekaj samostojnih korakov in sprejeti kopico samostojnih odločitev ter opraviti množico aktivnosti, kot na primer:

- sprememba pravno-organizacijske oblike vpliva na spremembo firme in imena, sedeža ter logotipa,
- potrebna je uskladitev obrazcev, ponudb, naročilnic, dobavnic, vizitk, oglasov, reklamnega materiala, spletnih strani,
- nadalje sprememba že sklenjenih raznovrstnih pogodb (nekatero se nanašajo na poslovanje družbe, spet druge na njeno delovanje, kot na primer: pogodba o dobavi energije ...),
- vodenje finančnega poslovanja,
- odprtje novega poslovnega računa.

Primer 16

Po 15-ih letih zaposlitve v podjetju A se je Janez odločil za samostojno podjetniško pot. Janez je bil vedno podjeten. Poleg redne zaposlitve se je ukvarjal z vrtnarjenjem, to je s pridelovanjem bioloških vrtnin in z njihovim predelovanjem po starih družinskih receptih. Ker še ni imel kapitala, na banki pa ni želel najemati kreditov, se je odločil za opravljanje dejavnosti kot samostojni podjetnik in ustanovil je podjetje Biovrtnine s. p. Po enem letu uspešnega poslovanja je vzel v najem sosednje njive, na njih posadil vrtnine in s tem znatno povečal obseg poslovanja. Posledično so se povečali tudi njegovi prihodki, ki so znašali 14.500 evrov, zato je začel razmišljati o spremembi pravno-organizacijske oblike podjetja v d. o. o.

Postopek preoblikovanja s. p.-ja v d. o. o. je zahteven, zato je za pomoč zaprosil svetovalca. Na voljo je imel dve možnosti, in sicer:

- prenos podjetja na kapitalsko družbo, ki jo je pred leti ustanovil oče ali
- ustanovitev nove kapitalske družbe d. o. o., na katero bi prenesel svoje podjetje ime podjetja Biovrtnine in imidž.

Iz predstavljenega primera ugotovimo, da se lahko s. p. preoblikuje na dva načina, in sicer:

- z ustanovitvijo nove kapitalske družbe ali
- s prenosom premoženja na prevzemno kapitalsko družbo.

Podjetnik, ki se odloči za ustanovitev d. o. o.-ja mora upoštevati določbe ZGD-1 in določbe istega zakona, ki veljajo o prenehanju, ter se smiselno uporabljajo za prodajo podjetja ali vložitev v družbo.

»S prenosom preidejo na družbo podjetja podjetnika njegove pravice in obveznosti v zvezi s podjetjem. Družba kot univerzalni pravni naslednik vstopi v vsa pravna razmerja v zvezi s prenesenim podjetjem podjetnika. Če družba ne izpolni obveznosti, ki so nastale pri

podjetniku v zvezi z njegovim podjetjem pred vpisom prenosa podjetja v register, podjetnik zanje odgovarja z vsem svojim premoženjem» (http://www.ask-global.eu/main.html?src=%2Findex2.html#5_0, 28. 11. 2009).¹⁸

Statusno preoblikovanje podjetnika poteka v petih korakih, in sicer:

- 1. korak: analiza davčnega in računovodskega vidika preoblikovanja,
- 2. korak: priprava sklepa o preoblikovanju in njegova notarska overitev,
- 3. korak: priglasitev sklepa o preoblikovanju na sodišču,
- 4. korak: izbris s. p.-ja in vpis d. o. o.-ja v register AJPes in
- 5. korak: dodelitev davčne številke za d. o. o. na davčni upravi (povzeto po <http://www.eracunovodstvo.org/blog/racunovodstvo/statusno-preoblikovanje-samostojnega-podjetnika-sp-v-kapitalsko-druzbo-doo/g>, 28. 11. 2009).

Postopki statusnega preoblikovanja so hitri in ob pogoju, da imamo zbrano vso potrebno dokumentacijo, zaključeni v roku enega meseca.

Samostojni podjetnik razpolaga z vsem svojim premoženjem, prav tako za obveznosti odgovarja z vsem svojim premoženjem. Če se odloči za preoblikovanje, mora na družbo prenesti celotno podjetje, vendar ni potrebe, da bi v osnovni kapital družbe vložil celotno premoženje. Dovolj je, če med osnovni kapital družbe prenese predpisan minimalni znesek (po stanju novembra 2009 je to 7.500 EUR), medtem ko preostale vrednosti razporedi na druge bilančne postavke.

Preden se bo podjetnik odločil za statusno pravno preoblikovanje, bo preučil prednosti in slabosti ene in druge oblike. Le-te so razvidne iz tabele, ki sledi v nadaljevanju.

Tabela 3: Razlike med s. p. in d. o. o.

	s. p.	d. o. o.
Prednosti	– osnovni kapital ni potreben – s sredstvi na računu razpolaga svobodno	– odgovornost s premoženjem podjetja – obdavčitev dobička v letu 2009 po stopnji 21 % in v letu 2010 po stopnji 20 %
Slabosti	– odgovoren z vsem svojim premoženjem – obdavčitev dobička je progresivna (dohodninska lestvica)	– osnovni kapital za ustanovitev je 7.500 EUR – za osebni dvig s poslovnega računa se plačujejo obresti (kredit)
Ustanoviteljski stroški	– ustanovitev je brezplačna	– ustanovitev je brezplačna – enostaven postopek, vendar zahtevan pri notarju – osnovni kapital
Poslovne knjige	– vodenje po normiranih odhodkih (42.000 EUR 25 %) – enostavno knjigovodstvo – dvostavno knjigovodstvo	– dvostavno knjigovodstvo

¹⁸ Terjatve zastarajo v petih letih po prenehanju podjetnika.

Vir: Deloitte, <http://www.poslovniangeli.si/UserFiles/File/Natalija%20Kunstek%20-%20Razlike%20med%20s.p.%20in%20d.o.o.pdf> (29. 11. 2009)

Ob vpogledu v zgornjo tabelo ugotovimo, da sta kot prednosti s. p.-ja izpostavljeni postavki:

- s. p. za ustanovitev ne potrebuje osnovnega kapitala,
- s sredstvi na računu samostojno razpolaga.

Nadalje je ustanovitev s. p.-ja hitra, enostavna in brezplačna. Za vodenje poslovnih knjig se s. p. odloča med enostavnim in dvostavnim knjigovodstvom. Enostavno knjigovodstvo je po zahtevnosti enostavnejše in bolj preprosto, le napak ni mogoče hitro odkriti. Vodenje dvostavnega knjigovodstva je zahtevnejše, vendar je le-to bolj pregledno, saj ima vsaka knjižba svojo protiknjižbo, zato je vsako napako mogoče hitreje odkriti.

V nadaljevanju ugotovimo, da je dobiček hkrati plača samostojnega podjetnika, zato je ne more uveljavljati kot strošek. Ta postavka ne znižuje davčne osnove, kar predstavlja slabost.

Nasprotno, v primeru d. o. o.-ja le-ta odgovarja za prevzete obveznosti le s premoženjem družbe. Denar na poslovnem računu je denar družbe in ne družbenikov. Dobiček d. o. o.-ja je dvakrat obdavčen. Prvič po stopnji 21 % za leto 2009 (od 2010 dalje 20 %), drugič pri izplačilu dobička družbenikom po 20 % stopnji. Pri tem so plače zaposlenih v d. o. o.-ju davčno priznani odhodek in znižujejo davčno osnovo. Ustanovitev je brezplačna in enostavna, vendar se zahteva sodelovanje notarja. Za vodenje poslovnih knjig je predpisano dvostavno knjigovodstvo, ki je zahtevnejše, vendar, kot smo že pojasnili, je njegova prednost v preglednosti in hitrejšem odkrivanju napak.

Kot slabost je izpostavljen osnovni kapital v višini 7.500 EUR, ki ga je za ustanovitev d. o. o.-ja potrebno zagotoviti. Dvigi s poslovnega računa so obravnavani kot posojilo, ki ga je družba dala družbeniku, zato se za tak dvig plačajo obresti po predpisani obrestni meri.

Primer 17

Janez je v letu 2008 opravljal poslovanje za podjetje Biovrtnine s. p. v dobro in breme preko transakcijskega računa. Stanje na računu je uporabljal za pokrivanje potreb podjetja in za svoje osebne potrebe (na primer: plačilo počitnic, kosilo z družino ob rojstnem dnevu in podobno).

V letu 2009 je Janez prenesel poslovanje podjetja Biovrtnine s. p. na družbo Biovrtnine d. o. o. Odprl je poseben poslovni račun podjetja, preko katerega opravlja plačila v breme in dobro podjetja. Za svoje osebne potrebe ima odprt posebni TRR. V času poletnih počitnic je potreboval večjo vsoto denarja. Ker so bančni krediti zelo dragi, si je denar sposodil pri družbi Biovrtnine d. o. o. Zaradi transparentnosti posla je s podjetjem sklenil kreditno pogodbo, s katero si je zagotovil kredit po ugodni obrestni meri.

Podjetnik vodi poslovne knjige in sestavlja računovodske izkaze v primeru, ko je njegovo podjetje primerljivo z merili majhne družbe, skladno s SRS (SRS 39 (2006)). Pri tem mora izpolnjevati dve izmed treh meril, in sicer:

- povprečno število delavcev ne presega tri zaposlene,
- letni prihodki so nižji od 42.000 evrov in
- povprečna vrednost aktive, izračunana kot polovica seštevka vrednosti aktive na prvi in zadnji dan poslovnega leta, ne presega 25.000 EUR (drugi odstavek 73. Člena ZGD-1).

»Sistem vodenja poslovnih knjig se določi na podlagi podatkov iz zadnjega letnega poročila in zakona, ki ureja davčni postopek. Sredstva in obveznosti iz bilance stanja se prenesejo na

družbo, medtem ko se razlika evidentira kot osnovni kapital ali kot kapitalska rezerva« (Mohorič, I. pdf. (online), 30. 11. 2009).

Podjetnik mora vsako spremembo podatkov v 15-ih dneh javiti AJPES-u. Kadar želi prenehati z opravljanjem dejavnosti, mora o tem obvestiti AJPES najmanj 15 dni prej. V primeru preoblikovanja ne prijavi prenehanja, AJPES namreč statusno spremembo vpiše po uradni dolžnosti na podlagi prejetega sklepa sodišča. Prav tako mora vsaj tri mesece pred prijavo prenehanja opravljanja dejavnosti o nameri obvestiti upnike. Obvesti jih v obliki pisnega sporočila, ki jim ga pošlje; poleg tega objavi svoje namene o prenehanju opravljanja dejavnosti v sredstvih javnega obveščanja (časopis, radio, spletna stran) in objavi obvestilo v svojih poslovnih prostorih.¹⁹

V pismih upnike obvešča, da bo dejavnost nadaljeval v drugi pravno-organizacijski obliki. Pri tem hkrati navede dan preoblikovanja iz s. p.-ja v d. o. o.

Za vpis družbe v register pripravi sklep podjetnika o prenosu podjetja. V sklepu navede:

- svojo firmo in sedež,
- izjavo o prenosu podjetja
- vrednost podjetja, to je popis premoženja, pravic in obveznosti v zvezi s podjetjem na dan obračuna podjetja in
- podjetje natančno opiše.

Premoženje se opredeli v bilanci stanja, ki se priloži k sklepu o prenosu. Premoženje je mogoče opredeliti tudi v drugi obliki, na primer v vmesni bilanci stanja ali drugem računovodskem izkazu, če je na podlagi njegove vsebine mogoče določiti vrednost podjetja.

Dan obračuna podjetja je bilančni presečni dan po stanju, na katerega podjetnik sestavi računovodske izkaze podjetja. Od dneva obračuna prenosa podjetja dalje se šteje, da so dejanja podjetnika, ki se nanašajo na preneseno podjetje, opravljena za račun nove kapitalske družbe. Listine, ki so podlaga za vpis prenosa podjetja v register, ne smejo biti starejše od treh mesecev.

4.2 PRENOS PODJETJA NA NOVOUSTANOVljENO DRUŽBO

Ustanovitev nove družbe poteka po postopku, ki velja za ustanovitev enoosebne družbe z omejeno odgovornostjo. Če je osnovni kapital zagotovljen s stvarnim vložkom, ki presega 100.000 evrov, mora ustanovitev nove družbe pregledati ustanovitveni revizor.

Sestavni del sklepa podjetnika o prenosu podjetja je akt o ustanovitvi družbe z navedbo, da je družba ustanovljena s prenosom podjetja podjetnika.

Podjetnik vloži prijavo za vpis prenosa skupaj z vsemi potrebnimi listinami pri registrskem organu.²⁰ Podjetje, ki ga prenaša, predstavlja stvarni vložek. Če je vrednost vloženega podjetja večja od 100.000 evrov, mora priložiti revizorjevo poročilo. Ob manjši vrednosti zadošča cenilno poročilo ustreznega cenilca za opredmetena osnovna sredstva, ki se prenašajo. Za nepremičnine, ki se prenašajo, je potrebno priložiti zemljiškoknjižne izpiske. V register se vpiše prenos podjetja in ustanovitev nove družbe. Vpiše se, da je družba nastala s prenosom podjetja podjetnika. Z vpisom prenosa podjetnik preneha opravljati dejavnost,

¹⁹ Enak postopek velja, če podjetnik namerava podjetje prodati ali ga vložiti v družbo.

²⁰ V praksi bo podjetnik zaprosil za pomoč notarja.

medtem ko podjetje podjetnika preide na novo družbo s sklepom o prenosu podjetja. S tem dejanjem podjetnik postane imetnik deležev nove družbe.

Podjetnik mora AJPes-u v roku 15 dni pred prenehanjem obvestiti o svojih namerah, to je o statusnem preoblikovanju oziroma prenehanju poslovanja. V primeru statusnega preoblikovanja podjetnika v kapitalsko družbo AJPes po uradni dolžnosti izbriše podjetnika iz PIRS-a.

Slika 16: Roki v primeru statusnega preoblikovanja podjetnika

V praksi se takšen način prenosa na novo prevzemno družbo redkeje uporabljajo. Razlog je davčne narave, saj novoustanovljene družbe pred vpisom v sodni register ni mogoče identificirati za namene DDV-ja. Če se prenašajo sredstva, pri nabavi katerih je podjetnik odbijal vstopni DDV, mora prenosnik na dan prenosa poračunati DDV. Temu se izognemo s prenosom na obstoječo družbo, ki je že registrirana za DDV.

4.3 PRENOS PODJETJA NA PREVZEMNO KAPITALSKO DRUŽBO

Prevzemna kapitalna družba je že bila ustanovljena. Za prenos se smiselno uporablja enak postopek, ki smo ga opisali v prejšnji točki. Razlika je v tem, da se namesto sklepa o prenosu podjetja sklene pogodba o prenosu podjetja s poslovodjo že obstoječe družbe, h kateri bo podjetnik pripojil vsa svoja sredstva in obveznosti. Za pogodbo je predpisana sklenitev v notarski obliki.

Če prevzemna družba še ni vključena v sistem DDV-ja, prenosnik pa opravlja obdavčljivo dejavnost, jo je potrebno pred presečnim dnevom registrirati za namene DDV-ja.

V primeru, ko prevzemna družba zaradi prenosa podjetja poveča osnovni kapital in vrednost stvarnega vložka presega 100.000 evrov, mora (jo) povečanje kapitala pregledati revizor (ji). Podjetnik se lahko odloči, da vsega kapitala ne bo vključil v osnovni kapital prevzemne družbe, temveč ga bo poljubno razporedil na druge bilančne postavke.

Obstaja še možnost, da na prevzemno družbo prenese le del podjetja in še naprej opravlja svojo dejavnost kot s. p.

4.4 PRENOS DELA PODJETJA

Od 1. januarja 2007 dalje je mogoče prenašati tudi le del podjetja. Kot del podjetja se šteje celota sredstev in obveznosti, ki je s poslovno-organizacijskega vidika sposobna samostojno poslovati. V okviru dela podjetja se lahko prenašajo samo tiste obveznosti in davčne ugodnosti, ki se lahko neposredno pripišejo temu delu podjetja.

V praksi se takšen način uporablja takrat, kadar podjetnik opravlja več dejavnosti in želi katero izmed njih oddeliti, ostale pa še naprej opravljati v statusni obliki samostojnega podjetnika. Način je primeren tudi takrat, kadar želi podjetnik izločiti nepremičnine, v katerih opravlja dejavnost, vendar zanje ne želi, da so predmet preoblikovanja.

V primeru delnega prenosa se sredstva, ki niso prenesena, ob preoblikovanju obravnavajo kot odtujitev sredstev (obdavčeno ob prenehanju).

4.5 DAVČNI VIDIK PRENOSA

Podjetnik mora prigrasiti pri pristojnem davčnem organu posebno davčno obravnavo. Davčna obravnava je postopek, ki ga opravi davčni organ v zvezi z ugotavljanjem davčne obveznosti. Priglasitev se opravi na predpisanih obrazcih. Pomembno je, da se priglasitev opravi najpozneje do roka za predložitev obračuna samostojnega podjetnika, ki je prenehal opravljati dejavnost oziroma pred samo predložitvijo obračuna. Davčni organ izda o tem potrdilo.

Davčno nevtralen prenos pomeni, da:

- prenos sredstev ni obdavčen z dohodnino,
- ni poročuna DDV-ja,
- ni poročuna davčnih olajšav,
- ni davka na promet nepremičnin,
- ni davka na promet motornih vozil.

Prenos podjetja je davčno nevtralen, če so izpolnjeni naslednji pogoji:

- nova pravna oseba oziroma prevzemna pravna oseba je rezident RS ali EU,
- prevzemnik ovrednoti prevzeta sredstva in obveznosti z upoštevanjem vrednosti na zadnji dan obdobja pred preoblikovanjem, po katerih se bi izračunavala davčna osnova pri prenosniku, če do prenehanja ne bi prišlo,
- amortizira prevzeta sredstva ter izračuna dobičke in izgube v zvezi s prejetimi sredstvi in
- obveznostmi na enak način kot prenosnik, če do prenehanja pri njem ne bi prišlo,
- prevzemnik prevzame rezervacije, ki jih je oblikoval prenosnik, in pogoje v zvezi z njimi, kot da do prenehanja dejavnosti ne bi prišlo,
- davčnemu organu pravočasno prihlasi takšen način davčne obravnave.

Podjetnik se mora zavezati, da bo kot fizična oseba svoj delež v d. o. o.-ju, pridobljen s statusnim preoblikovanjem, obdržal najmanj tri leta in ga nominalno ne bo zmanjšal. Če v tem obdobju pride do neizpolnjevanja pogojev (npr. stečaj ali likvidacija d. o. o.-ja), bodo davčno nevtralno preneseni učinki v obliki prihodkov obdavčeni tako pri prenosniku (z dohodnino kot drugi dohodki) kot pri prevzemniku.

Prevzemna družba lahko uveljavlja preneseno davčno izgubo razen, če prenosnik že dve leti pred prenosom ni opravljal dejavnosti ali če se dve leti pred prenosom ali po njem bistveno spremeni dejavnost.

V 30-ih dneh od vpisa preoblikovanja v sodni register mora podjetnik davčnemu organu predložiti davčni obračun (davčno obdobje zajema čas od začetka leta do presečnega dneva). K obračunu mora obvezno priložiti:

- sklep o prenosu podjetja,
- akt o ustanovitvi družbe oziroma pogodbo o prenosu podjetja,
- bilanco stanja na presečni dan,
- izkaz poslovnega izida od začetka leta do presečnega dneva.

Če vpis v sodni register ni izveden do 31. marca naslednjega leta, mora podjetnik obračun davka od dohodkov iz dejavnosti pripraviti na zadnji dan svojega rednega davčnega leta in ga oddati DURS-u najkasneje do 30. aprila. Po vpisu preoblikovanja se v roku 30 dni od dneva vpisa oddani davčni obračun popravi tako, da se iz njega izločijo podatki o podjetnikovem poslovanju od presečnega do obračunskega dneva.

V obdobju od presečnega dneva do dneva vpisa preoblikovanja v sodni register podjetnik še naprej plačuje predhodne akontacije in akontacije dohodnine. Plačane akontacije, ki se nanašajo na navedeno obdobje, se po vpisu štejejo kot akontacije nove oziroma prevzemne kapitalske družbe. Nova družba, ustanovljena s prenosom podjetja s. p., sama izračuna akontacijo davka od dohodkov pravnih oseb, izhajajoč iz podatkov v zadnjem obračunu s. p.-ja.

Do dneva vpisa preoblikovanja mora podjetnik normalno poravnovati tudi vse obveznosti v zvezi z DDV-jem (oddajati obračune in plačevati DDV).

4.6 PRENEHANJE OPRAVLJANJA DEJAVNOSTI SAMOSTOJNEGA PODJETNIKA

Različni razlogi lahko privedejo podjetnika do odločitve, da preneha opravljati dejavnost. Način prenehanja je odvisen od množice dejavnikov, kot npr.: davčnih in s tem povezanih finančnih posledic prenehanja, perspektivnosti nadaljevanja v drugi obliki, možnosti, da dejavnost nadaljuje kakšna druga fizična oseba, v skrajnem primeru pa posledica prisilnosti prenehanja (stečaj). Če se podjetnik ne odloči za preoblikovanje v kapitalsko gospodarsko družbo, kar obravnava predhodno poglavje, mu ostanejo na razpolago še drugi načini.

Postopek prenehanja opravljanja dejavnosti samostojnega podjetnika je v primerjavi z likvidacijo gospodarske družbe tehnično zelo preprosto opravilo, saj zajema:

- sprejem podjetnikovega sklepa o prenehanju opravljanja dejavnosti,
- obveščanje upnikov o prenehanju najmanj tri mesece pred njim,
- obvestilo AJPes-u o prenehanju najmanj 15 dni pred dnevom prenehanja.

Podjetnik je dolžan v roku 60 dni po prenehanju davčnemu organu predložiti davčni obračun, ki sta mu priložena bilanca stanja in izkaz poslovnega izida na dan pred prenehanjem, če preneha opravljati dejavnost med davčnim letom.

Po določbah Zakona o dohodnini se pri samostojnem podjetniku prenehanje opravljanja dejavnosti obravnava kot odtujitev sredstev. *Izjema* pri tem so:

- nepremičnine, pridobljene pred 1. januarjem 2005,
- nepremičnine in oprema, ki jih je podjetnik prenesel iz gospodinjstva v svoje podjetje ob začetku opravljanja dejavnosti ter

- nepremičnine in oprema, ki jih je podjetnik prenesel iz gospodinjstva v svoje podjetje po začetku opravljanja dejavnosti, če so bili pridobljeni oziroma zgrajeni pred začetkom opravljanja dejavnosti.

Prenos vseh ostalih sredstev se šteje kot prenos v gospodinjstvo, kar pomeni, da mora podjetnik ugotoviti njihovo pošteno (tržno) vrednost na dan pred prenehanjem ter za razliko med pošteno in davčno vrednostjo teh sredstev povečati davčno osnovo v obračunu davka iz dejavnosti.

V davčnem obračunu mora poračunati tudi vse morebitne nezapadle davčne olajšave (npr. iz naslova investiranja, če so sredstva odtujena prej kot v treh letih po letu uveljavljanja olajšave), ki mu prav tako povečajo davčno osnovo.

Če je zavezanec za DDV, ne sme pozabiti na obračun DDV-ja (tudi za sredstva, ki jih prenaša, je pa zanje odbijal vstopni DDV iz naslova opravljanja obdavčljive dejavnosti). Obračun mora predložiti v 20-ih dneh po prenehanju.

4.7 NADALJEVANJE DEJAVOSTI PO DRUGI FIZIČNI OSEBI

Tako kot se prenehanje opravljanja dejavnosti podjetnika obravnava kot odtujitev sredstev iz podjetja, se obratno vsaka pridobitev sredstev ob prevzemu nadaljevanja opravljanja dejavnosti šteje za pridobitev sredstev, torej kot prihodek. Računovodsko se obravnava kot brezplačna pridobitev sredstev, z davčnega vidika pa gre za transakcijo med povezanimi osebami. To pomeni, da se sredstva vrednotijo po pošteni vrednosti in se v tej višini tudi izkaže prihodek.

Pri prevzemu oziroma nadaljevanju dejavnosti po drugi fizični osebi Zakon o dohodnini omogoča **davčno nevtralen prenos podjetja** v naslednjih primerih, in sicer:

- prenos na zakonca, otroka, posvojenca, pastorka,
- prenos na druge fizične osebe v primeru podjetnikove smrti, trajne nezmožnosti za delo ali upokojitve v skladu z veljavnimi predpisi;

hkrati pa morajo biti izpolnjeni naslednji pogoji, in sicer:

- novi zasebnik nadaljuje z opravljanjem dejavnosti v Sloveniji,
- novi zasebnik mora ovrednotiti prevzeta sredstva in obveznosti z upoštevanjem vrednosti na dan prenehanja dejavnosti prenosnika,
- amortizirati prevzeta sredstva ter izračunavati dobičke in izgube v zvezi s prejetimi sredstvi in obveznostmi z upoštevanjem teh vrednosti, po katerih bi se izhajalo pri izračunu davčne osnove pri prenosniku oziroma na način, kot če do prenehanja dejavnosti ne bi prišlo,
- novi zasebnik prevzame rezervacije, ki jih je oblikoval prenosnik, in pogoje v zvezi z njimi, kot bi veljali za prenosnika, če do prenehanja ne bi prišlo.

Pogoj za davčno nevtralen prenos je priglasitev takšnega načina davčnemu organu na ustreznem obrazcu pred oddajo davčnega obračuna.

V primeru, da je podjetnik, ki preneha z dejavnostjo, zavezanec za DDV in je pri nabavi sredstev odbijal vstopni DDV, mora biti tudi prevzemnik na dan prenosa že DDV zavezanec, sicer z vidika davka na dodano vrednost davčno nevtralen prenos ni mogoč. V praksi bomo torej zadevo izvedli tako, da bo novi zasebnik priglasil dejavnost pred prenehanjem prenosnika in se takoj identificiral za DDV.

Postopek:

- sprejem podjetnikovega sklepa o prenehanju dejavnosti in nadaljevanju po drugi osebi,
- obveščanje upnikov vsaj tri mesece pred prenehanjem,
- obveščanje AJPES-a o prenehanju vsaj 15 dni pred prenehanjem,
- priglasitev dejavnosti novega zasebnika pri AJPES-u in njegova registracija za DDV (če je prenosnik zavezanec za DDV, ki je odbijal vstopni DDV za sredstva, katera prenaša),
- sklenitev pogodbe o prenosu podjetja v obliki notarskega zapisa,
- priglasitev davčno-nevtralnega prenosa pri DURS-u,
- oddaja DDV-ja obračuna v 20-ih dneh po prenehanju,
- predložitev davčnega obračuna z bilanco stanja in izkazom poslovnega izida davčnemu organu v 60-ih dneh po prenehanju.

Davčno-nevtralen prenos pomeni, da prenosniku ni potrebno povečati davčne osnove za razliko med pošteno in davčno vrednostjo sredstev, poračunati olajšav ali obračunati DDV, prevzemniku pa se prevzeta sredstva ne upoštevajo kot brezplačna pridobitev.

Če kasneje pride v obdobju petih let po prenehanju opravljanja dejavnosti podjetnika do neizpolnjevanja pogojev, pod katerimi je omogočen davčno-nevtralen prenos podjetja, se:

- prevzemniku poveča davčna osnova za prihodke, ki ob prenosu niso bili obdavčeni,
- prenosniku se ti prihodki obdavčijo z dohodnino kot drugi dohodki fizične osebe.

4.8 STEČAJ SAMOSTOJNEGA PODJETNIKA

Kadar prezadolženost oziroma nesposobnost poravnavanja dolgov samostojnega podjetnika zahteva uvedbo stečajnega postopka, moramo biti pozorni na dve posebnosti:

- ker podjetnik odgovarja za dolgove podjetja z vsem premoženjem, stečajna masa podjetja zajema tudi vse podjetnikovo osebno premoženje,
- če stečajna masa ne zadošča za poplačilo vseh dolgov, se neporavnani dolgovi prenesejo na podjetnika kot fizično osebo.

V primeru, da dolgovi ne presegajo vrednosti podjetnikovega premoženja, stečaj podjetja težave reši. Za sam postopek se uporabljajo pravila, ki smo jih že spoznali.

Kadar pa dolgovi presegajo vrednost celotnega premoženja, mora podjetnik predlagati uvedbo **osebnega stečaja**, saj se le tako lahko v doglednem času reši dolgov.

Osebni stečaj

Namen osebnega stečaja je, da se tudi navadne terjatve upnikov poplačajo hkrati in v enakih deležih, dolžnik pa se razreši dosmrtni obveznosti poplačevanja dolgov.

V postopku osebnega stečaja velja kar nekaj posebnih pravil, s katerimi je postopek poenostavljen. Tako lahko dolžnik predlog za začetek postopka vloži tudi ustno na zapisnik pri pristojnem sodišču. Ob vložitvi predloga mora predložiti popis vsega premoženja, pri čemer mora ločeno navesti premoženje, ki ga izkazuje v svojih poslovnih knjigah (poslovno premoženje).

Z začetkom osebnega stečaja nad podjetnikom stečajnemu dolžniku preneha status podjetnika, saj:

- sodišče obvesti AJPES o pravnomočnosti sklepa o začetku postopka osebnega stečaja v treh delovnih dneh po pravnomočnosti,
- AJPES podjetnika po uradni dolžnosti izbriše iz poslovnega registra.

Z vidika davčnih obveznosti z dnem izbrisa podjetnik preneha delovati, kar pomeni, da ima do davčnega organa od tega dneva dalje enake obveznosti glede predlaganja obračunov kot ob rednem prenehanju.

Pri osebnem stečaju spadajo v stečajno maso poleg podjetnikovega premoženja še plača in drugi prejemki dolžnika med postopkom (razen tistih, ki so po Zakonu o izvršbi in zavarovanju izvzeti iz izvršbe, kot na primer denarne socialne pomoči, invalidnine, preživnine, štipendije, otroški dodatki ipd.) ter premoženje, ki ga pridobi med postopkom (zaradi dedovanja ali podobno). Če podjetnik preživlja druge osebe, se izvzamejo prejemki v višini dohodkov, ki so določeni za dodelitev denarne socialne pomoči, v drugih primerih pa v višini minimalne neto plače.

Stečajni dolžnik ima možnost, da že med samim postopkom ali po njegovem končanju vloži predlog za **odpust obveznosti**, ki velja le za navadne in podrejene terjatve. Sodišče torej ne more odpustiti obveznosti za zavarovane in prednostne (mednje v osebnem stečaju spadajo tudi zakonite preživnine) terjatve.

Če ni posebnih razlogov, ki bi odpust obveznosti onemogočale, sodišče določi **preizkusno dobo**:

- najmanj dve leti od uvedbe stečaja in najmanj eno leto po vložitvi predloga za odpust obveznosti ter
- največ pet let od uvedbe postopka osebnega stečaja,

pri čemer upošteva starost stečajnega dolžnika, njegove družinske razmere, njegovo zdravstveno in drugo osebno stanje ter razloge za njegovo insolventnost.

Po uspešno zaključeni preizkusni dobi lahko sodišče stečajnemu dolžniku morebitne preostale nepopolnane obveznosti iz naslova navadnih in podrejenih terjatev dokončno odpíše.

4.9 ZDRUŽITEV DRUŽB

V času poslovanja družbe prevzemajo poslovne odločitve o prevzemu ali združevanju družb. K temu jih vodijo različni motivi, kot so tržni, logistični, davčni in še kateri drugi. Družbenik želi povečati tržno moč, razširiti poslovanje na druge trge, zmanjšati davčna bremena, izrabiti cenejšo delovno silo v drugem okolju, zmanjšati tveganje in zavarovati konkurenčne prednosti.

Združujejo se lahko:

- delniške družbe,
- komanditne družbe in delniške družbe,
- kapitalske družbe, pri katerih se združijo ena ali več družb z omejeno odgovornostjo
- in osebne družbe.

Primer 18

HOUSTON IN LONDON – (BUSINESS WIRE) – 29. november 2006 – Dva vodilna ponudnika rešitev programske opreme za komercialno nepremičninsko industrijo, družbi Realm Business Solutions s sedežem v Houstonu in Circle Software iz Londona, sta danes

objavili združitev svojih podjetij v globalno entiteto (povzeto po: <http://www.o-sta.com/msg.php?t=0&id=3512>, 4. 11. 2009).

Ljubljana — Družba Interseek je z vpisom v poslovni in sodni register pripojila družbo Najdi.si, ob tem pa se je družba Interseek preimenovala v Najdi.si.

Kot so sporočili iz Telekom Slovenija, ki je bil preko Interseeka že doslej posredno večinski lastnik zdajšnje družbe Najdi.si, je bila združitev družb izvedena iz razloga optimizacije poslovanja (povzeto po:

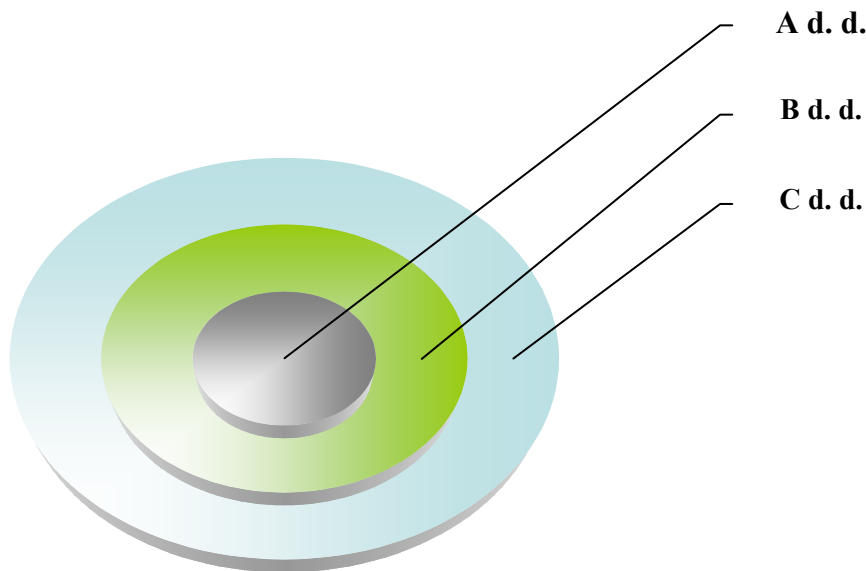
http://www.siol.net/tehnologija/telekomunikacije/2009/05/telekom_slovenije_zdruzil_najdisi_in_interseek.aspx, 4. 11. 2009).

»Združitev družb je praviloma zahtevnejša od prevzema, saj je potrebno vključiti in upoštevati več interesnih skupin. Pri izvedbi je potrebno pripraviti več strokovnih podlag, ki jih predpisuje zakonodaja. Zaradi tega postopek združitve družb zahteva več časa kot prevzem« (povzeto po: <http://www.veritas.si/?id=65>, 4. 11. 2009).

Pripojitve družbe oziroma družb k drugi družbi se opravi s prenosom celotnega premoženja ene ali več delniških družb na drugo delniško družbo. Družbe, ki se pripojijo imenujemo prevzete družbe, medtem ko družbo, h kateri se pripojijo, imenujemo prevzemna družba.

Pri pripojitvi mora biti udeležena najmanj ena prevzeta družba. Celotno premoženje skupaj z obveznostmi prevzete družbe prevzame prevzemna družba.

V nadaljevanju sledi Slikovni prikaz pripojitve družb A d. d. in B d. d., ki sta prevzeti družbi, k družbi C d. d., ki je prevzemna družba. V tem primeru so vse tri družbe pred pripojitvijo obstajale in samostojno poslovale. Po pripojitvi posluje le družba C d. d.

Slika 17: Pripojitev družb A d. d. in B d. d. k družbi C d. d.

Postopek pripojitve se izvede tako, da uprave družb sklenejo **pogodbo o pripojitvi**, s katero izjavijo svojo voljo. Pri tem upoštevajo pravila, ki veljajo za sklepanje pogodb za druge pravne posle po OZ. Pogodba mora biti sklenjena v obliki notarskega zapisa. Poslovodstvo vsake družbe, udeleženke pripojitve, mora izdelati podrobno pisno poročilo o pripojitvi. Dopusčena je možnost izdelave skupnega poročila.

Pogodbo o pripojitvi mora pregledati (pripojitveni) **revizor** in to za vsako družbo, udeleženko pripojitve. Revizorja imenuje nadzorni svet družbe, v kateri bo opravil pregled. Revizorja za

posamezno družbo, udeleženko pripojitve, imenuje sodišče na predlog nadzornega sveta te družbe. Če družba nima nadzornega sveta, revizorja predlaga poslovodstvo družbe. Revizor izdela pisno poročilo in ga predloži upravi ter pristojnemu nadzornemu svetu. To je nadzornemu svetu družbe, v kateri je opravil revizijo.

Pripojitev je veljavna, če je o njej soglašala skupščina vsake družbe, udeleženke pripojitve. Soglasje skupščine je lahko dano pred ali po sklenitvi pogodbe o pripojitvi. Sklep je veljaven, če je zanj glasovala tričetrtinska večina pri sklepanju zastopanega osnovnega kapitala.²¹

Uprava vsake družbe, udeleženke pripojitve, mora vložiti predlog za vpis pripojitve pri registrskem sodišču glede na sedež prevzemne družbe. Predlog za vpis pripojitve lahko za prevzeto družbo vloži uprava prevzemne družbe. K predlogu je potrebno priložiti zakonsko predpisane listine²².

Registrsko sodišče hkrati vpiše pripojitev vseh prevzetih družb z vsemi podatki o firmah in registrskih vložkih prevzetih družb. Prav tako vpiše morebitno povečanje osnovnega kapitala. Z vpisom v sodni register nastanejo pravne posledice, in sicer:

- premoženje in obveznosti prevzetih družb preidejo na prevzemno družbo,
- prevzete družbe prenehajo obstajati,
- delničarji prevzetih družb postanejo delničarji prevzemne družbe.

Zakon ščiti upnike družb, udeležence pripojitve tako, da jim v šestih mesecih po objavi vpisa pripojitve v register daje pravico zahtevati zavarovanje za njihove nezapadle, negotove ali pogojne terjatve. To pravico imajo upniki, ki bi imeli v primeru stečajnega postopka pravico do prednostnega poplačila.

Nekateri imetniki imajo posebne pravice, ki temeljijo na drugih vrednostnih papirjih, ki niso delnice (na primer: zamenljive obveznice). Če prevzemna družba ne bi zagotovila enakovrednih pravic, lahko imetnik posebne pravice od prevzemne družbe zahteva denarno doplačilo (593. člen ZGD-1).

Člani uprave in nadzornega sveta prevzete družbe solidarno odgovarjajo za škodo, ki jo pripojitev povzroči prevzeti družbi, delničarjem in upnikom prevzete družbe (594. člen ZGD-1). Tožbo vloži posebni zastopnik, ki ga imenuje sodišče. Zastopnik je v takem primeru oseba, ki ima dovoljenje za opravljanje funkcije upravitelja v postopkih prisilne poravnave, stečaja in likvidacije.

Odškodninski zahtevki proti članom uprave zastarajo v petih letih od objave vpisa pripojitve v register.

V nekaterih primerih je postopek pripojitve poenostavljen (599. člen ZGD-1).

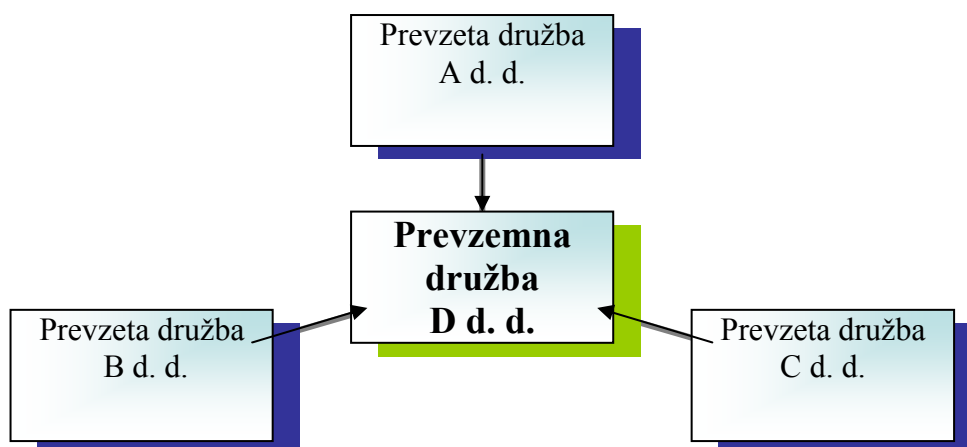
Spojitev družb se opravi z ustanovitvijo nove delniške družbe. Za spojitev delniških družb se smiselno uporabljajo določbe ZGD-1, ki velja za pripojitev družb. V primeru spojitve družb so družbe, ki se združujejo, prevzete družbe, medtem ko je družba, ki nastane na novo, prevzemna družba. O spojitvi se sme sklepati, če je vsaka od družb, ki se spajajo, vpisana v registru najmanj dve leti. Prevzete družbe prenesejo na prevzemno družbo vse svoje premoženje. Pri spojitvi morata biti udeleženi najmanj dve prevzeti družbi. Z vpisom

²¹ V statutu so lahko določeni strožji pogoji v zvezi s kapitalsko večino, poleg tega so lahko predpisane še druge zahteve.

²² 590. člen ZGD-1 predpisuje dokumentacijo, ki jo mora podjetje predložiti.

novoustanovljene družbe v sodni register prenehajo obstajati družbe, ki so se spojile. Poseben izbris družb ni potreben.

V nadaljevanju sledi grafični prikaz spojitve treh družb, in sicer družbe A d. d., B d. d. in C d. d. v novo družbo D d. d. Po spojitvi posluje le prevzemna družba D d. d., ki je s spojitvijo nastala na novo.

Slika 18: Spojitev delniških družb v novo družbo

Prevzete družbe z združitvijo prenehajo obstajati brez da bi bila prej opravljena njihova likvidacija. Delničarjem prevzetih družb se zagotovijo delnice prevzemne družbe.

Z združitvijo preide na prevzemno družbo vse premoženje ter pravice in obveznosti prevzete družbe. Prevzemna družba, kot univerzalni pravni naslednik, vstopi v vsa pravna razmerja, katerih subjekt je bila prevzeta družba.

V skladu z Uredbo SE (SE evropska družba) »se SE lahko ustanovi z združitvijo najmanj dveh delniških družb iz različnih držav članic. ZGD-1 ni vnesel vsebinskih posebnosti glede na ureditev z Uredbo SE, temveč je dodatno opredelil le pravila, ki se nanašajo na varovanje interesa delničarjev in upnikov po vzoru opredelitev pravil o združitvi kot pojavnimi oblikami materialnih statusnih preoblikovanj« (Jovanovič, Stroj in Štampar, 2007, 40).

4.10 DELITEV (ODDELITEV, RAZDELITEV IN IZČLENITEV) DRUŽBE

Kapitalska družba se lahko deli z razdelitvijo, oddelitvijo ali izčlenitvijo. Kadar družba po delitvi še naprej obstaja, govorimo o **oddelitvi**, medtem ko v primeru, kadar družba po delitvi preneha obstajati, govorimo o **razdelitvi** družbe. **Izčlenitev** se opravi s prenosom vseh ali posameznih delov premoženja prenosne družbe na nove družbe, ki se ustanovijo zaradi izčlenitve (izčlenitev z ustanovitvijo novih družb) ali prevzemne družbe (izčlenitev s prevzemom). Prenosna družba z razdelitvijo preneha poslovati (623. člen ZGD-1).

Primer 19

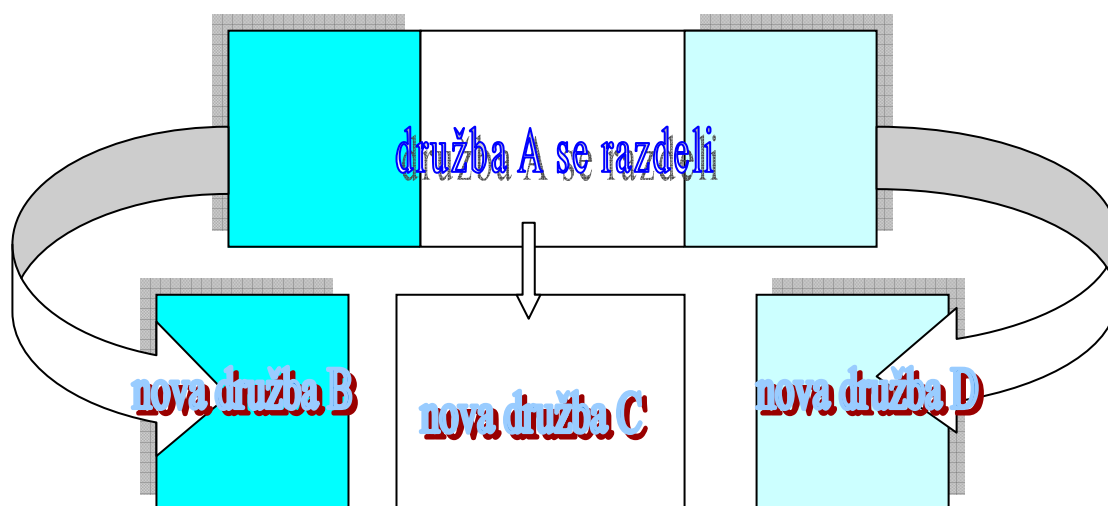
Ameriška banka # je v zadnjem četrtletju zabeležila 8 milijard dolarjev izgube. Izguba v preteklem letu je znašala 18 milijard dolarjev. Banka je napovedala, da se bo razdelila v dve ločeni družbi, kar naj bi pripomoglo k povrnitvi k pozitivnim rezultatom.

»Zgoščeno in enostavno povedano je delitev taka oblika materialnega statusnega preoblikovanja, pri kateri se posamezni deli premoženja družbe, ki se deli (prenosna družba), prenašajo na druge družbe« (Zakon o gospodarskih družbah s komentarjem, 2002, 962).

Do delitev družb prihaja iz različnih motivov. Motiv je lahko krčenje prevelikih podjetij, ki so nepregledna in jih je zaradi velikosti težko obvladovati. Včasih predstavlja razdelitev predhodno fazo v postopku odprodaje posameznih delov podjetij. Včasih so razlogi za razdelitev povsem subjektivne narave. To je v primeru, kadar se družbeniki ne razumejo in je delitev družbe edini izhod iz nevzdržnih razmer.

Kapitalska družba se lahko deli z razdelitvijo ali oddelitvijo. Zakon ureja štiri oblike delitev, in sicer razdelitev z ustanovitvijo, razdelitev s prevzemom in oddelitev z ustanovitvijo ter oddelitev s prevzemom.

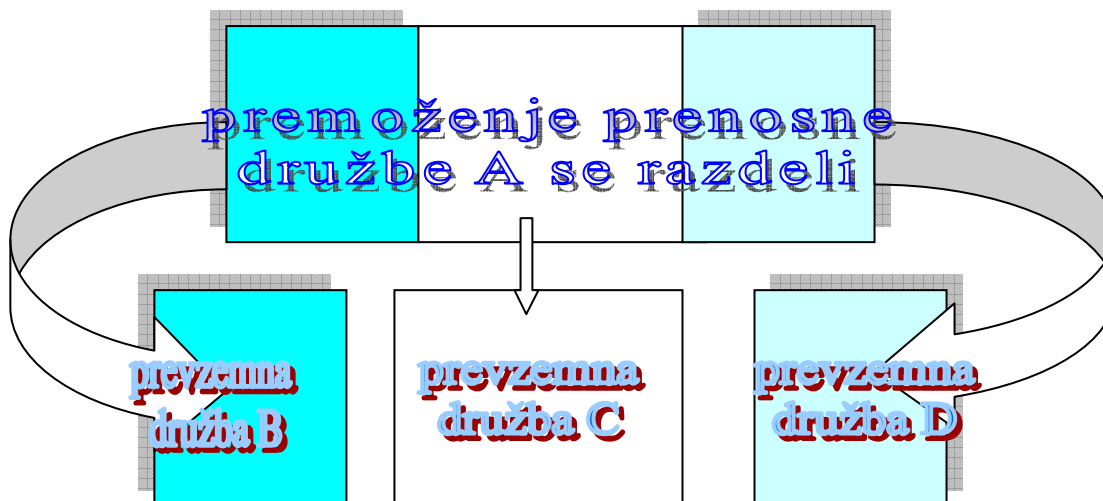
Razdelitev se opravi s hkratnim prenosom vseh delov premoženja prenosne družbe, ki z razdelitvijo preneha obstajati, ne da bi bila potrebna likvidacija.

Slika 19: Delitev družbe A (po delitvi nastanejo tri nove družbe), družba A preneha obstajati

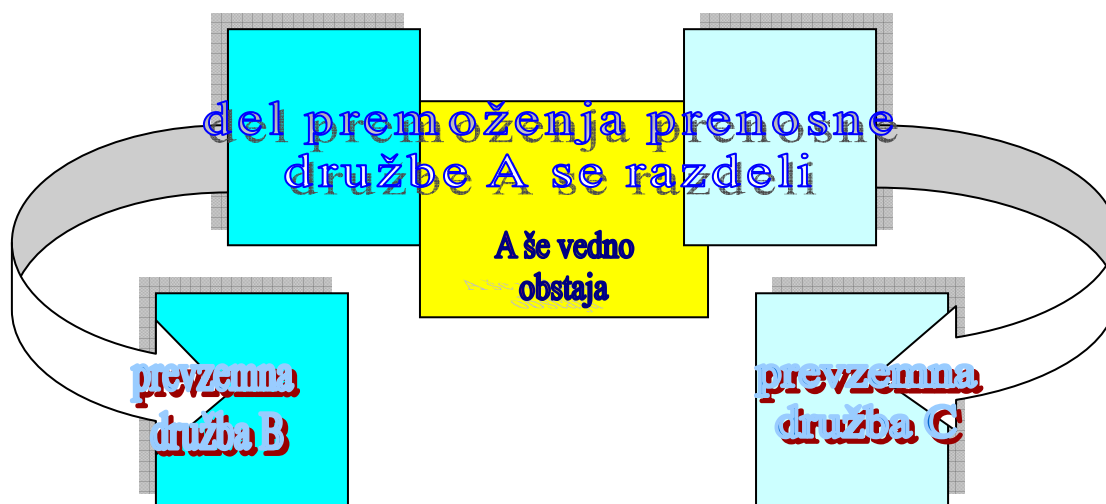
Možni so različni primeri, in sicer:

- razdelitev z ustanovitvijo novih družb; v tem primeru se premoženje prenese na nove kapitalske družbe, ki se ustanovijo zaradi razdelitve (Slika 19). Kadar prenosna družba po postopku razdelitve preneha obstajati, likvidacija družbe ni potrebna, saj preneha obstajati z vpisom razdelitve v sodni register.
- razdelitev s prevzemom; v tem primeru se premoženje prenese na prevzemno kapitalsko družbo (Slika 20).

Slika 20: Razdelitev s prevzemom premoženja

Naslednja možnost je oddelitev z ustanovitvijo novih družb. Le-ta se opravi s prenosom posameznih delov premoženja prenosne družbe, ki z oddelitvijo ne preneha poslovati. Del premoženja se prenese na nove kapitalske družbe, ki se ustanovijo zaradi oddelitve (Slika 21).

Slika21: Oddelitev in ustanovitev novih družb

Poznamo še oddelitev s prevzemom, pri katerem se del premoženja družbe prenese na prevzemne kapitalske družbe in možnost delitve premoženja prenosne družbe na nove družbe ter na prevzemne družbe.

Delitev se izvede po zakonsko predpisanih postopkih.²³ Za delitev družbe se pripravi delitveni načrt. Delitveni načrt izdelava uprava družbe. V njem se določijo pravila in izvedba delitve. Uprava izdelava podrobno pisno poročilo o delitvi. Delitveni načrt mora pregledati (delitveni) revizor, ki ga imenuje nadzorni svet. Če tega organa družba nima, imenuje revizorja uprava družbe. O delitvenem načrtu revizor izdelava pisno poročilo. V nadaljevanju postopka nadzorni svet prevzemne družbe pregleda obe poročili, to sta poročilo uprave o delitvi in revizorjevo poročilo. Nadzorni svet v zvezi s poročili izdelava pisno poročilo. Za delitev je potrebno soglasje skupščine. Uprava prenosne družbe in uprave novih družb morajo hkrati predlagati vpis delitve in vpis novih družb v register. K predlogu za vpis morajo predložiti zakonsko

²³ Delitev natančno predpisuje novela ZGD-1 F.

predpisano dokumentacijo.²⁴ Registrsko sodišče v register hkrati vpiše delitev in ustanovitev novih družb.

Na novo oziroma prevzemno družbo preide del premoženja prenosne družbe skupaj z vsemi pravicami in obveznostmi. Nova družba vstopi v vsa pravna razmerja v zvezi s tem premoženjem. Druženikom oziroma delničarjem se zagotovijo deleži nove oziroma prevzemne družbe. Prenosna družba preneha obstajati. Za ustanovitev novih družb se uporabljajo določbe ZGD-1 o ustanovitvi družb. Ustanovitev družb mora pogledati ustanovitveni revizor (ji).

Za delitev s prevzemom se smiselno uporabljajo zakonske določbe, ki veljajo v primerih delitve družb, in določbe zakona o pripojitvah. Izdela se pogodba o delitvi in prevzemu, ki se sklene v obliki notarskega zapisa. Pogodbo skleneta upravi prenosne in prevzemne družbe. Nova družba se nadomesti s prevzemno družbo. Člani posloводства in nadzornega sveta prenosne družbe so solidarno odgovorni za škodo, ki jo delitev povzroči drugim (udeleženkam delitve in imetnikom deležev v teh družbah).

Registrski organ vpiše v register delitev in ustanovitev novih družb. Z vpisom delitve nastanejo pravne posledice, in sicer:

- premoženje prenosne družbe skupaj z obveznostmi preide na nove družbe,
- z razdelitvijo prenosna družba preneha obstajati,
- imetniki deležev prenosne družbe postanejo imetniki deležev novih družb v skladu z delitvenim načrtom.

Vsak, čigar pravni interes je prizadet, lahko zahteva pojasnila o dodelitvi posameznih delov premoženja ali obveznosti. O tej pravici odloča sodišče.

4.11 DAVČNI VIDIK MATERIALNO-STATUSNIH PREOBLIKOVANJ

Formalno statusna preoblikovanja gospodarskih družb, za katera je značilno, da se spremeni samo statusno-pravna oblika družbe (na primer iz d. o. o. v d. d.), ne pride pa do prenosa premoženja, za podjetja nimajo davčnih posledic.

Pri materialno-statusnih preoblikovanjih (združitvah, razdelitvah in oddelitvah) pa prihaja do prenosov celotnega ali dela premoženja in obveznosti, kar ima za udeležence tudi davčne posledice. Tako pri pripojitvah, spojitvah kot razdelitvah prenosne družbe prenehajo obstajati. Po davčnih predpisih ima prenehanje posledice razkritje skritih rezerv in obdavčitev (davek od dohodkov pravnih oseb, DDV, dohodnina, trošarine in drugo) razen, če lahko družba uveljavi davčno nevtralno obravnavo.

Davčna nevtralna obravnava preoblikovanj je mogoča pod naslednjimi pogoji, in sicer:

- pravočasna (pred oddajo davčnega obračuna) priglasitev DURS-a, ki je le-ta ne zavrne,
- družba mora v davčnem obračunu razkriti *skrite rezerve*, ki se nanašajo na preostalo oziroma preneseno premoženje,
- znesek skrite rezerve se izračuna kot razlika med pošteno in davčno vrednostjo sredstev ter o
- obveznosti na dan sestavitve davčnega obračuna,
- prenosna in prevzemna družba sta rezidentki RS *ali*

²⁴ 634 člen ZGD-1-UPB3 določa listine, ki jih je potrebno predložiti registrskemu sodišču v primeru delitve družbe.

- prenosna družba je rezidentka druge države EU, prevzemna pa RS in preneseni učinki pripadajo poslovni enoti prevzemne družbe izven RS *ali* prevzemna družba je rezidentka druge države EU, prenosna pa RS in preneseni učinki pripadajo poslovni enoti prevzemne družbe v RS.

Prenosna družba je v takšnem primeru oproščena davka v zvezi s skritimi rezervami, niso pa ji več priznane izgube, ki jih je moč pripisati prenesenim sredstvom in obveznostim.

Prevzemna družba je pri davčno nevtralni obravnavi:

- upravičena do prevzema rezervacij, ki jih je oblikovala prenosna družba, in do davčnih upravičenj ter pogojev iz njihovega naslova,
- upravičena je do prevzema davčnih izgub prenosne družbe pod enakimi pogoji, kot da do transakcije ne bi prišlo,
- upravičena je do oprostitve davka v zvezi z dobički, ki jih doseže ob prenehanju udeležbe kapitala prenosne družbe,
- dolžna prevzeta sredstva in obveznosti ovrednotiti, amortizirati prevzeta sredstva ter obračunavati dobičke ali izgube v zvezi z njimi, kot če prenos ne bi bil izvršen.

Pri združitvah prevzeta družba, pri razdelitvah pa prenosna družba sestavi obračun davka od dohodkov pravnih oseb na obračunski dan združitve in ga predloži DURS-u v 30-ih dneh od vpisa združitve v sodni register. Ob predložitvi davčno obveznost tudi poravna. Če vpis v register ni izveden v času treh mesecev po koncu davčnega leta prevzete družbe, mora le-ta predložiti redni letni obračun. V 30-ih dneh po vpisu se nato davčni obračuni tako prevzete kot prevzemne družbe popravijo, davčnemu organu jih predloži prevzemna družba.

Pri prenosu dela podjetja prenosna družba na obračunski dan ne sestavlja posebnega obračuna davka od dohodkov pravnih oseb, ampak morebitne davčne posledice upošteva v prvem naslednjem rednem davčnem obračunu.

Prevzete oziroma prenosne družbe, ki ob preoblikovanju niso pridobile ugodnosti davčno nevtralne obravnave prenosa, morajo v obračunu davka od dohodkov pravnih oseb razkriti in v obračun vključiti skrite rezerve ter poračunati vse zapadle davčne olajšave.

Povzetek poglavja

V tem poglavju smo spoznali, kakšne možnosti ima za prenehanje poslovanja samostojni podjetnik, ki se ne odloči za preoblikovanje v gospodarsko družbo. Prostovoljno prenehanje je najbolj preprosto, vendar ima lahko številne neugodne davčne posledice, ki lahko za podjetnika pomenijo precejšnje breme.

Prenehanje z nadaljevanjem dejavnosti po drugi fizični osebi je primerna rešitev za podjetja, ki jim zaradi njihovih značilnosti bolj ustreza statusna oblika podjetnika kot pa gospodarske družbe. Navedena možnost omogoča nadaljevanje poslovanja družinskega podjetja brez negativnih davčnih posledic oziroma prodajo uspešnega podjetja (s. p.) drugi osebi, pri čemer si lahko podjetnik izgovori ustrezno izplačilo odškodnine.

Nadalje smo obravnavali možnosti statusnega preoblikovanja podjetja v kapitalsko družbo. Ugotovili smo, da imamo na voljo različne možnosti, in sicer je možen prenos podjetja v novo družbo, prenos podjetja v prevzemno družbo in prenos dela podjetja v prevzemno družbo, medtem ko se dejavnost še vedno opravlja kot s. p.

Pri preoblikovanju podjetja moramo upoštevati predvsem potrebe podjetja. Analizirati moramo kaj pridobimo in kaj izgubimo. Preučiti moramo postopke in poti, ki jih bomo morali opraviti. Kateri datum preoblikovanja je najustreznejši? Katero in koliko premoženja bomo prenesli v družbo? Res je, da lahko najamemo svetovalca in vključimo notarja (v nekaterih primerih je njegova prisotnost obvezna), vendar brez naših odločitev njihovo delovanje ne bo učinkovito. Prav posebej skrbno moramo preučiti stroške, ki bodo nastali s spremembo pravno-organizacijske oblike. Kadar so težave pri poslovanju s. p.-ja tolikšne, da zahtevajo prisilno prenehanje, je za podjetnika običajno najustreznejša oblika prenehanja osebni stečaj.

Prav tako lahko prenehajo družbe poslovati brez opravljenega likvidacijskega postopka. Družbe lahko prenehajo z združitvijo in delitvijo. Družbe se lahko združujejo v mejah Republike Slovenije in preko njenih meja z družbami, ki imajo sedež v eni izmed držav Evropske unije. Tak primer je ustanovitev SE.

Razlogi za preoblikovanje družb z združitvijo in delitvijo temeljijo na različnih razlogih, od ekonomskih do čisto osebnih. Zakonodajalec je sledil tem razlogom in ob upoštevanju vsebine Evropskih direktiv natančno predpisal postopke za preoblikovanje družb v primerih združitve in razdelitve.

Vprašanja za ponavljanje

- V katerih primerih se bo podjetnik odločil za spremembo pravno-organizacijske oblike podjetja?
- Predstavite načine preoblikovanja podjetja v družbo.
- Primerjajte s. p. in d. o. o. ter opišite prednosti in slabosti ene oziroma druge pravno-organizacijske oblike.
- Na kaj boste opozorili podjetnika, ki želi podjetje preoblikovati v družbo?
- Kakšna je vloga registrskih organov?
- Prijatelj vas prosi za pomoč pri prenosu podjetja v družbo. Katere predpise boste upoštevali in katere poti ubrali za optimalno hitro reševanje zadeve?
- Na kaj boste prijatelja opozorili pri davčni obravnavi?
- Katere standarde bo moral upoštevati podjetnik in katere družba? Poiščite jih na spletni strani.
- Kateri dejavniki najpomembneje vplivajo na odločitev o tem, ali se bo podjetnik odločil za prostovoljno prenehanje opravljanja dejavnosti ali pa bo poiskal morebitno osebo, ki bi bila pripravljena nadaljevati njegovo dejavnost?
- Na izmišljenem primeru simulirajte davčne posledice različnih primerov prenehanja delovanja samostojnega podjetnika.
- Kako predpisi opredeljujejo prenos sredstev med podjetjem in podjetnikovim gospodinjstvom? Kaj pomeni takšna opredelitev za prenehanje poslovanja?
- Na kaj boste opozorili podjetnika, ki želi prenehati z nadaljevanjem dejavnosti po drugi osebi?
- V katerih primerih bi v obdobju petih let po nadaljevanju dejavnosti po drugi osebi lahko prišlo do neizpolnjevanja pogojev in kakšne posledice bi to imelo za prenosnika ter za prevzemnika?
- Kaj pomeni davčno nevtralen prenos?

- Na kaj bi opozorili podjetnika, ki mu grozi stečaj?
- Na spletnih straneh poiščite primere združitvev in delitev družb ter raziščite motive za njihovo preoblikovanje.
- Pojasnite pojme prevzeta družba, prevzemna družba in prenosna družba.
- Kdo je lahko združiteni/razdelitveni revizor? Katere so njegove funkcije?
- Ugotovite in opišite razlike med postopkoma združitve ter razdelitve družbe.
- Družba A ugotavlja, da je postalo njeno področje poslovanja preobsežno. Katero vrsto preoblikovanja bi ji svetovali? Na kaj bi jo opozorili oziroma kako bi ji razložili posamezne faze postopka?
- Družbi B in C, ki opravljata sorodno dejavnost, delujeta v dveh državah EU, v Sloveniji in Italiji. Kako se naj preoblikujeta, da bosta lažje prodrli na sosednja trga?
- Kateri ekonomski motivi spodbujajo združitve in kateri delitev družb?
- Zakaj v primerih prenehanja družb z združitvijo ali delitvijo ni potrebno izvesti postopka redne likvidacije?

5 POSTOPKI POVEČANJA IN ZMANJŠANJA OSNOVNEGA KAPITALA

***Kapital je plod dela in ne bi nikdar obstajal,
če delo ne bi bilo pred njim.
Italijanski pregovor***

Uvod

Do zdaj smo spoznali vzroke za nastop insolventnosti ter ukrepe za sanacijo podjetja. Če se podjetje sooča s kapitalsko neustreznostjo in želi nadaljevati s svojim poslovanjem, se lahko odloči za dokapitalizacijo, kot eno izmed rešitev insolventnosti (povečanje osnovnega kapitala). Obstaja tudi možnost, da se podjetje ne odloči za sanacijo. V primeru, da podjetje izkazuje več premoženja kot obveznosti (zaradi neusklajene ročnosti virov in premoženja nastopa kratkoročna plačilna nesposobnost) se lahko odloči za likvidacijo. V tem primeru se podjetje odloči za zmanjšanje kapitala z namenom poplčila upnikom. Za izvedbo omenjenih postopkov so potrebna poznavanja vseh zavezujočih pravil (tako pravnih kot strokovnih), ki bodo v nadaljevanju učbenika tudi predstavljena.

Vsaka družba potrebuje za opravljanje svoje dejavnosti kapital. Družba odgovarja upnikom z vsem svojim premoženjem, kar pomeni, da odgovarja s svojim kapitalom. Celotni kapital je kapital, s katerim lastniki financirajo podjetje. S kapitalom družba upnikom zagotavlja poplačilo svojih obveznosti. Zato je zelo pomembna višina osnovnega kapitala družbe. Čim več ima družba osnovnega kapitala, tem večja verjetnost je, da bodo upniki poplačani.

Kapital je najpomembnejša kategorija bilance stanja. Ker nominalno povečanje ali zmanjšanje osnovnega kapitala vpliva na pasivo bilance stanja in realno povečanje ali zmanjšanje osnovnega kapitala vpliva na pasivo in aktivo bilance stanja, je zelo pomembno, da se vse oblike sprememb osnovnega kapitala pravilno knjigovodsko evidentirajo.

V tem poglavju bomo obravnavali:

- opredelitev celotnega in osnovnega kapitala,
- postopke povečanja osnovnega kapitala,
- postopke zmanjšanja osnovnega kapitala,
- knjigovodske rešitve pri povečanju osnovnega kapitala in
- knjigovodske rešitve pri zmanjšanju osnovnega kapitala.

5.1 OPREDELITEV CELOTNEGA IN OSNOVNEGA KAPITALA

5.1.1 Celotni kapital

Celotni kapital²⁵ podjetja je njegova obveznost do lastnikov, ki zapade v plačilo, če podjetje preneha delovati, pri čemer se velikost kapitala popravi glede na tedaj dosegljivo ceno čistega premoženja.

Celotni kapital je ostanek sredstev družbe po odštetju vseh njenih dolgov. Celotni kapital je kapital, s katerim lastniki financirajo podjetje.

Celotni kapital je opredeljen z:

- zneski, ki so jih vložili lastniki,
- zneski, ki so se pojavili pri poslovanju in pripadajo lastnikom.

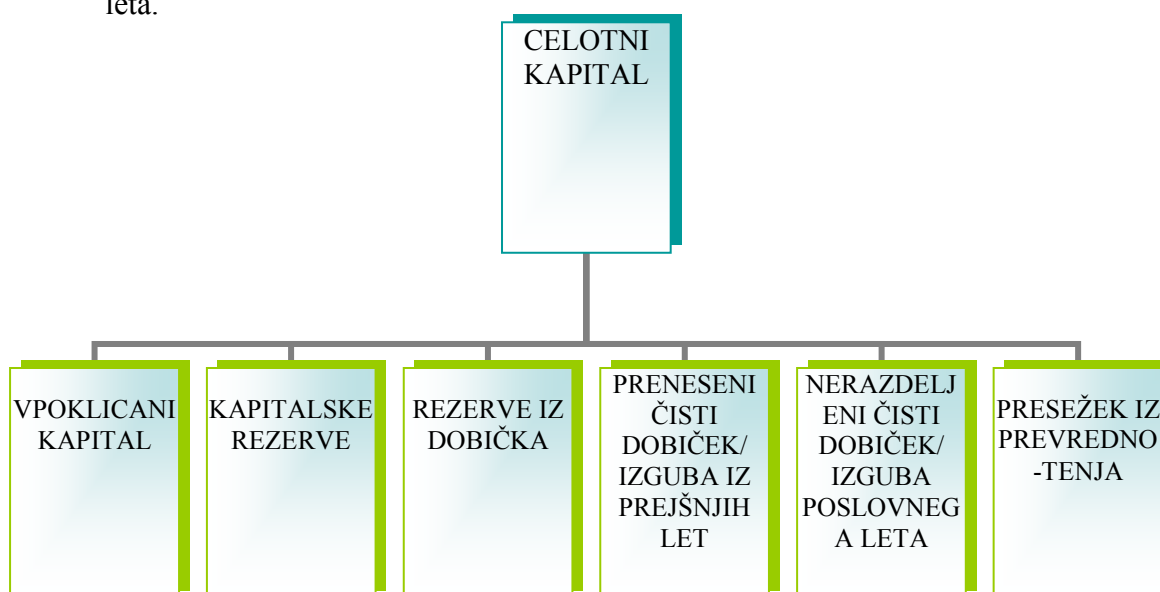
²⁵ Celotni kapital se opredeljuje tudi kot lastniški kapital.

Celotni kapital zmanjšujejo:

- izguba pri poslovanju,
- odkupljene lastne delnice in
- lastni poslovni deleži ter
- dvigi (izplačila).

Celotni kapital sestavljajo:

- vpoklicani kapital ²⁶,
- kapitalske rezerve,
- rezerve iz dobička,
- preneseni čisti dobiček iz prejšnjih let ali prenesena čista izguba iz prejšnjih let,
- presežek iz prevrednotenja in
- prehodno še ne razdeljeni čisti dobiček ali še ne poravnana čista izguba poslovnega leta.

Slika 22: Sestavine celotnega kapitala

Vpoklicani oz. osnovni kapital bomo podrobneje spoznali v naslednjem poglavju. Sedaj pa še na kratko pogledimo osnovne opredelitve vseh ostalih sestavin celotnega kapitala.

Kapitalske rezerve sestavljajo:

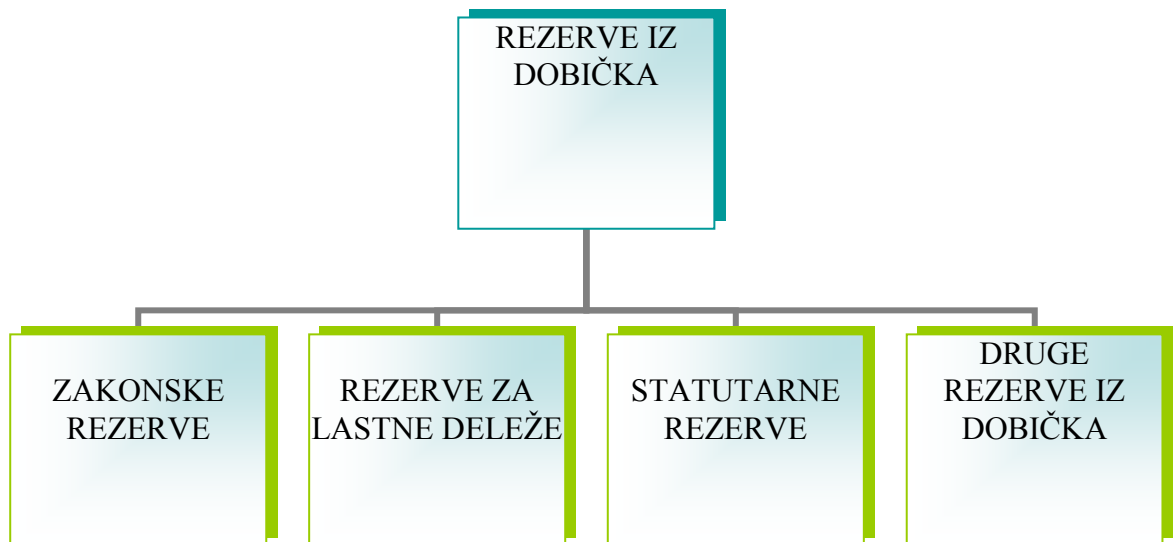
- zneski, ki jih družba pridobi iz vplačil nad nominalnimi zneski deležev (vplačani presežek iz kapitala),
- zneski, ki jih družba pridobi pri izdaji zamenljivih obveznic ali obveznic z delniško nakupno opcijo nad minimalnim zneskom obveznic,
- zneski, ki jih dodatno vplačajo družbeniki za pridobitev dodatnih pravic iz deležev,
- zneski drugih vplačil družbenikov na podlagi statuta (poznejša vplačila družbenikov),
- zneski na podlagi poenostavljenega zmanjšanja osnovnega kapitala z umikom deležev,
- zneski na podlagi odprave splošnega prevrednotovalnega popravka kapitala in
- zneski iz učinkov potrjene prisilne poravnave.

²⁶ Vpoklicani kapital je osnovni kapital, ki je razdeljen na vpoklicani osnovni kapital, in nevpoklicani osnovni kapital.

Rezerve iz dobička so namensko zadržan del čistega dobička iz prejšnjih let, ki je namenjen predvsem pokrivanju izgube v prihodnjih letih²⁷.

Razdeljene so na:

- zakonske rezerve,
- rezerve za lastne deleže,
- statutarne rezerve in
- druge rezerve iz dobička.

Slika 23: Razčlenitev rezerv iz dobička

Preneseni čisti dobiček ali iz prejšnjih let je tisti del čistega dobička iz prejšnjih let, ki ni bil razporejen v rezerve ali kako drugače porabljen.

Prenesena izguba iz prejšnjih let je neporavnana izguba, ki posredno zmanjšuje celotni kapital družbe.

Poslovni izid poslovnega leta je lahko **čisti dobiček** ali **čista izguba**. **Čisti dobiček poslovnega leta** je razlika med vsemi prihodki in vsemi odhodki v poslovnem letu skupaj z davkom od dohodkov, če so prvi večji od drugih. Če pa so odhodki skupaj z davkov od dohodka večji od prihodkov, nastane **čista izguba poslovnega leta**.

Če družba v poslovnem letu izkaže **čisti dobiček**, ga morajo organi vodenja in nadzora najprej uporabiti po zakonsko določenem vrstnem redu. Čisti dobiček, ki ni razporejen oz. uporabljen, predstavlja **nerazdeljeni čisti dobiček poslovnega leta**.

Presežek iz prevrednotenja se nanaša na povečanje knjigovodske vrednosti sredstev po modelu prevrednotenja. Razčlenjujejo se na presežek iz prevrednotenja v zvezi z:

- opredmetenimi osnovnimi sredstvi,
- neopredmetenimi sredstvi,
- dolgoročnimi finančnimi naložbami in
- kratkoročnimi finančnimi naložbami.

²⁷ Oblikovanje in uporaba posameznih vrst rezerv iz dobička je podrobno opredeljena v 64. členu ZGD-1.

ZGD-1 pozna še eno pravno kategorijo, in sicer **bilančni dobiček**. Bilančni dobiček je kategorija, o katerem je mogoče odločati na skupščini družbe le s pravnega zornega kota. Je izračunljiva kategorija in je vsota:

- čistega dobička oziroma izgube,
- prenesenega dobička oziroma izgube,
- rezerv iz dobička.

Bilančni dobiček se ugotovi takole:

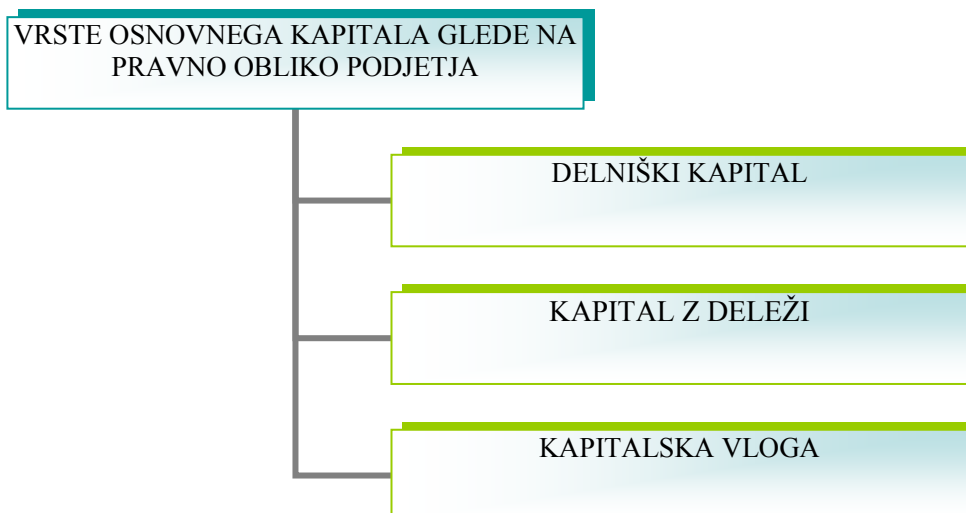
čisti izid poslovnega leta	
+ preneseni čisti dobiček / prenesena izguba	
+ zmanjšanje (sprostitev) rezerv iz dobička	
– povečanje (dodatno oblikovanje) rezerv iz dobička	
= bilančni dobiček	

5.1.2 Opredelitev osnovnega kapitala

Osnovni kapital je del celotnega kapitala. Osnovni kapital je kapital, ki je nominalno opredeljen v aktu podjetja in je vpisan v sodni register.

Knjigovodsko gledano kategorijo osnovnega kapitala uvrščamo na pasivno stran bilance stanja. Medtem ko je na aktivni strani bilance stanja premoženje družbe, ki je sestavljeno iz različnih pojavnih oblik denarja, stvari in pravic. Vsaj na začetku (ob ustanovitvi družbe) je teoretično mogoče pritrditi dejstvu, da je osnovni kapital družbe enak tudi njenemu premoženju.

»Osnovni kapital bi lahko v razmerju do tretjih oseb opredelili tudi kot jamstvo upnikom, da bodo poplačani iz premoženja družbe vsaj v znesku osnovnega kapitala, ki ga družba ima« (Bratina, 2006, 285). V odvisnosti od pravne oblike podjetja se osnovni kapital pojavlja kot delniški kapital, kapital z deleži ali kapitalska vloga.

Slika 24: Vrste osnovnega kapitala

Delniški kapital se pojavlja v delniški družbi, kapital z deleži pri drugih gospodarskih družbah, kapitalska vloga pa pri podjetjih posamičnih lastnikov.

Pri delniški družbi je osnovni kapital razdeljen na delnice. Delniška družba ima lahko delnice z več razredov. Delnice z enako pravico sestavljajo en razred.

Osnovni kapital delniške družbe, ki je razdeljen na delnice, je trajna in praviloma nespremenljiva kategorija, dokler se na osnovi sklepa skupščine delniške družbe ne poveča oz. ne zniža (Demšar, 2008,30).

Najnižji znesek osnovnega kapital v delniški družbi je 25.000 EUR.

Delnice so lahko oblikovane kot **delnice z nominalnim zneskom** ali kot **kosovne delnice**. Družba ne sme imeti hkrati obeh oblik delnic.

Delnice z nominalnim zneskom se morajo glasiti najmanj na en evro ali njegov večkratnik. Delež delnice z nominalnim zneskom v osnovnem kapitalu se določa po razmerju med njenim nominalnim zneskom in zneskom osnovnega kapitala.

Kosovne delnice se ne glasijo na nominalni znesek. Vsaka kosovna delnica ima enak delež in pripadajoči znesek v osnovnem kapitalu. Znesek v osnovnem kapitalu, ki pripada posamezni kosovni delnici, ne sme biti nižji od enega evra. Delež posamezne kosovne delnice v osnovnem kapitalu se določa glede na število izdanih kosovnih delnic.

Matematično se lahko osnovni kapital izrazi kot:

$$\text{Število delnic} \times \text{nominalni znesek delnice} = \text{OSNOVNI KAPITAL (nominalni sistem)}$$

ali

$$\text{Število kosovnih delnic} = \text{OSNOVNI KAPITAL (kosovni sistem)}$$

Glede na pravice iz delnic so delnice **navadne (redne)** in **prednostne (ugodnostne)**.

Navadne delnice so delnice, ki dajejo njihovim imetnikom:

- pravico do udeležbe pri upravljanju družbe,
- pravico do dela dobička (dividenda) in
- pravico do ustreznega dela preostalega premoženja po likvidaciji ali stečaju družbe.

Prednostne delnice so delnice, ki njihovim imetnikom poleg pravic iz prejšnjega odstavka zagotavljajo še določene prednostne pravice, na primer:

- prednost pri izplačilu v naprej določenih zneskov ali odstotkov od nominalne vrednosti delnic ali dobička,
- prednost pri izplačilu ob likvidaciji družbe in
- druge pravice, določene s statutom družbe.

Emisijska vrednost delnic je pomembna le za določitev razmerij med delničarji. Delnice se pri prvi (primarni) izdaji ne morejo vplačati v znesku, manjšem od emisijskega. Ob ustanovitvi delniške družbe se delnice lahko vplačajo v denarju ali s stvarnimi vložki. Vsaj tretjino osnovnega kapitala morajo sestavljati delnice, ki se vplačajo v denarju.

V družbi z omejeno odgovornostjo osnovni kapital sestavljajo osnovni vložki družbenikov. Vrednost vložkov je lahko različna. Na podlagi osnovnega vložka in sorazmerno z njegovo vrednostjo v osnovnem kapitalu pridobi družbenik svoj poslovni delež, ki je izražen v odstotkih. Vsak družbenik lahko ob ustanovitvi prispeva le en osnovni vložek in ima le en poslovni delež.

»Pojem osnovnega kapitala je v družbi z omejeno odgovornostjo enak kot pri delniški družbi. Pojem osnovnega vložka je enak kot pojem delnice, vendar le, če jo razumemo kot del osnovnega kapitala. Poslovni delež je izrazito pravni pojem, ki označuje skupnosti pravic in obveznosti, ki jih ima družbenik na podlagi njegovega osnovnega vložka« (Demšar, 2008, 50).

Osnovni kapital mora v družbi z omejeno odgovornostjo znašati vsaj 7.500 EUR. Osnovni vložek je lahko zagotovljen v denarju ali kot stvarni vložek.

Osnovni kapital je v poslovnih knjigah lahko izkazan samo v velikosti, v kateri je registriran v sodnem registru.

Osnovni kapital je razdeljen na:

- vpoklicani osnovni kapital in
- nevpoklicani osnovni kapital (kot odbitna postavka).

Nevpoklicani osnovni kapital je del osnovnega kapitala, ki je registriran, uprava družbe pa ga še ni vpoklicala in družbeniki ga še niso vplačali. Ko je kapital vpoklican, nastane terjatev do družbenikov, ki ugasne takrat, ko družbeniki kapital vplačajo. Nevpoklicani osnovni kapital je vsebinsko treba šteti kot popravek kapitala, saj dokler ni vpoklican, ni niti terjatev do družbenikov.

Pomembna značilnost osnovnega kapitala je tudi, da tako delniška kot družba z omejeno odgovornostjo odgovarjata upnikom za svoje obveznosti z vsem svojim premoženjem. To pomeni, da dejansko odgovarjata s kapitalom. Ker pa je osnovni kapital tista kategorija celotnega kapitala, ki je vpisana v sodni register in se praviloma ne spreminja, ima osnovni kapital še drug pomen – lahko bi rekli, da je najpomembnejše jamstvo upnikom in tudi na neki način njihova zaščita pred lastniki. Osnovni kapital torej varuje upnike in jim posredno zagotavlja, da bo družba poravnala svoje obveznosti do njih (Odar, 2008, 302).

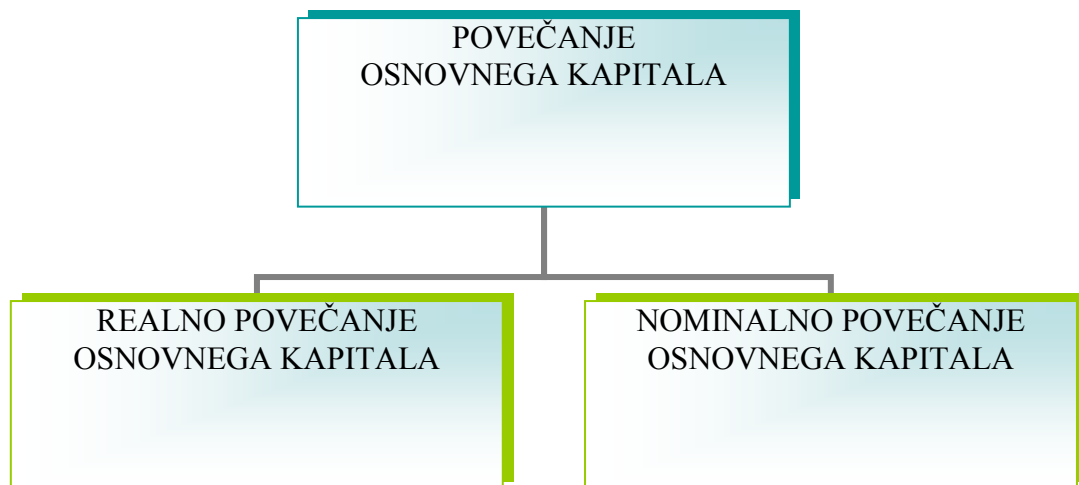
5.2 POSTOPKI POVEČANJA OSNOVNEGA KAPITALA

Osnovni kapital družbe se lahko v času poslovanja družbe bodisi povečuje bodisi zmanjšuje. To je odvisno od različnih dejavnikov, med katere uvrščamo predvsem rezultate poslovanja, razvojne načrte družbe, poslovne odločitve ipd. V odvisnosti od ustrezne »kapitalizacije« družbe in ciljev, ki jih želi družba zasledovati, sta praksa in teorija izoblikovali različne možnosti povečanja osnovnega kapitala (Bratina, 2006, 399).

Korporacijska doktrina ločuje pri povečanju osnovnega kapitala med realnim²⁸ povečanjem osnovnega kapitala in nominalnim²⁹ povečanjem osnovnega kapitala.

²⁸ Realno povečanje osnovnega kapitala se imenuje tudi efektivno.

²⁹ Nominalno povečanje osnovnega kapitala se imenuje tudi računsko.

Slika 25: Oblike povečanja osnovnega kapitala

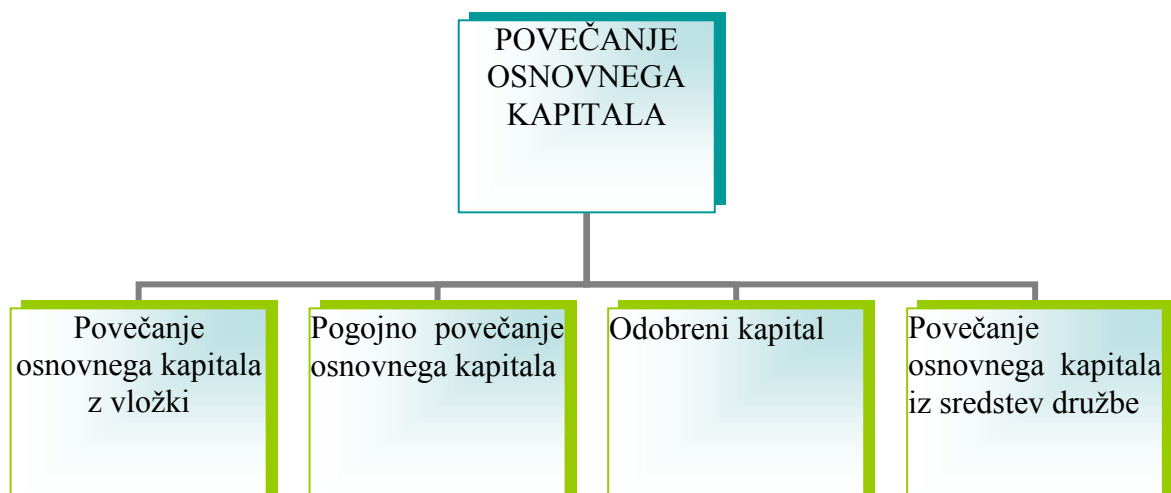
Pri realnem povečanju osnovnega kapitala se istočasno v korelaciji spreminja tudi premoženje družbe na aktivni strani bilance stanja.

Pri nominalnem povečanju zasledimo vedno povečanje osnovnega kapitala iz obstoječih sredstev družbe, kar bi lahko označili kot računsko operacijo na pasivi. V teh primerih ostane aktiva nedotaknjena.

Osnovni kapital družbe se lahko povečuje na različne načine in je različen tudi glede na pravno obliko podjetja.

Slovenska korporacijska zakonodaja po vzoru nemškega modela loči štiri zakonsko različno urejene postopke povečanja osnovnega kapitala, in sicer:

- povečanje osnovnega kapitala z vložki,
- pogojno povečanje osnovnega kapitala,
- odobreni kapital,
- povečanje osnovnega kapitala iz sredstev družbe.

Slika 26: Postopki povečanja osnovnega kapitala

Pri povečanju osnovnega kapitala z vložki gre vedno za realno povečanje osnovnega kapitala. Pri pogojnem povečanju osnovnega kapitala gre za realno povečanje v trenutku pogojnega povečanja, sama dejanska izvedba povečanja z vpisom v sodni register pa ne predstavlja več realnega povečanja.

V primeru odobrenega kapitala gre lahko ali za realno ali za samo nominalno povečanje, kar je odvisno od tega, za kaj se izdajo delnice (novi vložki – realno, zamenljive delnice – nominalno).

Pri povečanju osnovnega kapitala iz sredstev družbe gre za nominalno povečanje kapitala. Pri prvih treh načinih povečanja osnovnega kapitala gre za povečanje, s katerim si družba priskrbi novi lastniški kapital. Pri zadnjem načinu povečanja osnovnega kapitala pa gre samo za prestrukturiranje že obstoječega lastnega kapitala.

5.2.1 Povečanje osnovnega kapitala z vložki

Povečanje osnovnega kapitala z vložki je osrednji način povečanja osnovnega kapitala, ki ga opredeljujemo tudi kot t.i. redni način povečanja osnovnega kapitala. V delniški družbi je povečanje osnovnega kapitala možno le z izdajo novih delnic. S povečanjem osnovnega kapitala družbe se poveča tudi celotno premoženje družbe (aktiva in pasiva).

Pri povečanju osnovnega kapitala z vložki je potrebno zadostiti določenim pogojem, in sicer:

- osnovnega kapitala ni mogoče povečati dokler dotedanji vložki niso v celoti plačani, razen če je ostal nevplačan le neznatni del,
- povečanje osnovnega kapitala z vložki se lahko izvede samo z izdajo novih delnic,
- povečanju osnovnega kapitala z vložki se odloča z najmanj tričetrtinsko večino pri sklepanju zastopanega osnovnega kapitala,
- če obstaja več razredov delnic, je za veljavnost skupščinskega sklepa potrebno soglasje vsakega razreda delnic. O soglasju morajo delničarji vsakega razreda delnic sprejeti izredni sklep,
- če je emisijski znesek delnic višji od najmanjšega emisijskega zneska, je potrebno v sklepu o povečanju tudi določiti najnižji znesek, ki ga je potrebno plačati od nakupu delnice.

Torej pride pri rednem povečanju osnovnega kapitala do nove izdaje delnic. Pri družbah s kosovnimi delnicami se mora skupno število delnic povečati v enakem razmerju kot osnovni kapital. Delnice se lahko plačajo z denarjem ali s stvarnimi vložki. Pri stvarnih vložkih je potrebno še dodatno opredeliti predmet vložka, osebo, od katere se predmet pridobi, in nominalni znesek delnic, ki jih je potrebno zagotoviti za stvarni vložek.

Pri stvarnem vložku je potreben še pregled revizorja³⁰, ki ugotavlja dva vidika stvarnega vložka, in sicer:

- ali stvarni vložek ustreza najnižjemu emisijskemu znesku za delnico ter
- ali stvarni vložek ustreza tudi presežkom vplačil kapitala.

Poslovodstvo in predsednik nadzornega sveta morata prijaviti sklep o povečanju osnovnega kapitala za vpis v register.

³⁰ Pregled revizorja ni potreben, če je v dnevnem redu zasedanja skupščine navedeno, da revizorju ni treba pregledati povečanja osnovnega kapitala.

5.2.2 Pogojno povečanje osnovnega kapitala

Pogojno povečanje kapitala bi lahko opredelili kot specifično obliko povečanja kapitala, pri čemer pri odločanju o takšnem povečanju še ne pride do dejanskega povečanja osnovnega kapitala. Povečanje osnovnega kapitala je odloženo na prihodnost in podrejeno uresničitvi določenega pogoja. S pogojnim povečanjem osnovnega kapitala se zgolj sprejme odločitev, ki ustvarja možnost, da se povečanje osnovnega kapitala lahko zgodi kasneje.

Osnovni kapital se lahko pogojno poveča le zaradi:

- uresničitve pravice imetnikov zamenljivih obveznic do zamenjave za delnice ali prednostne pravice nakupa novih delnic,
- priprave za združitev več družb ali zaradi zagotovitve odpravnine delničarjem v zvezi s statusnimi spremembami, kadar se odpravnina lahko zagotovi v delnicah,
- uresničitve pravic delavcev družbe do novih delnic v zameno za vložek denarnih terjatev iz udeležbe v dobičku, ki jim jo družba zagotavlja.

Pogojno povečanje osnovnega kapitala ne sme preseči polovice osnovnega kapitala, ki je obstajal ob sklepu skupščine. Za pogojno povečanje osnovnega kapitala se izdajo nove delnice, in sicer šele po polnem plačilu. Z izdajo delnic se osnovni kapital poveča.

5.2.3 Odobreni kapital

V statutu družbe se lahko pooblasti upravo za najdlje pet let po vpisu družbe v register, da osnovni kapital poveča do določenega zneska (odobreni kapital). Gre za postopek, s katerim lahko družba poveča svoj osnovni kapital s poenostavljenim postopkom. Osnovni kapital se poveča z izdajo novih delnic za vloške.

Znesek odobrenega kapitala ne sme preseči polovice zneska osnovnega kapitala, ki je obstajal v času, ko je bilo pooblastilo dano. Nove delnice se izdajo samo s soglasjem nadzornega sveta.

Novih delnic, ki bi se izdajale na podlagi povečanja osnovnega kapitala z institutom odobrenega kapitala ni mogoče izdati, dokler se v celoti ne vplačajo še neporavnani zneski v osnovni kapital prej izdanih delnic razen, če je le-teh sorazmerno malo.

5.2.4 Povečanje osnovnega kapitala iz sredstev družbe

Pri povečanju osnovnega kapitala iz sredstev družbe se osnovni kapital poveča s preoblikovanjem drugih postavk lastnega kapitala v osnovni kapital. Pri tej obliki povečanja osnovnega kapitala dejansko ne pride do novih vplačil v premoženje družbe, temveč se samo opravi preračun pasivne strani bilance stanja družbe (druge postavke lastnega kapitala) in se kategorije preoblikujejo tako, da se poveča znesek osnovnega kapitala družbe. S povečanjem osnovnega kapitala iz sredstev družbe se na aktivni strani bilance stanja ne zgodi nič, saj ne pride do vplačila novih vložkov. Torej pride samo do prestrukturiranja znotraj lastniških kategorij kapitala.

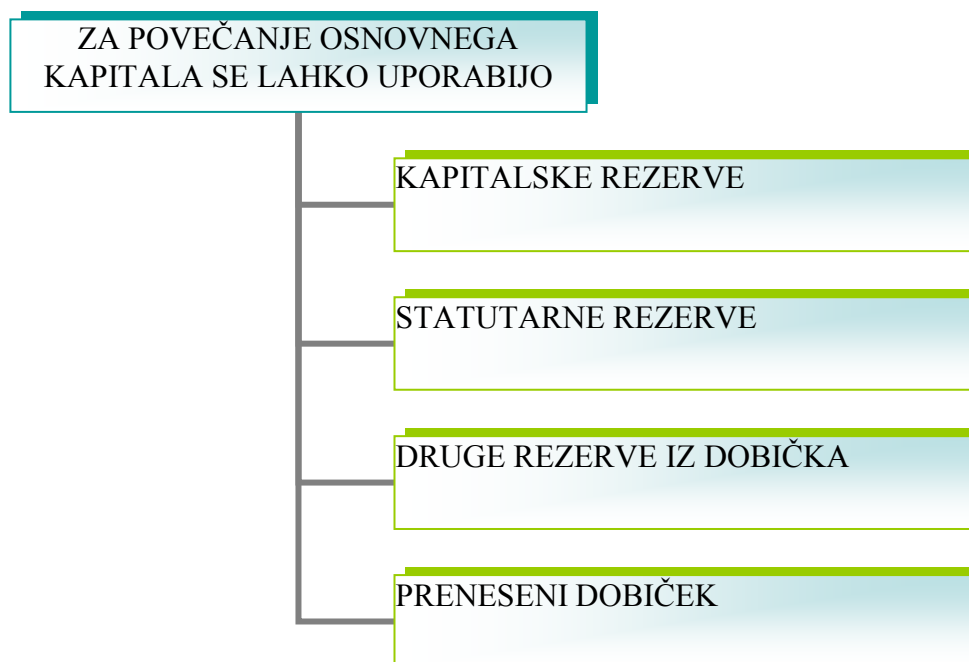
»Izraz povečanje osnovnega kapitala iz sredstev družbe, uporabljen v ZGD-1, je zavajajoč, saj gre za povečanje osnovnega kapitala iz drugih sestavin kapitala; lahko bi tudi rekli, da se nekatere postavke kapitala preoblikujejo v osnovni kapital. Seveda je kapital izkazan v pasivi

bilance stanja, v aktivni bilanci stanja pa izkazujemo premoženje družbe oziroma njena sredstva» (Odar, 2008, 305).

O preoblikovanju drugih postavk kapitala v osnovni kapital lahko sklene skupščina družbe. Skupščina lahko o povečanju osnovnega kapitala iz sredstev družbe odloča šele po tem, ko je sprejeto letno poročilo za zadnje poslovno leto, ki se je končalo pred odločanjem o povečanju osnovnega kapitala.

Za povečanje osnovnega kapitala iz sredstev družbe se lahko uporabijo:

- kapitalske rezerve, pridobljene kot vplačilo družbenikov na podlagi statuta ter na podlagi zmanjšanja osnovnega kapitala v neomejenem znesku³¹,
- ostale kapitalske rezerve, v kolikor v presežku skupaj z zakonskimi rezervami presegajo 10 odstotkov ali v statutu določen večji delež osnovnega kapitala³²,
- statutarne rezerve, če to dovoljuje statut,
- druge rezerve iz dobička v neomejenem znesku in
- preneseni dobiček.

Slika 27: Povečanje osnovnega kapitala iz sredstev družbe

Sklep o povečanju osnovnega kapitala mora temeljiti na bilanci, katere bilančni presečni dan je največ osem mesecev pred vložitvijo predloga za vpis povečanja osnovnega kapitala v register. Bilanca mora biti revidirana s pritrdilnim mnenjem revizorja.

Kategorij lastnega kapitala ni mogoče preoblikovati v osnovni kapital, če je v bilanci stanja izkazana tekoča ali prenesena izguba.

5.3 POSTOPKI ZMANJŠANJA OSNOVNEGA KAPITALA

Nasproten ukrep povečanju osnovnega kapitala družbe je zmanjšanje osnovnega kapitala družbe. Ne glede na obravnavano načelo ohranjanja zneska osnovnega kapitala kot »fiksne

³¹ Iz 4.5. in 6. točke prvega odstavka 64. člena ZGD-1.

³² Iz 1. do 3. točke prvega odstavka 64. člena ZGD-1.

kategorije« lastniškega kapitala na pasivni strani bilance, korporacijska zakonodaja dovoljuje tudi zmanjšanje osnovnega kapitala.

Generalno gledano so sami postopki zmanjšanja osnovnega kapitala formalno izjemno zahtevni in zapleteni. Navedeno se opravičuje predvsem z dejstvom, da je s postopki zmanjšanja osnovnega kapitala, za razliko od povečanja, potrebno sicer varovati enake interese in udeležence v družbinem poslovanju, dodatno pa je zaradi možnosti oškodovanja upnikov poudarjeno varovana kategorija »dolžniških financerjev družbe« (povzeto po Bratina, 2006, 419).

Zmanjšanje osnovnega kapitala bi lahko opredelili tudi kot ukrep za popravek osnovnega kapitala. Poudariti pa je potrebno, da zmanjšanje osnovnega kapitala družbe vedno ne pomeni tudi dejanskega zmanjšanja premoženja družbe. Tudi pri povečanju osnovnega kapitala smo videli, da povečanje osnovnega kapitala vedno ne pomeni tudi realnega povečanja premoženja družbe.

Tako ločimo tudi pri zmanjšanju osnovnega kapitala:

- dejansko (efektivno) zmanjšanje osnovnega kapitala in
- nominalno (računsko) zmanjšanje osnovnega kapitala.

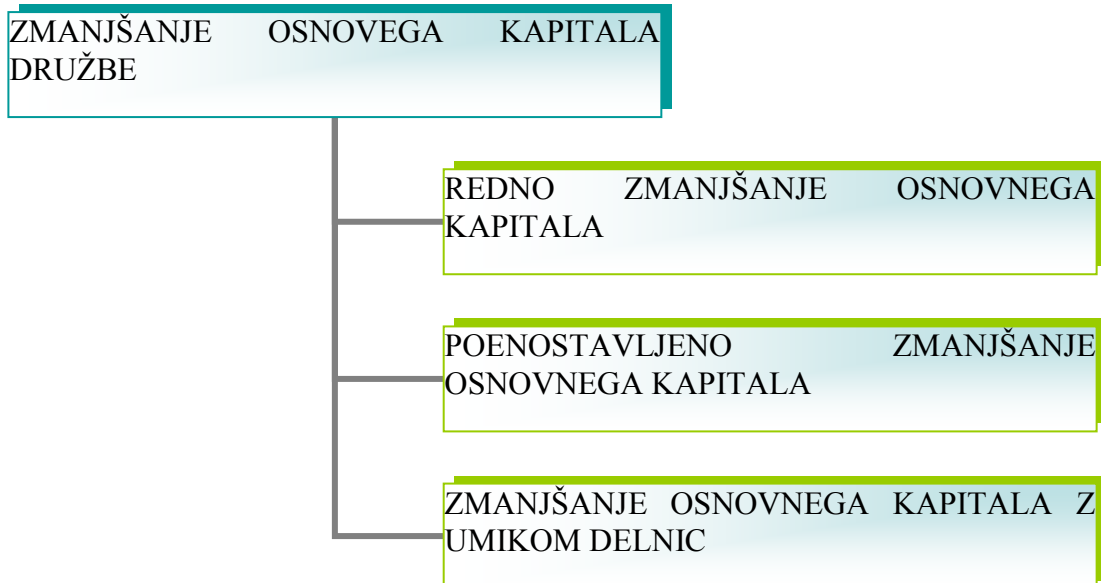
Pri nominalnem zmanjšanju kapitala pride do zmanjšanja osnovnega kapitala kot lastniške kategorije na pasivni strani bilance stanja. Pri tem se aktiva družbe ne zmanjšuje, temveč ostane enaka, torej pride do prestrukturiranja lastniških kategorij kapitala na pasivni strani bilance stanja.

Do dejanskega zmanjšanja osnovnega kapitala pride v primeru, če ima družba »preveč« kapitala, ki ga ni mogoče dovolj učinkovito izkoriščati; v takem primeru se del kapitala »vrne« (izplača) lastnikom. Pri nominalnem zmanjšanju kapitala ne pride do izplačil, saj se osnovni kapitala zmanjša zaradi izgube iz preteklih let (povzeto po Odar, 2008, 312).

Naša korporacijska zakonodaja pozna tri³³ postopke zmanjšanja osnovnega kapitala, in sicer:

- redno zmanjšanje osnovnega kapitala,
- poenostavljeno zmanjšanje osnovnega kapitala in
- zmanjšanje osnovnega kapitala z umikom delnic.

³³ Poleg omenjenih treh načinov poznamo še kombinirano zmanjšanja osnovnega kapitala, kjer ne gre za novi način zmanjševanja osnovnega kapitala, temveč za hkratno zmanjšanje in povečanje osnovnega kapitala družbe. Obe operaciji morata biti izvedeni sočasno, vključno s sočasno registracijo obeh dejanj.

Slika 28: Postopki zmanjšanja osnovnega kapitala

Pri rednem zmanjšanju osnovnega kapitala gre za realno zmanjšanje premoženja družbe, saj se istočasno opravi tudi izplačilo delničarjem.

Pri poenostavljenem zmanjšanju kapitala gre za nominalno zmanjšanje osnovnega kapitala s prestrukturiranjem pasivne strani bilance stanja med lastniškimi kategorijami.

Pri umiku delnic se lahko pojavita obe vrsti zmanjšanja kapitala, torej dejansko ali nominalno zmanjšanje osnovnega kapitala. Če družba odplačno pridobi delnice, ki jih umika, se pojavi t.i. realno zmanjšanje osnovnega kapitala, torej govorimo o dejanskem zmanjšanju osnovnega kapitala. Če pa se umaknejo delnice, ki so bile družbi na voljo neodplačno, gre le za nominalno zmanjšanje osnovnega kapitala.

5.3.1 Redno zmanjšanje osnovnega kapitala

Pri rednem zmanjšanju osnovnega kapitala se osnovni kapital pri delnicah z nominalnim zneskom zmanjša z zmanjšanjem nominalnega zneska delnic. Podobno je pri rednem povečanju osnovnega kapitala, vendar se pri tej obliki praviloma ne zmanjša število delnic družbe, ampak se znižujejo nominalni zneski delnic. Učinek tega ukrepa je podoben kot pri rednem povečanju kapitala, saj se zmanjša premoženje družbe.

Zmanjšanje osnovnega kapitala se lahko izpelje na dva načina, in sicer:

- z zmanjšanjem nominalnega zneska delnic za normalne delnice ali
- z združevanjem delnic, če se najnižji emisijski znesek delnic ne more več znižati.

Redno zmanjšanje kapitala je v praksi bolj redko, družbe pa ga uporabljajo v primerih, kadar opravijo tudi izplačila družbenikom. Torej gre za neposredno zmanjševanje premoženja družbe, ki je lahko namenjeno varovanju upnikov oz. iz katerega lahko upniki računajo na potencialno možnost svojih poplačil.

Pri zmanjšanju osnovnega kapitala je potrebno upoštevati predvsem izhodiščno načelo enakosti med delničarji in se naj ne bi porušil njihov proporcionalni lastniški interes v družbi. V sklepu o zmanjšanju osnovnega kapitala se določita razlog in način zmanjšanja osnovnega kapitala. Zmanjšanje osnovnega kapitala mora biti opravljeno po točno določenem zakonsko predpisanem postopku, s katerim so zavarovane koristi upnikov in tudi delničarjev.

Izplačila delničarjem so dovoljena šele potem, ko je od objave vpisa zmanjšanja poteklo vsaj šest mesecev in če so upniki prejeli plačilo oziroma je bilo poskrbljeno za zavarovanje njihovih terjatev.

Pri družbah z omejeno odgovornostjo se lahko zmanjšanje osnovnega kapitala prijavi za vpis v register šele po enem letu od zadnje objave sklepa o zmanjšanju osnovnega kapitala in po tem, ko poslovodja predloži dokaze, da je družba poravnala zahteve upnikov ali jim je zagotovila varščino.

»Da pravica upnikov ne bi bila oslabljena, je potrebno vse upnike na njihove pravice opozoriti in pozvati že v objavi sklepa o zmanjšanju osnovnega kapitala. Iz navedenega lahko zaključimo, da je korporacijska zakonodaja v veliki meri poskrbela za dodatno varstvo upnikov, katerih terjatve so nastale pred vpisom sklepa o zmanjšanju osnovnega kapitala družbe. S tem se je dodatno povečala tudi jamstvena funkcija osnovnega kapitala in vzpostavil vrstni red poplačil, da se delničarjem ne izplača iz družbe ničesar preden upniki družbe niso v celoti poplačani oziroma ustrezno zavarovani za svoje poplačilo do družbe« (Bratina, 2006, 426).

5.3.2 Poenostavljeno zmanjšanje osnovnega kapitala

Druga oblika zmanjšanja osnovnega kapitala je poenostavljeno zmanjšanje osnovnega kapitala. Gre za nominalno zmanjšanje kapitala, saj se kapital družbe realno ne zmanjša, temveč ostane enak. Naziv »poenostavljeno zmanjšanje« je dobil zato, ker so postopki poenostavljeni v primerjavi z rednim zmanjšanjem osnovnega kapitala.

Poenostavljeno zmanjšanje osnovnega kapitala se lahko opravi iz dveh namenov, in sicer:

- zaradi kritja prenesene izgube oziroma čiste izgube poslovnega leta ali
- zaradi prenosov zneskov iz osnovnega kapitala v kapitalske rezerve.

Poenostavljeno zmanjšanje osnovnega kapitala se prepoveduje, če ima družba za pokritje izgube na razpolago druge vire, to je:

- čisti dobiček poslovnega leta oziroma preneseni dobiček,
- druge rezerve iz dobička,
- statutarne rezerve, če jih je po statutu dovoljeno za to uporabiti in
- kapitalske ter zakonske rezerve.

Torej je sprejeto načelno stališče, da se osnovni kapital lahko poenostavljeno zmanjšuje samo ob predpostavki, da preostale kategorije lastnega kapitala ne obstajajo za pokritje izgub. Tako se po poenostavljenem zmanjšanju osnovnega kapitala bilančni dobiček ne sme razdeliti delničarjem ter prav tako ne uporabiti za druge, v statutu določene namene, dokler družba ne oblikuje ustreznih določenih zakonskih rezerv. Delitev dobička je prepovedana tako dolgo, dokler skupni znesek določenih kapitalskih in zakonskih rezerv ne doseže 10 odstotkov ali v statute višje določenega deleža osnovnega kapitala po njegovem zmanjšanju.

Ker pri poenostavljenem zmanjšanju kapitala ne gre za nobeno izplačilo lastnikom, tudi ni smiselno nobeno posebno varstvo upnikov. Pri poenostavljenem zmanjšanju kapitala se večinoma smiselno uporabljajo določbe, ki veljajo pri rednem zmanjšanju osnovnega kapitala, razen uporaba določb o zaščiti upnikov.

O prenosu zneskov iz osnovnega kapitala v kapitalske rezerve družba popolnoma avtonomno odloča. V samem postopku ni bistvene razlike kot pri postopku zaradi kritja izgube.

5.3.3 Zmanjšanje osnovnega kapitala z umikom delnic

Tretja oblika zmanjšanja osnovnega kapitala je zmanjšanje osnovnega kapitala z umikom delnic. Z umikom delnic preide do uničenja članskih pravic delničarja; sama formula osnovnega kapitala se ne zmanjšuje oziroma izenačuje z zmanjšanjem nominalnih zneskov delnic, temveč z njihovim umikom (zmanjšanja števila delnic).

Zmanjšanje osnovnega kapitala z umikom delnic se lahko izvede kot:

- prisilni umik ali
- umik s pridobitvijo lastnih delnic s strani družbe.

Prisilni umik je dopusten le, če je bil določen ali dovoljen v prvotnem statutu ali pa s spremembo statuta pred prevzemom ali vpisom delnic. Za prisilni umik delnic se smiselno uporabljajo pravila o rednem zmanjšanju osnovnega kapitala. Pri zmanjšanju osnovnega kapitala z umikom delnic je z vidika upnikov zelo pomembno, iz katerega vira družba financira plačilo umika delnic. Če pri tem upniki niso prizadeti, se lahko izvrši umik delnic ter zmanjšanje osnovnega kapitala po poenostavljenem postopku zmanjšanja osnovnega kapitala z umikom delnic. Poenostavljen postopek zmanjševanja se dopušča v primeru, če so delnice umaknjene v breme bilančnega dobička ali statutarne rezerv oz. drugih rezerv iz dobička, ki jih je dovoljeno uporabiti za te namene.

O zmanjšanju osnovnega kapitala z umikom delnic odloča skupščina. Za veljavnost sklepa je potrebna navadna večina glasov. V sklepu se mora navesti namen zmanjšanja kapitala. Poslovodstvo družbe in predsednik nadzornega sveta morata prijaviti sklep za vpis v register. V primeru poenostavljenega zmanjšanja osnovnega kapitala z umikom deležev se v kapitalske rezerve odvede znesek, ki je enak celotnemu nominalnemu znesku umaknjenih delnic.

5.4 KNJIGOVODSKE REŠITVE PRI POVEČANJU OSNOVNEGA KAPITALA

SRS 8³⁴ obravnava knjigovodsko razvidovanje, obračunavanje in razkrivanje kapitala kot obveznosti do lastnikov. V zvezi z ustanovitvijo družbe in s povečanjem njenega osnovnega kapitala je treba opozoriti, da lahko v skladu s SRS 8.11. osnovni kapital v poslovnih knjigah izkažemo šele z dnem njegovega vpisa v sodni register. V skladu s SRS 8.37. se denarni in stvarni vložki do dneva vpisa kapitala v sodni register izkazujejo kot obveznost. Z dnem vpisa v sodni register se obveznost spremeni v kapital.

5.4.1 Povečanje osnovnega kapitala z vložki

Pri povečanju osnovnega kapitala z vplačilom novih vložkov bosta v nadaljevanju prikazana primera knjigovodskega evidentiranja povečanja osnovnega kapitala delniške družbe z novo izdajo delnic in povečanje osnovnega kapitala z vplačilom novih vložkov v družbi z omejeno odgovornostjo.

³⁴ Slovenski računovodski standard.

Primer 20

Povečanje osnovnega kapitala delniške družbe z novo izdajo delnic

Skupščina delniške družbe je sklenila povečati osnovni kapital družbe z izdajo novih navadnih delnic, ki bodo delnice istega razreda. Emisijski znesek novih delnic je 30.000 evrov. Nominalna vrednost delnice je 1 evro.

Zap. št.	Vsebina	Konto	V breme	V dobro
1.	Vpis 30.000 navadnih delnic po 1	187 2780	30.000	30.000
2.	Plačilo 30.000 navadnih delnic po 1	110 187 2781	70.000	30.000 40.000
3.	Vpis povečanja osnovnega kapitala v sodni register	2780 900 2781 910	30.000 40.000	30.000 40.000

Kot je bilo že obrazloženo v uvodu tega poglavja, se do vpisa v sodni register vplačila delnic izkazujejo med kratkoročnimi finančnimi obveznostmi do lastnikov (konto 278 – obveznosti iz vplačila kapitala do vpisa v sodni register). Ob vpisu v sodni register se poveča osnovni kapital in zmanjšajo se kratkoročne finančne obveznosti, za vplačilo sredstev, nad nominalno vrednostjo novo izdanih delnic pa se povečajo kapitalske rezerve (konto 910 – vplačani presežek kapitala).

Primer 21

Povečanje osnovnega kapitala družbe z omejeno odgovornostjo z vplačilom novih vložkov

Družbeniki družbe z omejeno odgovornostjo so povečali osnovni kapital družbe iz 8.000 evrov na 10.000 evrov, kar je razvidno iz vpisa v sodni register. Družba ima dva družbenika; vsak je za svoj novi delež moral vplačati 1.000 evrov. Družba je pred povečanjem osnovnega kapitala izkazovala zakonske rezerve v višini 800 evrov in preneseni čisti dobiček iz prejšnjih let v višini 4.500 evrov.

Zap. št.	Vsebina	Konto	V breme	V dobro
1.	Stanje pred povečanjem osnovnega kapitala:			
	• osnovni kapital (2×4.000)	902		8.000
	• zakonske rezerve	920		800
	• preneseni čisti dobički iz prejšnjih let	930		4.500
2.	Povečanje osnovnega kapitala:			
	• vplačila	110	4.000	
	• nominalno povečanje osnovnega kapitala v sodnem registru	902		2.000
	• kapitalske rezerve – vplačani presežek kapitala.	910		2.000

Tudi v tem primeru so družbeniki vplačali sredstva nad nominalno vrednostjo kapitala, kar je prikazano na vplačanem presežku iz kapitala (konto 910). Vplačan presežek kapitala lahko

nastane le z vpisom osnovnega kapitala ali njegovega povečanja v sodni register in nikoli ne more nastati samostojno.

5.4.2 Pogojno povečanje osnovnega kapitala

Pogojno povečanje osnovnega kapitala bomo knjigovodsko ponazorili s primerom izdaje zamenljivih obveznic, ki so se zamenjale za delnice, torej so se spremenile v osnovni kapital družbe.

Primer 22

Pogojno povečanje osnovnega kapitala z izdajo zamenljivih obveznic

Delniška družba ima osnovni kapital v višini 800.000 evrov in je razdeljen na 8.000 delnic po 100 evrov, druge rezerve iz dobička 300.000 evrov in preneseni dobiček iz prejšnjih let 100.000 evrov. Družba je izdala zamenljive obveznice v višini 400.000 evrov (1000 obveznic po 400 evrov). V sklepu o izdaji je določeno, da imetnik zamenljivih obveznic dobi za eno obveznico dve navadni delnici z nominalno vrednostjo po 100 evrov. Sklep o pogojnem povečanju kapitala je prijavljen pri registrskem sodišču.

Zap. št.	Vsebina	Konto	V breme	V dobro
1.	Izdaja 1.000 zamenljivih obveznic po 400	110 974	400.000	400.000
2.	Zamenjava 300 obveznic za 600 delnic	974 900 923	120.000	60.000 60.000
3.	Zunajbilančno knjiženje zamenjanih obveznic	9903 9993	400.000	400.000
4.	Komisijsko uničenje zamenjanih obveznic	9993 9903	400.000	400.000

Pogojno povečanje se knjiži šele takrat, ko so delnice izdane in zamenjane za zamenljive obveznice. Delnice se izdajo šele po polnem plačilu. Zamenljiva obveznica je plačana takrat, ko imetnik izroči zamenljivo obveznico. Izdaja zamenljivih obveznic se do zamenjave evidentira na dolgoročnih obveznostih z zvezi z obveznicami (konto 974), ob zamenjavi pa se evidentira na osnovni kapital (konto 900) v višini nominalnega zneska delnic, razlika pa na druge rezerve iz dobička (konto 923).

5.4.3 Odobreni kapital

Odobreni kapital bomo knjigovodsko ponazorili na primeru odobrenega kapitala v delniški družbi.

Primer 23

Odobreni kapital v delniški družbi

Statut delniške družbe pooblašča poslovodstvo, da po enostavnem postopku poveča osnovni kapital družbe do polovice njegove velikosti v času sprejetja statuta. Osnovni kapital družbe znaša 100.000 evrov, razdeljen je na 2.500 delnic po 40 evrov, zakonske rezerve znašajo 10.000 evrov. Poslovodstvo sprejme sklep o pogojnem povečanju kapitala in zanj dobi soglasje nadzornega sveta.

Zap. št.	Vsebina	Konto	V breme	V dobro
1.	Stanje kapitala na dan sprejetja sklepa o izdaji delnic za odobreni kapital (2.500 delnic po 40)	900		100.000
		920		10.000
	Zunajbilančna evidenca odobrenega kapitala	9904	50.000	
		9994		50.000
2.	Vpis 1.250 novih delnic po 40	187	50.000	
		900		50.000
	Zunajbilančna evidenca	9994	50.000	
		9904		50.000
3.	Plačilo 1.250 delnic po 60	110	75.000	
		187		50.000
		910		25.000

Vpisane nove delnice so prikazane na kratkoročno nevplačanem vpoklicanem kapitalu (konto 187). Ko so le-te plačane, se terjatev za nevplačani vpoklicani kapital zapre, plačilo nad nominalno vrednostjo delnic pa se prikaže na vplačanem presežku iz kapitala (konto 910).

5.4.4 Povečanje osnovnega kapitala iz sredstev družbe

Povečanje osnovnega kapitala iz sredstev družbe bomo knjigovodsko prikazali na primeru povečanja osnovnega kapitala iz kapitalski rezerv v delniški družbi in na primeru povečanja osnovnega kapitala iz kapitalskih rezerv ter iz drugih rezerv iz dobička v družbi z omejeno odgovornostjo.

Primer 24

Povečanje osnovnega kapitala iz sredstev družbe v delniški družbi

Delniška družba se je odločila povečati osnovni kapital iz sredstev družbe, torej s preoblikovanjem drugih sestavin kapitala v osnovni kapital. Za povečanje osnovnega kapitala je porabila kapitalске rezerve. Na dan pred povečanjem osnovnega kapitala je imela družba 35.000 evrov osnovnega kapitala (3.500 delnic po 10 evrov), 30.000 evrov kapitalskih rezerv in 20.000 evrov prenesenega čistega dobička iz prejšnjih let. Za povečanje osnovnega kapitala je izdala 2.500 novih delnic.

Zap. št.	Vsebina	Konto	V breme	V dobro
1.	Stanje na dan pred povečanjem kapitala iz sredstev družbe:			
		• osnovni kapital (3.500 delnic po 10)	900	35.000
		• kapitalске rezerve	910	30.000
		• preneseni čisti dobiček iz prejšnjih let	930	20.000
2.	Povečanje osnovnega kapitala – nova izdaja 2.500 delnic	910	25.000	
		900		25.000

Pri povečanju osnovnega kapitala iz sredstev družbe se izdajo nove delnice in povečanje nominalne vrednosti delnice v takšnem primeru ni možno. Če se spremeni osnovni kapital, se mora spremeniti tudi število delnic. Delniška družba izda nove delnice in njeni delničarji jih dobijo v enakem razmerju, kot je njihovo razmerje v osnovnem kapitalu, kajti razmerje med delničarji se ne sme spremeniti.

Primer 25

Povečanje osnovnega kapitala iz sredstev družbe v družbi z omejeno odgovornostjo
Družba z omejeno odgovornostjo se je odločila povečati osnovni kapital iz sredstev družbe, torej s preoblikovanjem drugih sestavin kapitala v osnovni kapital. Za povečanje osnovnega kapitala je porabila celoten znesek kapitalskih rezerv in drugih rezerv iz dobička. Na dan pred povečanjem osnovnega kapitala je imela družba 10.000 evrov osnovnega kapitala (2 deleža po 5.000 evrov), 3.000 evrov kapitalskih rezerv in 5.000 evrov drugih rezerv iz dobička ter 12.000 evrov prenesenega čistega dobička iz prejšnjih let.

Zap. št.	Vsebina	Konto	V breme	V dobro
1.	Stanje na dan pred povečanjem kapitala iz sredstev družbe:			
	• osnovni kapital (dva deleža po 5.000)	900		10.000
	• kapitalске rezerve	910		3.000
	• druge rezerve iz dobička	923		5.000
	• preneseni čisti dobiček iz prejšnjih let	930		12.000
2.	Povečanje osnovnega kapitala	910	3.000	
		923	5.000	
		900		8.000

Pri povečanju osnovnega kapitala iz sredstev družbe v družbi z omejeno odgovornostjo se poslovni deleži dotedanjih družbenikov povečajo v sorazmerju z njihovimi deleži v dotedanjem kapitalu in ne nastanejo novi deleži.

5.5 KNJIGOVODSKE REŠITVE PRI ZMANJŠANJU OSNOVNEGA KAPITALA

5.5.1 Redno zmanjšanje osnovnega kapitala

Knjigovodsko rešitev rednega zmanjšanja osnovnega kapitala si bomo ogledali na primeru dejanskega zmanjšanja osnovnega kapitala v delniški družbi.

Primer 26

Redno zmanjšanje osnovnega kapitala v delniški družbi

Skupščina delniške družbe se je odločila zmanjšati osnovni kapital za polovico. Na dan pred zmanjšanjem osnovnega kapitala je imela družba 80.000 evrov osnovnega kapitala (4.000 delnic po 20 evrov), 3.000 evrov kapitalskih rezerv in 7.000 evrov drugih rezerv iz dobička.

Zap. št.	Vsebina	Konto	V breme	V dobro
1.	Stanje na dan pred zmanjšanjem osnovnega kapitala:			
	• osnovni kapital (4.000 delnic po 20)	900		80.000
	• kapitalске rezerve	910		3.000
	• druge rezerve iz dobička	923		7.000
2.	Zmanjšanje osnovnega kapitala (4.000	900	40.000	

3.	delnic po 10) Izplačilo delničarjem ³⁵	285	40.000	40.000
		285		
		110		40.000

Pri dejanskem zmanjšanju osnovnega kapitala se del kapitala vrne oz. izplača lastnikom. V primeru je prikazana pri zmanjšanju osnovnega kapitala kratkoročna obveznost do delničarjev (konto 285 – ostale kratkoročne poslovne obveznosti), pri izplačilu delničarjem pa se kratkoročna obveznost do delničarjev zapre.

5.5.2 Poenostavljeno zmanjšanje osnovnega kapitala

Pri poenostavljenem zmanjšanju osnovnega kapitala si bomo ogledali primer knjigovodskega evidentiranja poenostavljenega zmanjšanja osnovnega kapitala v delniški družbi zaradi pokrivanja izgube, nato pa poenostavljeno zmanjšanje osnovnega kapitala zaradi prenosa zneskov v kapitalne rezerve.

Primer 27

Poenostavljeno zmanjšanje osnovnega kapitala v delniški družbi zaradi pokrivanja izgube
Delniška družba je imela pred leti izgubo, ki jo je delno pokrivala iz sprotnega dobička, ki pa ga ni bilo dovolj. Ker želi družba izplačati delničarjem dividende iz letošnjega dobička, je bil sprejet v družbi sklep o poenostavljenem zmanjšanju osnovnega kapitala v velikosti prenesene izgube iz prejšnjih let. Družba nima drugih sestavin kapitala za pokrivanje izgube. Na dan pred poenostavljenim zmanjšanjem osnovnega kapitala je družba imela 200.000 evrov osnovnega kapitala (10.000 delnic po 20 evrov) in 40.000 evrov prenesene izgube iz prejšnjih let.

Zap. št.	Vsebina	Konto	V breme	V dobro
1.	Stanje na dan pred zmanjšanjem osnovnega kapitala:			
	• osnovni kapital (10.000 delnic po 20)	900		200.000
	• prenesena izguba iz prejšnjih let	931	40.000	
3.	Zmanjšanje osnovnega kapitala (na 10.000 delnic po 16)	900	40.000	
		931		40.000

Osnovni kapital se lahko zmanjša za pokrivanje izgube samo v primeru, ko so bile že vse ostale kategorije kapitala porabljene za pokrivanje izgube. Tudi pri poenostavljenem zmanjšanju osnovnega kapitala je treba upoštevati osnovno enačbo, ki velja za osnovni kapital. Torej, če se osnovni kapital zmanjša, je treba zmanjšati tudi nominalno vrednost delnic.

Primer 28

Poenostavljeno zmanjšanje osnovnega kapitala zaradi prenosa zneskov v kapitalne rezerve v delniški družbi

Delniška družba je imela oblikovan zelo majhen znesek zakonskih rezerv, zato ni mogla izplačati dividend delničarjem. Ker pa je imela velik osnovni kapital, je ocenila, da bi potrebovala nekaj let, da bi dosegla zakonsko določeno višino zakonskih rezerv³⁶. Zato se je

³⁵ V primeru ni prikazana obveznost za davčni odtegljaj pri izplačilu osnovnega kapitala delničarjem.

³⁶ V skladu z določbami ZGD-1 morajo zakonske rezerve skupaj s kapitalskimi rezervami doseči 10 % delež osnovnega kapitala.

odločila za poenostavljeno zmanjšanje osnovnega kapitala zaradi prenosa zneskov v kapitalne rezerve.

Zap. št.	Vsebina	Konto	V breme	V dobro
1.	Stanje na dan pred zmanjšanjem osnovnega kapitala			
	• osnovni kapital (120.000 delnic po 10)	900		1.200.000
	• zakonske rezerva	920		10.000
2.	Prenos osnovnega kapitala v kapitalne rezerve	900	110.000	
		915		110.000

Na osnovi poenostavljenega zmanjšanja osnovnega kapitala zaradi prenosa zneskov v kapitalne rezerve je družba prenesla iz osnovnega kapitala v kapitalne rezerve (konto 915) tolikšen znesek, da je skupni znesek zakonskih in kapitalnih rezerv znašal 10 odstotkov osnovnega kapitala.

5.5.3 Zmanjšanje osnovnega kapitala z umikom delnic

Primer zmanjšanja osnovnega kapitala z umikom delnic bomo knjigovodsko ponazorili na primeru poenostavljenega zmanjšanja osnovnega kapitala z umikom delnic (s pridobitvijo lastnih delnic).

Primer 29

Poenostavljeno zmanjšanje osnovnega kapitala z umikom delnic

Družba je pridobila lastne delnice in se odločila, da jih bo umaknila v breme bilančnega dobička. Odločila se je umakniti lastne delnice v breme prenesenega čistega dobička iz prejšnjih let. Rezerve za lastne delnice je sprostila tako, da je povečala preneseni čisti dobiček iz prejšnjih let. Družba je zmanjšala osnovni kapital z umikom 1.500 delnic. Stanje osnovnega kapitala na dan pred zmanjšanjem osnovnega kapitala je znašalo 18.000 delnic po 20 evrov.

Zap. št.	Vsebina	Konto	V breme	V dobro
1.	Stanje na dan pred zmanjšanjem osnovnega kapitala:			
	• osnovni kapital (18.000 delnic po 20)	900		360.000
	• zakonske rezerve	920		30.000
	• rezerve za lastne delnice	921		500.000
	• odkupljene lastne delnice	929	50.000	
	• druge rezerve iz dobička	923		6.000
	• preneseni čisti dobiček iz prejšnjih let	930		90.000
2.	Zmanjšanje osnovnega kapitala na 16.000 delnic	900	40.000	
		915		40.000
3.	Umik lastnih delnic v breme prenesenega čistega dobička	930	50.000	
		929		50.000
4.	Sprostitev rezerv za lastne delnice	921	50.000	
		930		50.000

Pri poenostavljenem zmanjšanju osnovnega kapitala z umikom delnic se v kapitalske rezerve (konto 915) odvede znesek, ki je enak celotnemu nominalnemu znesku umaknjenih delnic.

Povzetek poglavja

V tem poglavju smo spoznali sestavine celotnega kapitala družbe, opredelitev osnovnega kapitala v delniški družbi in v družbi z omejeno odgovornostjo ter postopke povečanja in zmanjšanja osnovnega kapitala.

Slovenska korporacijska zakonodaja loči štiri zakonsko različno urejene postopke povečanja osnovnega kapitala, in sicer: povečanje osnovnega kapitala z vložki, pogojno povečanje osnovnega kapitala, odobreni kapital in povečanje osnovnega kapitala iz sredstev družbe.

Nasprotje povečanja osnovnega kapitala je zmanjšanje osnovnega kapitala. Ločimo tri postopke zmanjšanja osnovnega kapitala, in sicer: redno zmanjšanje osnovnega kapitala, poenostavljeno zmanjšanje osnovnega kapitala, zmanjšanje osnovnega kapitala z umikom delnic.

Pri knjigovodskih rešitvah so bile upoštevane opredelitve v SRS 8 – Kapital in uporabljeni ustrezni konti, ki so opredeljeni v kontnem načrtu za gospodarske družbe.

Vprašanja za ponavljanje

- Naštejte sestavine celotnega kapitala in jih na kratko opišite.
- Navedite, kaj zmanjšuje celotni kapital.
- Opišite, kako se ugotovi bilančni dobiček.
- Opredelite osnovni kapital.
- Kaj predstavlja osnovni kapital v delniški družbi in kaj v družbi z omejeno odgovornostjo?
- Kakšne oblike delnic ima lahko delniška družba?
- Kaj je nevpoklicani osnovni kapital?
- Katere postopke povečanja osnovnega kapitala poznamo?
- Opišite povečanje osnovnega kapitala z vložki.
- Opišite pogojno povečanje osnovnega kapitala.
- Opišite odobreni kapital.
- Opišite povečanje osnovnega kapitala iz sredstev družbe.
- Katere postopke zmanjšanja osnovnega kapitala poznamo?
- Zakaj so postopki zmanjšanja osnovnega kapitala izredno zahtevni in zapleteni?
- Na kaj vpliva dejansko in na kaj nominalno zmanjšanje osnovnega kapitala?
- Opišite redno zmanjšanje osnovnega kapitala.
- Na kakšen način se lahko izpelje redno zmanjšanje kapitala?
- Opišite poenostavljeno zmanjšanje osnovnega kapitala.
- Opišite zmanjšanje kapitala z umikom delnic.
- Podrobno preučite SRS 8 – kapital in razložite njegovo vsebino
- Razložite knjigovodske rešitve najpogostejših primerov povečanja osnovnega kapitala.

- Razložite knjigovodske rešitve najpogostejših primerov zmanjšanja osnovnega kapitala.

6 LITERATURA IN VIRI

Literatura

Bratina, B., Jovanovič, D., Vindiš, J. *Zakon o gospodarskih družbah*. Zbirka predpisov. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije, 2006.

Črčinovič Krofič, V. *Zavarovanje upnika pred rizikom neizpolnitve obveznosti*. Seminar ZDRF. Maribor: ZDRF, 2000.

Demšar, J. *Gospodarske družbe in pogodbeno pravo*. Celje: Visoka komercialna šola Celje. 2008.

Hieng, R. *Finančno poslovanje, insolventnost in prenehanje družb*. Revija za računovodstvo in finance IKS, 2008, XXXV, št. 8, str. 13–50.

Horvat, K. *Postopek prisilne poravnave in stečaja po ZFPPIPP*. Diplomaska naloga. 2008. pdf (online). (citirano 12. 10. 2009). Dostopno na naslovu: http://www.cek.ef.uni-lj.si/u_diplome/hrovat3385.pdf.

Jovanovič, D., Novak Krajšek, D., Volk, D. *Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (ZFPPIPP) z navzkrižnim navajanjem zakonodaje*. Zbirka zakonodaja. Ljubljana: Planet GV, 2008.

Jovanovič, D., Strojini Štampar, A. *Enotirni sistem upravljanja gospodarskih družb: Zakonodajne novosti in vzorci najpomembnejših aktov*. Ljubljana: Planet GV, 2007.

Kocbek, M. in Ivanjko, Š. *Korporacijsko pravo: Pravni položaj gospodarskih subjektov*. Ljubljana: GV Založba, 2003.

Kocbek, M., in Prelič, S. *Zakon o gospodarskih družbah ZGD-1 z uradnimi pojasnili*. Ljubljana: GV Založba, 2006.

Kovač, S. *Public enemy: Kdo nam TAM spet krade?* Finance on net. (online). 2009. (citirano 12. 10. 2009). Dostopno na naslovu: <http://www.finance.si/print.php?tip=1&id=247398>.

Mohorič, I. *Primerjava statusne oblike samostojni podjetnik (s. p.) in družbe z omejeno odgovornostjo (d. o. o.) ter preoblikovanje s. p.* pdf. (online). (citirano 30. 11. 2009). Dostopno na naslovu: <http://www.ozs.si/ASPDatoteka.asp?ID=4119>.

Novak, A. *Vrednotenje gospodarskih kategorij pri zunanjem računovodskem poročanju*. Koper: Univerza na primorskem: Fakulteta za management, 2007.

Odar, M. Razred 9 – Kapital, dolgoročne obveznosti (dolgovi) in dolgoročne rezervacije. Revija za računovodstvo in finance IKS, 2008, XXXV, št. 9–10, str. 301–348.

Peterlin, J. *Med ceno virov in kapitalsko ustreznostjo*. Finance on net (online). 2007. (citirano 12.10.2009). Dostopno na naslovu: <http://www.finance.si/194778/Med-ceno-virov-in-kapitalsko-ustreznostjo>.

Peterlin, J. *Stečaj je začetek, ne konec*. Finance on net (online). 2009. (citirano 12. 10. 2009). Dostopno na naslovu: <http://www.finance.si/243290/Ste%8aj-je-za%E8etek-ne-konec>.

Viri

- AJPES: Vpis družbe – splošno (online). (citirano 5. 10. 2009). Dostopno na naslovu: http://www.ajpes.si/Registri/Poslovni_register/Vpis_druzbe/Splosno.
- AJPES: Vpis družbe – postopek (online). (citirano 5. 10. 2009). Dostopno na naslovu: http://www.ajpes.si/Registri/Poslovni_register/Vpis_druzbe/Postopek.
- Ask Global, trgovina, storitve in posredovanje d.o.o. *Preoblikovanje iz s. p. v d. o. o.* (online). (citirano 28. 11. 2009). Dostopno na naslovu: http://www.ask-global.eu/main.html?src=%2Findex2.html#5_0.
- Banka Slovenije. *Oznaka vrste transakcijskega računa* (online). 2009. (citirano 30. 10. 2009). Dostopno na naslovu: <http://www.bsi.si/placilni-sistemi.asp?MapaId=1149>.
- Belič, D. *Nagrade članom nadzornega sveta d.d.* Novi IUS-INFO (online). 1996. (citirano 25.1.2010). Dostopno na naslovu: <http://www.iusinfo.si/LITE/Kazalo.aspx?Pub=Pravna%20praksa&Stev=366>
- Darja. *Slovenija med novimi članicami EU na vrhu po rasti stečajev*. Razgledi net (online). 2009. (citirano 25. 1. 2010). Dostopno na naslovu: <http://razgledi.net/2009/02/11/slovenija-med-novimi-clanicami-eu-na-vrhu-po-rasti-stecajev/>.
- Družbena pogodba online). (citirano 5. 10. 2009). Dostopno na naslovu: <http://www.ljubljana.si/file/138783/druzbena-pogodba-2.pdf>.
- E-računovodstvo. *Vse o računovodstvu, ekonomiji in podjetništvu*. Statusno preoblikovanje samostojnega podjetnika (s .p.) v kapitalsko družbo (d. o. o.) (online). 2009. (citirano 28. 11. 2009). Dostopno na naslovu: <http://www.eracunovodstvo.org/blog/racunovodstvo/statusno-preoblikovanje-samostojnega-podjetnika-sp-v-kapitalsko-druzbo-doo/>.
- Gospodarska zbornica Slovenije. *Gospodarska kriza* (online). 2009. (citirano 25. 1. 2010). Dostopno na naslovu: <http://kriza.gzs.si/slo/>.
- IMF. *Kumulativni padec BDP v posameznih krizah* (online). 2009. (citirano 5. 10. 2009). Dostopno na naslovu: <http://razgledi.net/files/2009/02/kriza-swf.jpg>.
- INFO svet – Podjetnikovo informacijsko središče. *Preoblikovanje s.p. v d.o.o.* (online). 2009. (citirano 25. 1. 2010). Dostopno na naslovu: http://www.infosvet.si/index.php?option=com_content&task=view&id=1174&Itemid=84.
- Kontni načrt in ponazoritve knjiženj za gospodarske družbe in zadrage. Ljubljana: *Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije*, 2009.
- Neostill računovodstvo in davčno svetovanje: Baza znanja. *Kapitalska ustreznost* (online). 2009. (citirano 10. 10. 2009). Dostopno na naslovu: <http://www.neostill.si/?kapitalska-ustreznost,88>.
- Obligacijski zakonik. *Uradni list Republike Slovenije*, 97 (2007).
- Poslovni angeli Slovenije. *Razlike med različnimi pravnimi subjekti in praktični napotki pri izbiri*. Samostojni podjetnik ali družba z omejeno odgovornostjo. pdf. (online). 2008. (citirano 29. 11. 2009). Dostopno na naslovu:

<http://www.poslovniangeli.si/UserFiles/File/Natalija%20Kunstek%20-%20Razlike%20med%20s.p.%20in%20d.o.o.pdf>.

Siol tehnologija. *Telekom Slovenije združil Najdi.si in Interseek* (online). 2009. (citirano 4.11.2009). Dostopno na naslovu:

http://www.siol.net/tehnologija/telekomunikacije/2009/05/telekom_slovenije_zdruzil_najdisi_in_interseek.aspx

Slovenski inštitut za revizijo. Slovenski računovodski standardi (2006) (online). 2005. (citirano 28. 10. 2009). Dostopno na naslovu:

<http://www.si-revizija.si/publikacije/index.php>.

Slovenski računovodski standardi 2006. Ljubljana: Slovenski inštitut za revizijo, 2006.

Slovenska razvojna agencija. *Združitev družb Realm Business Solutions in Circle Software* (online). 2006. (citirano 4.11.2009). Dostopno na naslovu:

<http://www.o-sta.com/msg.php?t=0&id=3512>.

Statut delniške družbe Iskraemeco, d.d. (online). (citirano 5. 10. 2009). Dostopno na naslovu:

http://www.iskraemeco.si/emecoweb/slo/company/news/18_skup/nov_statut_12feb08.pdf.

Statut delniške družbe Juteks, proizvodnja talnih oblog d.d. (prečiščeno besedilo) (online). 2006. (citirano 5. 10. 2009). Dostopno na naslovu:

http://www.juteks.si/files.juteks/statut_podjetja.pdf.

VEM: državni portal za podjetja in podjetnike (online). (citirano 5. 10. 2009). Dostopno na naslovu: <http://evem.gov.si/evem/tockeStoritve.evem>.

Veritas. *Korporativne finance: Prevzemi in združitev družb* (online). (citirano 4. 11. 2009). Dostopno na: <http://www.veritas.si/?id=65>.

Vlada Republike Slovenije, Ministrstvo za pravosodje. *Register pooblaščenih upraviteljev*. (online). 2009. (citirano 10. 10. 2009). Dostopno na naslovu:

http://www.mp.gov.si/fileadmin/mp.gov.si/pageuploads/2005/PDF/seznam_upraviteljev.pdf.

Vrhovno sodišče Slovenije. *Seznami po ZPPSL in ZFPPod*. (online). 2009. (citirano 10. 10. 2009). Dostopno na: <http://sodisca.av-studio.si/default.asp?idall=1355&showin=all>.

Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju. *Uradni list Republike Slovenije*, 126 (2007).

Zakon o gospodarskih družbah. *Uradni list Republike Slovenije*, 42 (2006).

Zakon o davku na dodano vrednost (ZDDV-1). *Uradni list Republike Slovenije*, 117 (2006). 52 (2007). 33 (2009). 85 (2009).

Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb (ZDDPO-2). *Uradni list Republike Slovenije*, 117 (2006). 56 (2008). 76 (2008). 5 (2009). 96 (2009). 110 (2009).

Zakon o dohodnini (ZDoh-2). *Uradni list Republike Slovenije*, 117 (2006). 90 (2007). 119 (2007). 10 (2008). 92 (2008). 78 (2008). 119 (2008). 125 (2008). 20 (2009). 104 (2009).

Zakon o davčnem postopku (ZDavP-2). *Uradni list Republike Slovenije*, 117 (2006). 24 (2008). 125 (2008). 85 (2009). 110 (2009).

Projekt **Impletum**

Uvajanje novih izobraževalnih programov na področju višjega strokovnega izobraževanja v obdobju 2008–11

Konzorcijski partnerji:

Operacijo delno financira Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada ter Ministrstvo RS za šolstvo in šport. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013, razvojne prioritete 'Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja' in prednostne usmeritve 'Izboljšanje kakovosti in učinkovitosti sistemov izobraževanja in usposabljanja'.